

Ant. Baldi ad viv. del. et sculp. Neap.

JOSEPHI AURELII

DE JANUARIO

CARMINA.

58

Collegit

JOH. ANTONIUS SERGIUS.

Excudebat Johannes de Simone

NEAPOLI Anno CIDI⁹CCXLII

Publica Auctoritate.

46/63/685

Bayerische
Staatsbibliothek
München

ERUDITO LECTORI

JOHANNES ANTONIUS SERGIUS

JURECONSULTUS

S.

A est nonnullorum in judicando per-
versitas, atque ita fero Musisque ini-
mico animo insaniunt, ut nullum Ju-
reconsultis cum poëticis mitioribus-
que studiis foedus esse ineundum au-
tument, indictâque causâ pronuncient.
Hi quidem, quoniam meliori homi-
num sensu satis repelluntur, suâque ipsorum tristitiâ
puniuntur abunde, diis suis iratis essent relinquendi.
Verum instituti a me suscepti in hac sapientissimi
Jureconsulti Carminum quantivis precii editione cu-
randa, postulat ratio, ut ipso in Operis vestibulo,
vulgarem hanc bonisque perniciosam litteris opinio-
nem paucis saltem evellere aggrediar argumentis.
Atque illud primum statuendum, quisnam numeris
omnibus absolutus Jureconsultus sit existimandus. Si

a 2

enim

enim illum accipimus, virum agresti quadam doctrinâ squalentem; quique, ad tanti nominis tuendum decus, satis superque ducat Juris artem ex inquinatis barbarorum haurire lacunis, & rabulam in foro tumidum ac ferocem agendo, miseris omnia garrulitatibus permiscere; nae ego cum hisce Poëtarum hostibus in unam eandemque pedibus etiam ibo sententiam. Quandoquidem vero non ita desipimus, & perfectum Jureconsultum illum animo effingimus, qui publici & privati, Romani ac patrii Juris sit peritus; quique, ut nunc plerumque mos obtinet, & deletâ Republicâ, sub Imperatoribus invaluit, non abhorreat ab Eloquentiae cultu (1) ut possit nedum jus suum cuique tribuere, sed ab improborum etiam conatibus tueri ac defendere; dicam quod sentio, non modo non inutilis, sed perquam etiam necessaria Jurisprudentiae cum laetioribus hisce literis amica conspiratio merito est judicanda. Et sane, quid censores isti vitio creati reprehendere possint, prorsus non video, cum objiciam, Jus nostrum non ex insuavis sermonis quisquiliis, Gothorumque colluvie, sed e puris putisque Latinae linguae fontibus defluxisse? Quod cum ita sit, quam ratione poterit non dicam imbibi, sed ne primoribus quidem labris degustari, nisi ipsamet Romanorum cogi-

(1) Inde *disertissimi* elogium veteribus JCtis frequenter adscriptum. Julianus *disertissimus Jurisperitus* in l. 5. C. de Bon. quae liber. Ulpianus & Papinianus *viri disertissimi* l. ult. C. de Instit. & subtit. Quod posteriorum Principum, Justiniani potissimum aetate viguisse, non est cur exemplis confirmem.

cogitandi forma, ac beati illorum sermonis veneres & lepores, quibus praesertim affluunt carmina, hauriantur penitus, & in succum veluti ac sanguinem convertantur? Unde etiam vera & absoluta Eloquentia vires & lumina, unde copiam ubertatemque desumet, nisi e poëticis libris ac monumentis? Siqui igitur sunt sacra facturi, puris sese abluunt undis; audebit ne quis illotis, ut ajunt, pedibus in Jurisprudentiali & Eloquentiae adyta penetrare; atque animo non praeparato neque exulto augustioribus hisce sese initiare mysteriis? Cumque nemo Poetâ impensius, arti suae modo velit consulere, humani peccatoris intimos abditosque collustret recessus, ut affabre affectus exprimat imiteturque; quatenam facultas Oratori ac Jurisperito utilior, quam quae interiores motus vestigans rimatur atque excitat, ut quo velit, ad honesti cultum perducere possit & inflammare? Adhaec, si Jus Naturae, & Gentium praesertim ex populorum consensu deducitur moribusque; penes quosnam auctores, nisi apud Poëtas haec explicantur uberius, elegantioribusque coloribus depinguntur? Nonne, his potissimum facibus praeceuntibus, magnus Hugo Grotius palmam omnibus in hac arena praeripuit; quique hanc quoque spartam exornarunt, Pufendorfius, & Barbeyracius? Neque id factum immerito, sed proprio jure: quem enim fugit, Poëtas primos fuisse emendatores morum, societatis, religionis, & legum conditores?

*Silvestres homines sacer interpretque deorum
Caedibus, & victu foedo deterruit Orpheus:
Dictus & Amphion, Thebae conditor arcis;
Saxa*

*Saxa movere sono testudinis , & prece blanda
 Ducere quo vellet . fuit haec sapientia quondam,
 Publica privatis secernere , sacra profanis ;
 Concubitu prohibere vago ; dare jura maritis ;
 Oppida moliri ; leges incidere ligno.
 Sic honor , & nomen divinis Vatibus atque
 Carminibus venit (1).*

Neque vero hic mihi caperata fronte tristitiae supercilio Plato obijciatur , aut Lacedaemones ; quod ille e commentitia sua Republica Poëtas dimiserit ; hi vero ne suas quidem aures carminibus personare paterentur : non enim Poëticen universam insectabatur Philosophus , non Lacedaemonii ; sed eos dumtaxat , qui per fraudem atque impudentiam in Poëtarum nomen invaserant ; ut suavis succi specie longe lateque obsecum effunderent virus ; bonosque mores , & religionem anilium fabularum nugis inficerent . Ceteroquin Plato hujusmodi laudis in soluta etiam oratione (quod miraberis) fuit studiosissimus (2). Hinc Thales, Parmenides, Pythagoras (3) alique veteres Philosophi non modo physicam , sed morum quoque sapientiam carminibus condivere : Et Terpander Antisthaeus, Clemente Alexandrino teste (3) Lacedaemoniorum leges

(1) Horat. in *Arte Poët.* v. 791.

(2) In duobus tantummodo Dialogis ceterorum fortasse brevissimis , quorum unus inscribitur *Ion* , alter *Ippias* , quinque & quinquaginta versum ex Homero Platonem citasse , compertum est . Immo & in soluta oratione poetico stilo usum fuisse , satis liquet . Videlicet Cl. Riccium , *Dissert. Homeric. V. de Platone Homerum e Republica dimittente* ; & Gallias Dissertationes in Memor. Acad. Inscript. tom 3. *Parallele d' Homere & de Platon* , & *Dissertation sur l'usage , que Platon fait des Poëtes* .

(3) Diog. Laërt.

(4) *Terpandrian A.* pag. 308.

versatus (1) non mediocriter, conatus ignorat, ut hanc etiam lauream assequeretur? *Est enim*, ut ipse agebat (2) *finitimus Oratori Poëta, numeris adstrictior paullo, verborum autem licentiâ liberior; multis vero ornandi generibus socius ac pene par*. Plinii vero, qui sollers Orator fuit & perpolitus, Epistolas relegenti apparet protinus, quantos poëticos spiritus animo conceperit; ut non prosâ tantum eloquentiâ, sed numeris adstrictâ quoque, pro temporum conditione, praeſtaret; & quam impenſe inculcaverit Oratori hujusmodi exercitationem, *Volo*, Cornelio Fusco ſcribens. (3) *interdum aliquem ex historia locum apprehendas: volo epistolam diligentius ſcribas. Nam ſaepe in orationes quoque non historica modo, ſed prope poëtica descriptionum neceſſitas incidit; & preſſus ſermo puruſque ex epistolis petitur. Fas eſt & carmine remitti, non dico, continuo & longo (id enim perfici niſi in ocio non poteſt) ſed hoc arguto & brevi, quod apte quantalibet occupationes curaque diſtinguit. Luſus vocantur, ſed hi luſus non minorem interdum gloriam, quam ſeria, conſequuntur. Mox paucis interjectis: Itaque ſummi Oratores, ſummi etiam viri ſic ſe aut exercebant, aut delectabant: imo delectabant exercebantque. Nam mirum eſt, ut his opuſculis animus intendatur, remittaturque: recipiunt enim*

(1) Quintil. *Inſtit. Orat.* XII. 3. diſerte ſcribit: *M. Tullius non modo inter agendum numquam eſt deſtitutus ſcientiâ Juris, ſed etiam componere aliqua de eo coeperat*. Quin ipſemet Cicero de *Orat.* I. 42. ſub perſona *Craſſi* pollicetur, ſe Jus Civile in artem redacturum; ac in libris de *Rep.* & de *Legibus* permulta aſſert ad Romanum Jus ſpeſtantiâ; quamvis Jus non fuerit profeſſus. Pro *L. Murena* igitur, cauſae inſerviens, contraria diſputavit.

(2) De *Orat.* I. 16.

(3) *Epist.* VII. 9.

enim amores, odia, iras, misericordiam, urbanitatem, omnia denique, quae in vita, atque etiam in foro causisque versantur. Adversus vero Poëseos obtrectatores ita se communit exemplis (1) *An ego verear (neminem viventium, ne quam in speciem adulationis incidam, nominabo) sed ego verear, ne me non satis deceat quod decuit M. Tullium, Cajum Calvum, Asinium Pollionem, Marcum Messalam, Q. Hortensium, M. Brutum, L. Syllam, Quintum Catulum, Quintum Scaevolam, Servium Sulpitium, Varro- nem, Torquatum, immo Torquatos, C. Memmium, Lentulum, Gaetulicum, Annaeum Senecam, & pro- xime Verginium Rufum : & si non sufficiunt exem- pla privata, divum Julium, divum Augustum, divum Nervam, T. Caesarem? Neronem enim transeo, quamvis sciam non corrumpi in deterius, quae aliquando etiam a malis, sed honesta manere, quae saepius a bonis sunt.* Plinio subnectam M. Fabium Quintilianum (2) qui plurimum pariter, ex Theophrasti sententia, eandem Oratori conferre scribit Poëtarum lectionem : Nam- que ab his & in rebus spiritus, & in verbis su- blimitas, & in affectibus motus omnis, & in personis decor petitur ; praecipueque velut attrita quotidiano actu forensi ingenia, optime rerum talium blanditiâ reparantur. Ideoque in hac lectione Cicero requie- scendum putat. Idemque Quintilianus, sive quis- quis est auctor Dialogi de Oratoribus (3) : *Exigi- tur*

(1) *Epist. V. 3.*

(2) *Instit. Orator. X. 1.*

(3) *Sive de Causis corruptae Eloquentiae 20.*

tur enim jam ab Oratore etiam poëticus decor , non Attii , aut Pacuvii veterino inquinatus ; sed ex Homeri , & Virgilii , & Lucani sacrario prolatus . Quibus elegantiarum venustus Arbiter adstipulatur (1):

*det primos versibus annos,
Maconiumque bibat felici pectore fontem;
Mox & Socratico plenus grege , mutet habenas
Liber , & ingentis quatiat Demosthenis arma .
Hinc Romana manus circumfluat , & modo Graje
Exonerata sono mutet suffusa saporem:
Interdum subducta foro det pagina versum (2) .*

Inde legimus , M. Annaeum Lucanum , D. Junium Juvenalem , C. Silium Italicum , & Aurel. Prudentium Clementem, non carminum modo , sed forensis etiam Eloquentiae viribus inclaruisse . At enim objecerit quispiam , nimis grave onus imponi Jureconsulto ; verendum iccirco , ne rerum multitudine obruto non vacet Themidi atque Apollini simul litare . Verum enim vero aut memoria fallunt , aut omnium stultissimae hae nugatorum voces sunt reputandae . Vacavit ne , ut ceteros praeteream , M. Tullio Ciceroni agendarum causarum gravi ingentique cura districto , inter Catilinae ficas inter

(1) T. Petronius Arbiter in *Satyric.* 5.

(2) Ita legunt Heinsius & Cl. Burmannus , non vero , *det pagina cursum* : Quid enim quaeso (inquit Burmannus) notat , *det pagina cursum* ? Idem autem innuit noster infra 118 : Sic forensibus ministeriis exercitati frequenter ad carminis tranquillitatem , tamquam ad portum faciliorem , refugerunt.

inter Clodii tribunicios furores, cum tota Reipublicae Romanique Orbis moles in ejus sapientiam incumberet, tantum operae mansuetioribus studiis impendere; non vacabit Juri operam dantibus, hisce simul litteris mentem colere atque exornare? Non vacabit quidem, sed non iniquis temporis angustiis; verum quod ocio turpique inertia reprehensores isti ut plurimum diffuentes, alea, spectaculis, nocturnisque de more coetibus & comessationibus, voluptatum illecebris & lenociniis, florem infeliciter conterunt juventutis. Quod si oscitantis sapientiae (stultitiae an nugacissimae?) eos lubido incesserit; doctrinarum nescio quibus epitomis & lexicis, Circaeis veluti poculis, deliniti, tri-duo, si diis placet, se fieri jactitant Philosophos & Jureconsultos. At quisnam tam sui admirator fuit, quisnam eo arrogantiae processit, ut immortalitatem quam studia pollicentur, desidia assequi posse confidat? Instar Helenae, quam in rosa cubantem, propter formae elegantiam, easdem immortalium sedes, quas fortis Hercules tot tantisque exantlatis laboribus adscenderat, scribunt fuisse assecutam. Quae cum ita sint, mirum profecto haud erit, si Juris nostri *lumina* & *numina* (utar verbis Antonii (1) Fabri) veteres scilicet Prudentes poetica etiam floruisse exercitatione exploratum est. Appius Claudius Coecus, *callidus solersque Juris atque Eloquentiae Consultus* (2) Censor primum, tum Romanus Consul, aequi bonique scien-

(1) In Praefatione Cod.

(2) Liv. X. 22.

scientiam, qua maximopere viguit, numerorum cultui conciliavit; & carmina Pythagoreorum doctrinâ imbuta conscripsit (1). Hac pariter gloriâ enituisse accepimus P. Quintum Scaevolam (2) a Cerbidio Scaevola diversum, & Q. Fabium Labeonem, cujus operâ ipsummet usum fuisse Terentium in Comoediis concinnandis, scribit Donatus (3). C. vero Trebatio Testae, singulari memoria ac legum cognitione praedito, Ciceronis, qui eidem Topica inscripsit, & Q. Horatii Flacci familiaritate (4) conspicuo, suus etiam in hisce Musarum deliciis patuit locus amplissimus. Quid vero hic memorem Servium Sulpicium *longe omnium non ejusdem modo aetatis, sed eorum etiam, qui fuissent, in Jure Civili principem* (5): ita ut illius magnum usum & apud Scaevolam, & apud alios, artem vero in uno Sulpicio fuisse demiretur Tullius? Hic certe Jurisprudentiae *adjunxit etiam & litterarum scientiam, & loquendi elegantiam* (6) quam ex Poëseos fonte, utcumque eâ lasciviret, hausit expressitque (7). Jurisconsultus tandem & Poëta fuit Herennius Modestinus, quem ajunt *πεπρωχας* Virgiliano Operi adjecisse (8). Sed hujusmodi suaviloquentiae studium omnibus fere nostris Prudentibus commune fuisse, ex eo pariter pronum erit colligere, quod in ipsis

de

(1) Cic. *Tuscul.* IV. 2.

(2) Plin. *Epist.* V. 3. Pancirol. de *Clar. leg. Interpr.* I. 9.

(3) Ael. Donat. sive, ut aliis videtur, Suetonius Tranquillus in *Vita Pub. Terentii*.

(4) *Satyr.* II. 1. ad Trebatium scribit, eumque v. 12. *patrem opimum*, & v. 78. *doctum* appellat.

(5) Cic. in *Brut.* 41.

(6) *Ibid.* 42.

(7) P. Ovid. *Trist.* II. v. 441.

Nec minus Hortensii, nec minus improba Servii Carmina. quis dubitet nomina tanta sequi?

(8) Joh. Bertrandus de *Jurispr.* I. 31. Guilielm. Grotius de *Jur.* II. 12. Scip. Gentil. in *Parerg.* ad *Pand.* II. 31.

de Jure responsis poëticam haud raro dictionem ; Graecam interdum *εὐστραχίη* usurpaverint ; versus effuderint (1) ; ad Ennii (2) Lucretii (3) & Virgilii (4) carmina adluserint ; & maxima semper apud eosdem Homeri fuerit auctoritas (5) . Quinimo ipso etiam in Canonum Syntagmate Poëtarum interdum carmina occurrunt (6) . Sapienter igitur Juris Interpretibus in haec pariter studia incum-

(1) Ad eas, si lubet, Scipionem Gentilem in *Parerg. ad Pandect.* II. 31. qui productis exemplis haec confirmat.

(2) Pomponius l. 2. §. 38. de O. J. *Sentum*, inquit, *Aelium etiam Ennius laudavit* : illum Ennii versum intelligens, cujus saepe meminit M. Tullius, *Egregie cordatus homo, catulus Aelii Sextus*.

(3) Ulpianus l. 23. ad L. *Ful. de Adult.* dum inquit : *Labeo quoque ita probat, & Pomponius scribit, in ipsis rebus Veneris deprehensum occidi, & hoc est quod Solo & Draco dicunt in 1779*, frequentem Lucretii dictionem usurpat II. v. 173.

Ut res per Veneris blanditum iacula propagent.

& ibid. v. 922.

(4) Virgilii meminit Marcianus, de *cenotaphio* respondens l. 6. §. fin. de *Rer. divis.* Florentinus l. 65. de *Verb. oblig.* Leo quoque & Anthemius Impp. in l. 31. C. de *Episc. & Cler.* Virgilianum illud, *auri sacra fames*, usurparunt.

(5) Homeri versus de Permutatione & emtione adducit Paulus l. 1. §. 1. de *Contrab. emt. & Imp.* Justinianus *Instis.* III. 24. §. 2. de *Emt. & vend.* de Mortis causa donatione Marcianus l. a. eod. tit. Quin idem Justinianus *Instis.* II. 7. §. 1. ipsa Homeri carmina profert. de Grege ipsemet Marcianus l. 65. §. 4. de *legat.* 3. de Nominibus affinitatis Modestinus l. 4. §. 6. de *Grad.* de Amore inter conjuges & de matrimonio Ulpianus l. 13. §. 1. ad L. *Ful. de Adult.* de Exilio voluntario Claudius Saturninus l. 16. §. 8. de *Poen.* de Veneis Cajus 4. 235. de V. S. Ulyssis lecti ab Homero descripti memor est Papinianus l. 9. §. 1. de *Supell. legat.* Inde, pro suo more, deducit Accursius in d. l. 6. de *Rer. divis.* *Quod auctoritates Poëtarum snt in causis allegandae.* Et Franciscus de Petr. *Festiv. lect.* III. 12. Accursii loca aggerit, in quibus Poëtarum versus usus est.

(6) In c. *Nec mirum* 13. §. *Magi* 26. q. 5. afferuntur versus Lucani *Pharsal.* VI. 457. & seq.

Mens hausti nulla sanie polluta veneni.

Incantata peris.

In c. *Legimus* 30. dist. V. de *Consecrat.* *Irridet Horatius appetitum ciborum, qui consumti relinquunt poenitentiam.* c. *Numquam* 33. ibid. Virgilii versus Georg. l. 109. adducuntur.

Ecce supercilio cliuosi tramitis undam

Elicis : illa cadens raucum per levia murmur

Saxa ciet, scatebrisque arentia temperat arva.

Et Gregorius IX. Decretal. V. cap. *Formi* 10. de V. S. *Lis autem a contentione limitis primum nomen sumit, de qua Virgilius,*

Limes erat postus &c.

Aeneid. XII. 891. versus illum intelligens

Limes agro postus, litem ut discerneret arvis.

incumbere apprime necessarium visum fuit. Jam Bononiensis schola legum scientiâ, ut ea tempora, celeberrima evaserat; cum Cinus Pistoriensis enituit Jurisprudentiae non minus, quam Etrusca Poësi spectatissimus: adeo ut Franciscus Petrarcha, Etruscae fidicen lyrae, non semel hoc eum potissimum nomine comendaverit (1). Cum vero mox in Italia humanitatis doctrinaeque lux refulsisset; quisnam, nisi Andreas Alciatus signum universae Europae sinceræ Romanarum legum interpretationis extulit, qui poëticis studiis summo opere fuit subactus & enutritus? Neque vero fusius hic recensêbo, quantum fuerint hisce sacris exercitati majorum gentium Juris Interpretes; Antonius nempe Goveanus, Gulielmus Budaeus, Antonius Augustinus, Petrus Pithoeus, Stephanus Forcatulus, Janus Gruterus, Obertus Giphanius, Conradus Rittershusius, Hugo Grotius,

*Qui genus humanum ingenio superavit, & omneis
Reflexit stellas, exortus uti aetherius Sol* (2)

M. Antonius Muretus, Nicolaus Rigaltius, Fridericus Brummerus, Jacobus Augustus Thuanus, Scipio Gentilis, Hermannus Vultejus, Aegidius Menagius, & egregia postremis temporibus Italiae decora & ornamenta Benedictus & Josephus Averanii (3) alii que hac gloria florentes, quorum laudes ingenii culpâ non deteram. Si
vero

(1) In suis Etruscis Poëmatibus, 71.
Piangete, o donne, e con voi pianga Amore,
& 246.

Sennuccio mio, benchè doglioso e solo.

(2) T. L. Carus III. v. 1056.

(3) Horum omnium existant opera immortalitati tradita; ubique gentium elogia leguntur.

vero argutuli isti contemtores tenebrionesque, qui ubi se in Epicuri(1) compulerint gregem, tantâ in rem poëticam diffusum animum habent improbitate, velint, ut in medium conferam magna Neapolitanae gentis nostrae Jureconsultorum nomina; producam ac recensêbo perquam lubenter. Atque, ut omittam Gofredum Beneventanum (2) & Petrum de Vineis (3) sub Friderico II. Imperatore, qui Neapolitanum Lyceum excitavit (4) insignes; vix sub Alphonso I. Aragonio Neapoli *Antoniana* Academia fuit ab Antonio Panormita instituta, in quam Jovianus Pontanus ipsius alumnus successit; cum repente, veterno quasi excusso, profligata barbarie, laetior & cultior litterarum facies apparuit; ingenuaeque artes in hanc Graecorum quondam florentissimam pacis studiis civitatem, splendidae ac triumphantes jure veluti postliminii remigrarunt. Ueberior inde atque auspiciator Poëtarum & Jureconsultorum celebritas existit: quos inter ipse Antonius Panormita (5) Jovianus Pontanus (6) Charitéus

(1)

(1) Inter Poëteos vituperatores Epicurus agmen ducit. Cic. de *Fin.* I. 5. Epicurum sequuntur omnes, qui in ejus hortis gregatim pascentes, & irato Apolline nati ne versum quidem emiserunt.

(2) Franc. de Petris loc. laud. n. 16.

(3) Anno C^oCCXXIV. *Hist. Civil. Regn. Neap.* XVI. 4.

(4) Petr. de Vin. *Epist.* III. 10. 11. 12. & 13.

(5) Antonius de Bononia, *Panormita* dictus, qui a Pontano *Amor.* I. appellatur

decus elegantiarum,

Atque idem pater omnium leporum,

fuit Poeta *lauratus*, & R. Camerae (sic vocant) Praefes. Toppi de *Orig. Tribunal.* IV. 10. n. 3. & 4.

(6) Johannes Pontanus, *Jovianus Pontanus* Academico more dictus, Vates egregius, Ferdinandi I. Regis a secretis, & ab eodem R. Camerae Praefes creatus, & postmodum Magni *Camerarii Locumtenens* anno C^oCCCCCLXXIX. Topp. *ibid.* 13. n. 20. ex monumentis *Archivi Regiae Camerae.*

(1) Hieronymus Carbo (2) Franciscus Aelius Marchesius (3) alique lauro non tantum, sed togae insignibus cohonestati. Etsi vero posterioribus temporibus harum litterarum decus fuerit imminutum; revidit tandem sub Carolo V. Imperatore: cujus rei, posthabitis aliis, luculentissimum testem producam Scipionem Capycium, qui Carolum, Neapolitanum Lyceum invisentem, disertissima oratione excepit, & ab eo in Senatorum numerum fuit adlectus (4). Ac quamvis rursus inscitiae caligo, communis fati acerbitate, cunctam Europam invasisset; emicuerunt tamen inter tenebras homines non omnino inglorii neque obscuro, Juris & Poëseos decus affectantes; quos inter

Petrus

(1) Charitei (nomine ne, an cognomine ita appellati, incertum) exstant carmina. Vide Crisp. & Cl. Joh. Antonium Vulpium in *Vita Sannaz.* Pontanus illi inscripsit librum de *Splendore*. Regis item Ferdinandi I. a se cretis fuit. Topp. in *Biblioth. Neapolit.* pag. 314. & Nicod. in *Addit.* pag. 58. Dum vero Rex Ferdinandus II. Neapolim anno MDCCCXCIV. adivit, medius inter Piscariae Marchionem & Chariteum equitavit. *Tutini dell' Orig. de' Seggi di Napoli* pag. 225. Togae honore se fuisse ornatum, ipsemet Chariteus in suis Etruscis carminibus satis innuit 204.

De la Monica sterpe eximio honore

Ferrando, di virtù virile ornato,

Tu con la lanza in mano, ed io rogato

Fummo obsequenti a i Re pien di valore.

(2) Hieronymus Carbo, Poeta & Jureconsultus. Borrell. in *Vind. Neap. Nobilit.* ad Ael. Marches. de *Neapol. famil.* pag. 53. in familia de Carbonibus. Exstat ad Carbonem Elegia Pontani Eridani. I.

Fistilius si coena placet tibi, candide Carbo,

Coena parata tibi est, ruraque nostra patent. In cujus fine

Tu modo lingue forum, lingue & vadimonia, Carbo,

Tantisper, tibi dum rustica coena datur.

(3) Franciscus Aelius Marchesius poetico simul & legum studio excultus. Borrell. in adducti libri praefatione. Illius tumulo Pontanus epigramma inscripsit, cujus ultima carmina

Hoc illi meritum Musae post fata rependunt.

O Scriptor Latia nobilitate lyra.

(4) Scipio Capycius, Juris Antecessor in Gymnasio Neapolitano, & in Foro Senator. *Hist. Civil. Regn. Neap.* XXXII. 8.

Petrus La-Sena, Franciscus de Petris, & Laurentius Cras-
sus (1). Verum inclinante superiore saeculo, nova quae-
dam apud nos est reddita vita doctrinis, emerfit tandem
prisca Sapientiae dignitas, & ingens Jureconsultorum
ac Poëtarum ubertas, quae utramque Eloquentiam, un-
de fuerat a barbaris dejecta, restituit & amplifi-
cavit. Atque, ut alios omittam, eosque dumtaxat
recenseam, qui Jurisprudentiae carminum quoque
cultum adjunxerunt; tunc temporis Carolus Bura-
gna, cui revocatam Etruscam, Latinamque Poësim
Neapolis referre debet acceptam, Nicolaus Caravi-
ta, Franciscus Nicodemus, Januarius de Andreis,
Caesar Natalis, Vincentius Vidmannus, Carolus Su-
sanna, Seraphinus Biscardus, Cajetanus Argentius
(cui quando ullum Jurisprudentia interioresque lit-
terae invenient parem?) sapientissimus J. Vincentius
Gravina, ο πα'ν Carolus Majellus, Dominicus Aulifius,
Alexander Riccardus, Basilius Jannellus, Joseph Macrinus,
Xaverius Pansutus, Josephus Valletta, Nicolaus Amen-
ta, Hyacinthus Christophorus, Dominicus Gentilis,
aliique, nostram aut patrum nostrorum memoriā, severa
legum studia, quibus causarum patrociniis, judicandi,
aut docendi munere distinebantur, carminibus etiam in-
signi cum laude leniverunt. Atque hic mihi viven-
tium Jureconsultorum laetior exundansque fons sub-
orire-

(1) Floruerunt hi scilicet, compluresque alii in *Ocioforum Academia*,
quae, ut ea ferebant tempora, sub Johanne Baptista Manso, & Marino Nea-
poli inclaruit. Vide Latinum Poëma Johannis Baptistae de Alexandro,
qui tribus haec libris complexus est; cujus meminit antiquitatum nostra-
rum investigator doctissimus Joh. Bernardinus Tafurius *delle Scienze, e*
dell'Arti inventate, illustrate, ed accresciute nel Regno di Napoli.

oriretur ; si & eos , qui in vivis agunt , immortalique fama enitent , vellem nomina percensere : Verum illorum modestiae ingenuique pudoris ratio hoc non patitur . Adsunt tamen togae pacisque decora quamplurima , quae non minus Poëtices , quam Juris egregia cognitione & gloria saeculis canescent innumerabilibus (1) . Jurisprudencia vero non adeo ingrati animi vitio laborat , ut poëticae rei suas etiam opes non commodet , illamque mutuo foedere non satagat exornare . Certe quidem si per temporis angustias mihi liceret , hoc collatis testimoniis facili negotio evincere studerem (2) .

Quod si horum omnium , quae usque adhuc sunt disputata , praesens vivensque argumentum requiratur , en tibi , erudite Lector , Josephi Aurelii de Januario tres *Carminum* libros . Is tantusque Clarissimus Auctor in Jureconsultorum promicat censu , ut nullis laudum indigens praeconiis , nativis propriae virtutis coloribus , non fucatis neque adscitiis sit abunde illustris . Ut tamen iis , quae confirmanda suscepi , velificer egregie ; hic equidem tacitus non praeteribo , summam praeclarissimamque in eo Juris , Eloquentiae , ac Poëseos enitescere coitionem . Quod ad Jurisperitiam spectat , quis in hisce

(1) Plura de his dabimus in *Litteraria Historia Regni Neapolitani* , quam meditatur , si tamen per fori curas dabitur .

(2) Unus omnium instar esse posset Q. Horatius Flaccus , in cujus carminibus tanta Juris Civilis emicat cognitio , ut eum nonnulli Jureconsultorum albo adscribere non dubitarent . Vide Cl. Hambergeri *Opuscula ad elegantiores Jurisprudenciam pertinentia* , cum Praefatione de *Jurisprudencia Q. Horatii Flacci* , quam horum factorum mystagogus egregius Joh. Georgius Effor adornavit , Lips. ann. C1812CCXL.

ſce ſtudiis. adeo eſt hoſpes & peregrinus , ut eum
 ignoret eſſe hujus artis perquam conſultiffimum ; ne-
 que extrema quadam contentum aut circumforaneâ
 cognitione ; in ſanctiores illius felici conatu pene-
 traſſe reſceſſus : & quicquid in Jure latitat ab ulti-
 ma ſcitu dignum antiquitate , ſollerti acrique ingenio
 eruiſſe ; ut non jejunam ac ſterilem , ſed Graecis
 Romanisque lautitiis ſplendide locupletem legum co-
 gnitionem in fori aciem exercitationemque deduce-
 ret . Obſtupuit proinde Neapolitanus Senatus ipſiuſ-
 met miram in dicendo vim , copiam atque uberta-
 tem naturali quadam pulcritudine exſurgentem . Quam
 vero expromta ac pene ſponte ſua diſfluens in
 eo adſit ſcribendi facultas , argumento ſatis ſuperque
 eſſe poſſent Orationes , Diſſertationeſque , quas pro
 graviorum cauſarum , patriae praefertim patrociniis
 Etruſco Latinoque ſermone conſcripſit , niſi *Juriſcon-
 ſultorum* exſtaret *Reſpublica* , aeternum cultioris Juris,
 Eloquentiae, Poëſeos , ejuſque laudum monumentum .
 Cujus libri adeo protinus , nedum in Italia , ſed in
 eruditiori Europa univerſa ingens fama percrebuit , ut
 Lipſiae poſt paucos annos typis reſcuſus celeberrimi
 Ottonis Menkenii curâ , ab eodem totius Ger-
 maniae lumine ipſimet Auctori ſingulari fuerit
 exemplo inſcriptus & dedicatus : Quae vero Menke-
 nius in Epistoſa ſit praefatus ; quod fuerit doctiſſimo-
 rum Virorum , qui Eruditorum Acta Lipſiae quoque
 pertextunt , candidum judicium ; quid de eo judica-
 verit Italiae noſtrae alter Varro , Ludovicus Anto-
 nius Muratorius , pronum tibi , benevole Lector ,
 erit dignoſcere ex eorum ſcriptis , quae iccirco tibi
 ſiſto , quod vix illis acceptis , felici carminis oestro

rescripserit Auctor . Nec vero intra solos Italiae ,
Germaniaeque fines sese *Respublica* continuit ; sed
latius praetergressa , quantâ laudum copiâ a Bata-
vis fuerit excepta , luculenter testatur eruditissimus
Jacobus Philippus Dorvillius , qui in epistola ad cla-
rissimum nostrum Franciscum Vallettam Amstelodami
data Nonis Juliis MDCCCXXXVI. haec habet : *Cl. V.*
Jos. Aurelii de Januario Respublica Jctorum non
mibi tantum , sed nostratibus omnibus egregie pla-
cuit : utpote in qua & non vulgaris eruditio ubique
effulgeat ; & lector semper novis doctrinae condimen-
tis ad finem usque libri excipiat . Viro praestan-
tissimo precor meo nomine de praecellenti opere gra-
tuleris . Quinimo in ipsomet nuperrimo libro Jurecon-
sultissimi Heinecii , cui *Fundamenta stili cultioris*
nomen fecit , *Reipublicae Jurisconsultorum* lectio
studiosae juventuti ad stili cultum & nitorem com-
mendatur (1) . Nos igitur in tanto litterarum lumi-
ne illum non demiremur , tantique ingenii pignora
avidissime non exosculemur ? At non usque adeo
caligamus , non usque adeo hanc litteraria nostra
gloria pessumdata est ac conspulta , ut eum , tam-
quam firmum Jurisprudentiae , Eloquentiae , poli-
tiorisque litteraturae , quin tamquam ingens Justi-
tiae columen , non suspiciamus . Cum enim ab acer-
rimo ingeniorum aestimatore Rege nostro CARO-
LO

(1) In *Nova Praefatione* cultioris hujusmodi libelli , aut contra non
cari , Lipsiae ann. MDCCCXXXVI. curata haec habes : *Part. II. cap. 4.*
commendanda Josephi Aurelii de Januario Respublica Jctorum , cujus
editio secunda prodit Lipsiae MDCCCXXXII. 8.

LO BORBONIO, qui ad Regni moderationem Sapientiam sociam adscivit & administram, Neapoli Sexvir stlitibus judicandis fuerit electus; incredibile est, quanto laudum, & justitiae cultu niteat ac efflorescat. Mihi certe de eo, quod de Aristone Plinius scripsit (5) potiori jure videtur esse pronuncian- dum : *Nibil est illo gravius, sanctius, doctius*.

. *Quam peritus ille & privati juris & publici! quantum rerum! quantum exemplorum! quantum antiquitatis tenet! Nihil est quod discere velis, quod ille docere non possit: mihi certe quoties aliquid abditum quaero, ille thesaurus est.* Sed ut ad mitiora ejusdem studia deveniam, quantos poë- ticos spiritus Auctor pectore & mente conceperit, quam subitâ, Latinâ potissimum musâ, effuderit car- mina, ipsamet *Respublica*, quae iis opportune ac jucunde personat, testatur egregie. Verum cum non omnia illic exstarent, sed in variis dispartita vaga- rentur libris, dolebam atque angebar vehementer, quod non haec in unum collecta debitâ luce perfruerentur: Aestuabam vero magis hoc desiderio, & sollicitabar curâ, quod eum scirem, cum superiori anno, ex- pediendi negotii causâ, ad Brutios accessisset, non- nulla de Magistratus munere subsecivis horis effu- disse. Quid vero consilii caperem, cum huic Col- lectioni ipsiusmet ingenua modestia severe obiste- ret? Animum prorsus despondissem, nisi sanctioris amicitiae icto foedere cum lectissimo Juvene Ho- ratio

(5) *Plin. Epist. I. 22.*

ratio de Januario Auctoris germano fratre, hic mihi hujusmodi Carmina legenda dederit, atque ego dolo bono & innocua fraude in dias luminis oras edenda dedissem. En igitur meis ac tuis desideriis, Lector, abunde satisfactum. Opus in tres libros dispensatur: exhibet Primus nonnullos Elegos, quibus mira perspicuitate ac suavitate Magistratus officia complectitur, quem iccirco *Magistratus* nomine visum est inscribere ac nuncupare. In hoc autem argumento egregius Auctor ita versatur, ut in ea inquirens, quae ad perfectum Magistratum informandum praeclare conducunt, in augustiora Philosophiae sacra penetret; atque in minutiora quaeque ejus officia ita cum dignitate descendat, ut confestim ad ipsiusmet sublimiora munia assurgat atque efferatur. Omnia vero eâ ordinis ratione disponit, eâ perspicuitatis luce explicat, ut si liberam orationem quispiam alius adhibuisset, aptius, aut concinnius neutiquam certe complecti potuisset. Adhaec, ipsamet argumenti in Poësi novitas, summam Operi asserens laudem, lectorem allicit & detinet jucundissime. Quibus omnibus cum accedat insuper veritas, & utilitas, egregia decora, Poëmatiis proprio jure adhaerentia (1) quaeque si libros perpetuo comitarentur, eorum ingenti strue, ac insana mole, summo rei litterariae incommodo, quotidie non obrueremur; equidem prorsus non vi-

deo;

(1) Exstat de hoc cultioris eloquentiae egregium & immortale specimen, Oratio scilicet Cl. Jacobi Facciolati IX. qua Tulliana ubertate contendit, Moralem institutionem magis a Poëtis, quam a Philosophis esse repetendam.

deo, quidnam perfectius hoc in genere effici potuisset. Excipit hunc librum alter, cui *Nuptialia* nomen indiderunt, ex eo quod carmina in Nuptiis virorum principum edita complectatur. Mos obtinuit in Italia, & in hac nostra potissimum Civitate, ut cum majorum imaginibus insignes matrimonii foedera ineant, epithalamicos versus melioris notae Poëtae efflagitentur, quo in unum veluti floridum vernansque sertum innexi, literaria luce perfruantur. Cum igitur omnibus exploratum esset, quantum Noster hac facultate polleret; vix ulla celebrior fuit horum Collectio, in quam suam etiam ut conferret symbolam, non fuerit expostulatus. Dedit autem, dum per fori curas licuit, carmina ita ingeniosa, ita perspicua ac propria, neque ex diversis aliorum hemistichiis aut laciniis male confuta (qui multorum ignobilis & inglorius mos est) ut cum in deliciis eorum omnium habita fuerint, qui hisce cupediis delectantur; visum est etiam, uno veluti sub aspectu, tibi, candide Lector, hic exhibere.

Tertius denique *Varia* Carmina continet, quae sese eadem prorsus facilitate & nitore commendant. Ingenium quippe Cl. de Januario ad omnia natum, in quaecumque ipse laudabilia velit convertere, versatur atque eminet.

Jam vero quod ad stilum spectat, non hic lasciviens atque enervis, non ineptis ac frigidis paronomasiis, & antithetis, non translationum monstris refertus, non horridus, non subagrettis; sed ingenuus, venustus, perspicuus, puroque simillimus amni, in aures animosque dilabitur; non pigmentis fucoque puerili illitus, sed narivo colore ac splendore nitidus, & dulci quadam suavitate delibutus, austeritatem

tatem , & quasi moestitiam sermonis , strigofaeque orationis solitudinem refugit atque averſatur .

Nec pluteum caedit , nec demorſos ſapit ungues (1)
Neque hic mihi , neſcio , quam Veterum ſcribendi inſolentem rationem quis obtrudat . Aureum quippe antiquitatis ingenium veneramur ; ſcimus tamen , eos , qui inter Latinos ſcripſerunt primi , hos aſpere & incondite loquutos ; hanc tamen duritiem , deterſo luridae rubiginis ſqualore , ſequens aetas mitigavit . Lucretio lenior multo Virgilius in hexametris . In elegis cultior docto Catullo Propertius , Tibullus , Ovidius ; & ſub Auguſto , quo ad extremum dignitatis gradum Latina Poëſis evecta eſt , teretes Romanorum aures ab huiusmodi confragoſae orationis dumetis abhorruerunt .

Non ſatis eſt , pulcra eſſe poëmata , dulcia ſunto (2).
Quamvis vero renatis auſpicato ſidere litteris ſub Alphonſo I. Aragonio Rege noſtro ſapientiſſimo , & Leone X. perpauci hanc etiam aſperitatem affectaverint ; reſpuerunt vero in Elegia potiſſimum Pontanus , & Sannazarius , atque inter recentiores elegiographos princeps , Marius Moſſa , omneſque fere illius heroici temporis Poëtae ; reſpuit hac aetate laeta & concinna Tibulliana venuſtas Johannis Antonii Vulpii , quem honoris & amplitudinis cauſa nomino , ceterique hac laude praeclariffimi . At non hic quicquam eorum
famae

(1) A. Perſius Sat. I. v. 106. Mihi certe , pro ea , qua me amicitia dignatur , Cl. Auſtor dicere poſſet , quod Pollio P. Papinius Statius in epistoſa praemiſſa Silvar. lib. III. *Cum ſcias , multos (verſus) ex illis in ſinu tuo ſubito natos ; & hanc audaciam ſibi noſtri frequenter expaveas*

(2) Horat. in Art. v. 99.

famae detractum velim, qui horridulum scribendi genus adamarint, cum sit quisque laudandus, modo perfectus in forma operis sui: aequae ac in pictura celebrantur, qui suo stilo eminent praestantque. Illud igitur reliquum est, ut Italiae universae, in qua veluti in proprio solo Latina Poësis comprehendit, plaudam vehementer, quod hoc saeculo ejus cultus, obstrepente nequicquam semidoctorum turba, non sit deminutus; quinimo sartam tectamque hac Carminum editione a majoribus traditam dignitatem tueatur & augeat. Quod autem ad maleferiatorum hominum improbitatem attinet, sinamus eos insanire cum suis. Hi scilicet e trivio & vulgi medio erepentes harum rerum idonei judices nusquam erunt. Allatrent, per nos licet, quae assequi nequeunt; suis semper bonis litteris constabit honos & decus. Quisquis vero non operosam gloriam reputaverit hanc in scribendo facilitatem lenitatemque assequi, vereor ne cum periculum faciet, irrita ac vana spe deludatur,

ut sibi quisvis
Speret idem, sudet multum, frustra que laboret
Ausus idem (1) :

Tum profecto

bellus ille, & urbanus
Suffenus unus caprimulgus, aut fossor.
Rur-

(1) Horat. ibid. v. 240.

Rarsus videtur, tantum abhorret, ac matat

Idem inficeto est inficetior rure,

Simul poemata attigit (1).

Neque enim ad hanc obtinendam gloriam satis est in bicipiti somniasse Parnasso; sed ille quippe hoc honore dignissimus,

Ingenium cui sit, cui mens divinior, atque os

Magna sonaturum (2).

Placuit tandem, auctarii veluti loco, subnectere nonnulla Carmina Francisci Galluppi, Jureconfulti, Advocati Neapolitani, ac Patricii urbis ad Tropaea (3) spectatissimi, Graecam atque auream simplicitatem redolentia. Pige-
bat profecto tanti Viri Graece Latineque doctissimi, ab editione suorum Operum (prout ejus modestia est) perpetuo refugientis, aliquod litterarium monumentum publice non exstare. Amicitiae igitur jure intercessi, ut haec, in Auctoris laudem jam conscripta, typis edi pateretur; & pro ipsius in eundem benevolentia tandem obtinui. Sic velit ipse in lucem emittere *Scholiasten Aristophanis* Latine versum, & uberrimas in illum *Adnotationes* atque *Animadversiones* εἰς τὰ ἀνέκδοτα *Danielis Heinsii*, & *Isaaci Casauboni in Theocritum*, quas quotidiano veluti convicio efflagitamus; ut inde
Italiae

(1) Catull. *Carm.* XXII. v. 10. & seq.

(2) Horat. *Sat.* I. 4. v. 43.

(3) Vulgo *Tropaea*: Stephano dicitur ἡ τῶν Τηέων. Adeas Lucae Holstenii in Cluverii Italiam antiquam Adnotationes pag. 296. edit. Rom. ann. 1656. qui ex Sexti Pompeii victoria & Tropaeis id huic urbi nomen putat superesse. Cl. Harduino est eadem, ac Ἡρακλείας λιμὴν, cujus Strabo memorescit, *lib.* VII. pag. 394. edit. Batavae, & Portus Herculis a Cajo Plinio memoratus Natur. Hist. *lib.* 3. pag. 158.

Italiae ingens decus accedat & ornamentum . Vale ,
erudite Lector , & Clarissimi de Januario alia ingenii
pignora propediem exspecta .

JOSE:

CARMINUM LIBER I.

MAGISTRATUS.

ELEGIA I. MUNUS DIFFICILE.

DICERE Jus, & lance pari componere lites,
Gloria non levis est, parva labore gravi.
Plura tamen collecta juvant, quae dissita languent;
Integra dos prodest, dimidiata nihil:
Scilicet omne malum defectu provenit uno;
Perfectis constat partibus omne bonum.
Nec satis hoc; superest majus; nam convenit, uti
Summo delectu, judicioque pari;
Quippe ita sunt vitium & virtus confinia, ut anceps
Saepe sit, an pejus pro meliore capis.
Scire, parum est; nescire, nefas; culpabilis ille est,
Qui sese facilem, difficilemve gerat;
Difficiles vinci solidâ ratione recusant;
Vincuntur faciles vel ratione levi.
Ille nocet, multum dictis qui praebeat aures;
Aures qui nusquam praebeat, ille nocet;
A Nam-

Namque locum injastis dat defensoribus alter;
 Alter legitimis asperitate negat.
 Qui tacet, aut loquitur nimium, damnatur uterque:
 Turpe, nimis loquier; turpe, tacere nimis;
 Saepe loquax dictis sibimet contrarius extat;
 Et miscet multis vix bona pauca malis:
 Cui manet os clausum, quamvis sapientior, aut nil,
 Aut vulgo sapiens creditur esse parum.
 Et timor est vitium, & vitium est audacia; namque
 Multum agit haec praeceps, nil agit ille piger,
 Negligitur timidus, laceratur ab omnibus audax;
 Carpitur hic odiis, spernitur ille jocis.
 Fallitur is, quoties tantum praesentia spectat;
 Is quoque, qui tantum nosse futura studet;
 Praesenti hic rapitur, confunditur ille futuro,
 Atque male alteruter tardat & urget opus.
 Maxima quae virtus, prudentia, plena pericli est;
 Nec semper felix, debet ut esse, fuit:
 Non ea saepe nocent, quae tu nocuisse putabas;
 Quaeque videbantur non nocitura, nocent.
 Ab quoties, quod jure facis, fecisse dolebit;
 Atque placet factum, quod sine jure facis.
 Non raro evasit patientia noxia; & insons
 Saepe opportunis casibus ira fuit;
 Redditur is, causam tractat qui fronte superba,
 Lenis, te irato; te patiente, ferox.
 Non semper prodest miti clementia vultu;
 Atque truci semper non placet ore rigor;
 Hic animos acuit, plusquam decet, illa relaxat;
 Parque malum oppositis provenit inde viis:
 Nec flecti lacrimis, lacrimas nec spernere tutum est;
 Hae juste ex oculis, hae quoque fraude cadunt;
 Qui

Qui vult esse pius, quandoque fit impius; & fit
 Ille pius, nocua qui pietate caret.
 Nescis an credas, an famae incredulus obstes;
 An meret, an potius subripit illa fidem;
 Pro vera mendax aliquando credita fama est;
 Credita pro falsa, vera reperta fuit.
 Si facile admittis, rigide si excludis amicos,
 Te facit obsequium, rusticitasve reum;
 His facile admissis, poteris suspectus haberi;
 His rigide exclusis, vix sociandus eris.
 Quare in Judiciis ars ipsa involvitur arte,
 Ni sit nescio quid majus, & arte super;
 Et felix erit is, qui forte videbitur, artem
 Quando plus adhibet, tunc adhibere minus.
 Hoc se praesidio nocuis defendet ab armis,
 Quois magnos versat gens malefana viros.
 Nemo est, vel summo meritoque excellat honore,
 Quem non os rabidum dente feroce premat:
 Hic est inspiens, hic invidus, osor & ille;
 Hic audax, hic clam perfidus, ille palam;
 Quoslibet hi, secum variis affectibus acti,
 Arbitrio mordent dilaniantque suo.
 Sed qui, virtutum dives, sanctissima legum
 Insons jussa colit, justitiaeque praeest,
 Haec fatua, effectoque carentia fulmina spernit,
 Atque hominum faciem pensitat ille nihil;
 Impavidum nunquam terrent, feriuntque ruinae;
 Et nunquam pectus grande procella quatit;
 Intrepida facie, atque animo constante resistit;
 Et magis adversa, per sibi, sorte viget.

A 3

ELE-

4 C A R M I N U M
E L E G I A I I

M E N S.

MENTE valent homines; similes qui cetera brutis,
Mentem, qua brutis non simulantur, habent:
Mens opus aeternum, & divinitus orta propago,
Mens nil corporei, corpore juncta, tenet;
Mens noscit, Mens disponit, Mens judicat; & Mens
Ad verum fertur percita sponte sua:
Haec spectat praesens; haec est praesaga futuri;
Haec est praeteriti, vidit ut ante, memor;
Haec anima est, & norma, & Jus dicentibus ingens
Praesidium, ut valeant reddere cuique suum;
Mens, rerum interpres; Mens, prudens arbitra recti;
Mens, aequi custos; Mens inimica doli.
Sed, quamquam Mentis natura est omnibus una;
Non agere est uno quaelibet apta modo:
Altera agit melius, melior cui corporis usus;
Et cui peior hic est, altera pejus agit.
Propterea Mens est dicundo provida Juri;
Quae mage corporea labe soluta viget;
Quae longe ac late excurrat, tenebrisque fugatis,
Splendeat, & radios spargat ubique suos;
Quam nihil obliqua perturbet imagine fictum,
Nec recti species insidiosa premat;
Noscere sit velox, sit res discernere cauta,
Pendere sit sollers, sit retinere tenax;
Grandia concipiat, nugis puerilibus experts,
Quas olim ante focum stans recitavit anus.

Sed

*Sed primo rerum aspectu, (qui fallere saepe
 Incautos sœvit) ne rapiare, cave;
 Quae subito, sunt firma parum, meditaberis aestu;
 Firma sed esse magis bis meditata solent.
 Mature observa; rursus observata revolve;
 Jungere postremis anteriora stude;
 E re res oritur, lumen de lumine manat;
 Cognitio augetur cognitione nova.
 Intima sic poteris scrutari viscera rerum;
 Sic nucleum, fracto corticis ore, trabes.
 Non semper verum est, quod primo in limine verum
 Apparet, vero proximus error adest;
 Et facile errabis, cum non errare videris,
 Ut si summa sedulitate velis.
 Peccarunt graviter (docet experientia) plures,
 Qui sine delectu praecipitanter agunt:
 Saepe ea damnamus, quae forte probavimus ante;
 Nosque emendatos cura secunda facit.
 Sed pavidam abstineas meditando involvere mentem,
 Semper & ancipites ire redire vias;
 Nullo stare loco, nullis consistere metis;
 Et nulla, post tot praelia, pace frui:
 Hoc pejus, mihi crede, malum; rectisque ferendis
 Judiciis nil est exitiale magis.
 Tunc animus dubiis misere circumdatur; & quid
 Affirmet, nescit pandere, quidve neget;
 Et pugnans secum, paribus rationibus actus,
 Aut has, aut illas deseruisse timet;
 Semper nil operans, operi dum fervidus instat,
 Semper, dum magis est exagitatus, iners;
 Nec sibi, nec fidens aliis, cum fidere fas est;
 Displicet ipse aliis, displicet ipse sibi.*

Præ-

Praeterea, qui plus, quam par sit, acumine pollet,
 Dotem, quam melius non habuisset, habet;
 Alterutro ingenium defectu redditur impos,
 Sive nimis tardum, seu nimis acre datum est;
 Quod tardum nimis est, in plano tramite praeceps
 Decidit, & medio in lumine lucis eget;
 Acre nimis rapido fertur per inane volatu,
 Atque umbras, corpus dum putat esse, capit:
 Propositive tenax speciosa sophismata gignit,
 Quae dant, ut victum se tueatur, opem;
 Nec cedit vero, pro falso pugnat acerbe,
 Cum nunquam fictae sit rationis inops.
 Quapropter cuperem, quod quae Mens pectore volvit,
 Ut domina imperio temperet illa suo;
 Et quodcunque gerit, servili libera vincolo,
 Et praejudiciis exonerata, gerat.
 Ardua non paveat, parvis non haereat; illa
 Vincere, magnanimum est; spernere & ista, juvat:
 Ardua ni vincat, sine nomine languida vivet;
 Parvaeque ni spernat, tempus inane teret.
 Quodque aliis placitum est, censura examinet acri,
 Nec perquirendo sit studiosa parum;
 Non aliena statim sententia forte probanda est;
 Haec eadem non est rejicienda statim:
 Arbitra sit ratio, quae separet optima pravis;
 Haec prorsus damnet, prorsus & illa legat.
 Insuper admoneo, ne regula militet una,
 Atque ea sit cunctis invariata modis.
 Consilium non semper idem; mutare lubenter
 Pro varia rerum conditione sinas:
 Nec pudor est, quod Mens hinc sese volvat & illinc;
 Est quidam cauta in mobilitate decor;

Tem-

*Tempore , sive loco quae res bene convenit uno ,
 Convenit haud alio tempore ; sive loco ;
 Non unum genus est hominum , fortunaque dispar
 Non patitur fato succubuisse pari .
 O felix , semperque omni memorandus in aevo ,
 Cui natura parens has cumulavit opes ;
 Egregie ornabit sublimi Mente Senatum ,
 Juraque tractabit splendidiore face ;
 Et tanto sacrosancta Themis gaudebit alumno ,
 Propagnatorem non habitura parem ,*

ELEI

8 C A R M I N U M

E L E G I A III.

I N G E N U A E A R T E S.

ADDE bonae Menti; quo sit doctissima, cultum;
 Scilicet haec cultu desinit esse rudis:
 Perficit ars quicquid natura inceperat; ista
 Vivax ingenium format, & illa polir.
 Cum primum effoditur, non lumine fulgurat, aurum;
 Lumen ab artificis sedulitate capit:
 Ni terram vertas, ni sulcis semina tradas,
 Fertilis optatâ messe carebit humus:
 Quamvis sit fortis miles, pugnabit inepte,
 Si sit militiae doctus in arte parum:
 Indole perspicuâ conjuncta industria prodest;
 Altera ab alterius consolidatur ope.
 Quot magna ingenia, in tenebris non digna morari,
 In commune bonum conspicienda forent,
 Si grævis studiis generoso ardore vacarent,
 Virtutis specimen grande datura suae.
 Quapropter si Mens rebus sublimibus apta
 Est tibi, ne tantâ desine sorte frui:
 Opportuna, precor, prius instrumenta parabis,
 Quæ ad doctrinam lene patebit iter.
 Et Grajam, & Latiam linguam callere necesse est;
 Discendi fontes utraque lingua docet:
 Quicquid in historiâ est, illo sermone, vel isto
 Ad nostros servant fata benigna dies;
 Ingenuas artes hic sermo illustrat uterque,
 Quem si spernis, in his artibus hospes eris:

Nec

*Nec, licet in patriam sint versa haec omnia linguam,
 Profectu credas discere posse pari:
 Qui vertit, fallit quandoque, & fallitur ipse;
 Extera nativo lingua lepore caret.
 Non purae labuntur aquae, cum longius errant;
 Puras e proprio fonte bibisse juvat.
 Porro ne lente Meditandi exceperis Artem;
 Haec tibi vera dabit noscere, vera loqui;
 Definire scias, distinguere & omnia acute,
 Numquam discedens a ratione procul:
 Et quid praemissis juste respondeat, & quid
 Hisce adversetur, dissoluisse queas.
 Praeterea non ipsa tibi spernenda Matthesis,
 Unde aequum aspectu candidiore nitet:
 Quid par, quid dispar, quid constet, quidve repugnet,
 Obliquum, & rectum sic reperire potes;
 Sic bene dirigitur studia ad majora paratus,
 Et sensim instruitur, perficiturque labor.
 Ulterius pergas; patriosque relinquere fines
 Incipe; & immensum mens cito currat iter:
 Nosce Orbem in tabulis; regiones, flumina, & urbes;
 Quâque Orbis teneant haec loca parte situm.
 Nonne pudet, gesta affirmes Orientis in oris,
 Quae forte Occiduis gesta fuere plagis?
 Atque urbem geminam, communi nomine dictam,
 Unam, non duplicem turpiter esse putes?
 In Physis etiam sistas; fallacia quamvis
 Plurima sint, quaedam praeteriisse pudet;
 Ut saltem ipse scias, quod scitur ab omnibus; & te,
 Atque alios, possis dicere, scire nihil.
 Scilicet innumeros servat Natura recessus;
 Et, prope cum fias, tunc procul esse, vides.*

B

Inde

*Inde etiam recolenda tibi est Sapientia morum ,
 Quos sceptro virtus nobiliore regit :
 Volve animo monumenta virum , quos Graecia jactat ,
 Quos jactat fastis inclita Roma suis :
 Disces , magnanimis veniat quae gloria factis ;
 Qui veniat merito e paupere fictus honor :
 Quo laeto accipitur contempta injuria vultu ;
 Qua facili tacitus vincitur arte dolus ;
 Quo fraeno immitis moderetur dulciter ira ;
 Qua normâ proprius contineatur amor :
 Queis se blanditiis aliena ferocia flectat ;
 Queis pacem obtineat mens agitata modis :
 Scruteris , quae sint vitae praestanda vicissim
 Officia ; utque homini sit sociandus homo ;
 Ut nemo tantum credat sibi vivere ; ut alter
 Debeat alterius consuluisse bono ;
 Ut rigide servanda fides contractibus ; ut sit ,
 Seu clam , seu palam fallere quemque , nefas .
 Tu quoque ad Historias sollers incumbe legendas ;
 Aspice quod gestum est Orbis ab initio :
 Gestarum hic debes distinguere tempora rerum ,
 Ne rerum series obruta mole ruat ;
 Et ne , confisis actatibus , ultima primis ,
 Et media extremis sint cumulata simul ;
 Atque suus tantis desit successibus ordo ,
 Quo sine proveniet non nisi grande chaos .
 Des operam graviter , Populorum noscere Mores ;
 Dignaque censurâ , dignaque laude notes :
 Ex his qui pollent opibus , qui viribus , & qui
 Aut cultu , aut studiis , ingeniove nitent :
 Qui vitiis , qui fraude vident , quos urget egestas ,
 Queis fortuna favet , queis inimica nocet :
Hinc*

*Hinc magna utilitas; alienae maxima sortis;
 Queis propriam emendes, hinc documenta trahes:
 Atque tot exemplis animum spectabis opimam;
 Et vitam cursu prosperiore reges.
 Postremo cures Regnorum evolvere fata;
 Unde tot eventus dispare sorte fluunt:
 Queisnam principiis Gentes credere potentes;
 Queis causis versâ post cecidere vice;
 Tempore quo melius rigidum, quo tempore blandum,
 Quo nocuum imperium tempore utrumque fuit;
 Quando juvat, fusc, seu parce, praemia, poenas,
 Seu cito, seu lentâ contribuisse mora;
 Quando promissis refert impellere inertes;
 Quando rebellantes continuisse metu.
 Et Belli, & Pacis noscas solennia Jura,
 Queis obfirmatur publica in Orbe quies:
 Quid justum reddat bellum, quid reddat iniquum;
 Quid vetitum est, & quid, Marte furente, licet:
 Quando jubet proprias defendere fortiter urbes,
 Et quando externas fundere, laesus honor:
 Quando pax fieri, quando sine crimine frangi,
 Quando opus est summâ religionem coli:
 Pacta quid attulerint pacatis foedera rebus,
 Vel servata boni, vel violata mali.
 His plene instructus tentes felicibus ausis
 Omnia; & extollas vel super astra caput;
 Nec serpes ignotus humi; nec quoslibet inter
 Haerebis de re qualibet ipse loqui.*

POSTQUAM doctrinae tibi tanta parata supellex,
 Qua mens sublimi dote superba nitet ;
 Felici cursu lustra penetralia Legum ;
 Nonnisi cordatis haec adeunda viris :
 Nobilis haec , custos aequique bonique , Facultas
 Res docet humanas , res docet ista sacras ;
 Qua ratio victrix animis discordibus instat ;
 Qua fas servatur , rejiciturque nefas ;
 Et liber servit quisquis servire jubetur ,
 Dulce ferens , quo nil ipse gravatur , onus.
 Hanc tu principiis solidis susceperis , Artem ,
 Tu , cui Judiciis fata praesse dabunt :
 Atque avide primum Romana volumina volvas ,
 Digna immortalī posteritate frui :
 Condendo par nulla fuit Respublica Jure ;
 Nullaque par peperit tam sapienter opus.
 Hic Personarum , & Rerum discrimina discēs ;
 Hic Acquirendi , lege jubente , modos ;
 Quos parit effectus hominum Testata Voluntas ;
 Quo ritu existat robore firma suo ;
 Quive Intestato succedant sanguine juncti
 Defuncto , exstantes in propiore gradu ;
 Qui Re , qui Verbis contractus firmiter haerent ;
 Nomine qui gaudent , nomine quique carent ;
 Quas meritas privata luant , quas publica poenas
 Crimina , quæis populi sit violata quies .

Sed

*Sed percurrendis istis ex ordine rebus
 Non adhibenda quidem cura laborque levis.
 Quaerere nunc praestat, quae sit concordia legum;
 Quam bene connexa est posteriore prior;
 Siquod dissidium, noscas, superare necesse,
 Non fūco ac nugis, sed gravitate decet:
 Ex aliis inferre alias; conjungere sparsas;
 Difficiles nodis dissoluisse suis;
 Inque affirmantes convertere saepe negantes,
 Scripturae ingenuâ deficiente fide;
 Jurisprudentum varias attingere Sectas,
 Quorum dissensus conciliandus erit;
 Et quaedam, arcano verborum cortice tecta,
 Detegere, historiae te praeunte face:
 Saepe etiam sensus legum cohibebis apertos;
 Plus scriptum, vetitum cum minus esse, putes;
 Aut contra extends, cum plus voluisse videntur,
 Quam scripto leges explicuere palam:
 Inde tot ampla patent tibi Commentaria Juris,
 Fortia quae terrent pectora mole suâ;
 Debet in his ingens a te delectus haberi,
 Ut mala praetereas, utiliora legas.
 Scripserunt multi; sed non par omnibus una
 Gloria scribendi, par manet unus honor.
 Sunt qui non cultu florent, non ordine rerum;
 Resque bonas multâ rusticitate docent;
 Siquod in his vitium est, tulit hoc obscurior aetas;
 Non tulit ingenium, quo valere nimis.
 Hos caute volvas; quod convenit, excipe; quodque
 Imbutum est maculis, barbarieque, fuge.
 Sunt qui, sorte bonâ, nati melioribus annis,
 Judicio huic arti splendidior vacant:*

Quos

Quos inter frontem extollit Cujacius; unus,
 De quo quae dices, sunt ea dicta parum.
 Hi, procul expulsâ veterum rubigine, scribunt;
 Atque emenato scripta lepore replent:
 Hi nil deficiens, quo plus fortasse requiras,
 Hi nil excedens, unde graveris, habent;
 Hi faciles, & quod raro concurrit, acuti;
 Hi lati in dubiis, perspicuisque breves:
 Quosque diu misere vulgaris opinio fovit,
 Errores summâ pellere laude student.
 His operam cultis Auctioribus ipse locabis;
 Atque operae pretium non nisi grande feres.
 Omnia spectabis multo stipata nitore;
 Nec mens nugarum pondere pressa cadet:
 Sed qui Jus dicit, quicquid fert Curia, noscat;
 Et quae Scriptorum turba Forensis habet.
 Difficile hoc pelagus; syrtes vitabis & undas;
 Et portum multâ, si sapias, arte tene;
 Hic sordes multae, nullus quam saepius ordo,
 Et variis ratio dilaniata modis:
 Hi, quo itur vulgo a reliquis, non quo sit eundum,
 Ut pecudum mos est, praecipitanter eunt;
 Claraque confundunt obscuris, falsaue veris,
 Certaue cum dubiis, & meliora malis:
 Sed tamen his opus est; longaevo protinus usu
 Et famam & vires obtinuere Foro.
 Collige tu purum tantis e faecibus aurum;
 Et fructus nocuâ ex arbore quaere bonos:
 Nullus enim liber est, quamquam sine nomine curret,
 Qui non ex aliqua parte juvare queat.
 Post haec te referas ad Sacra volumina Juris;
 Late materies non minus ista patet;

Quae

Quae vetus , atque recens sanctis Lex dogmata libris
 Servat , in hoc sparsim diffusa Jure legas :
 Et quae Conciliis sint edita jussa , notabis ;
 Atque simul disces quae docuere Patres :
 Quae sint supremæ vulgata oracula Sedis ,
 Quæis dubias lites dissolvisse solet :
 Hic plene disces , gaudent qua sorte Ministri ,
 Qui templo additi se tribuere Deo ;
 Quot sacer in classes varias distinguitur Ordo ;
 Quae mandata sibi munia quisque subit ;
 Et quae posthabitis nova Sacramenta vetustis
 Solenni ritu conficiantur , habes ;
 Quas res in proprios Ecclesia vindicat usus ;
 Hisque alienandis quae data fraena , scies ;
 Formaue Judiciis quænam consistat agendis ;
 Ut sese ipse Actor , se gerat ipse Reus .
 Crimina quænam sint , sanctis quæ legibus obstant ;
 Quænam patrato poena sit æqua malo ;
 Quod Jus Imperio , quod sacris Clavibus esse
 Distincta jussit sub ditione Deus ;
 Utque hæc convenient & vinclo & foedere in uno ,
 Si se contineant limite quæque suo .
 Cum sic primævis Jus omne revolveris annis ;
 Prosequere hoc studium , sic licet ipse senex :
 Nam quo plura disces , plus discere posse videbis ;
 Tam vastos fines utraque Jura tenent .
 Si tu te talem præstes , præstantior alter ,
 Jus bene qui possit reddere , nullus erit .

ELE-

I NTERNUM nuper cultum praecepimus; at nunc
 Exterior cultus praecipendus erit.
 Utraque dos prodest; intus nos altera doctos,
 Altera prudentes indicat esse foris.
 Abdita si gemma est, nec divite luce superbit,
 Nullius in pretio est, sit pretiosa licet.
 Grator est blandos socians Sapientia mores;
 Tristior est, quae sub rusticitate latet.
 Venimus in lucem, cunctos ut amemus amati,
 Doctrinae ut cunctis proficiamus ope:
 Nec, quia Jus reddit suavi moderamine Iudex,
 Detrimenda capit perniciofa Themis.
 Condiri rigor ipse potest; nec respuit unquam,
 Cum danda est, mites aspera poena modos.
 Quare te acceptis ornatum moribus opto,
 Ut nulli prorsus displicuisse queas:
 Inque aliis spectata, quid desit, vel quid abundet;
 Quid gens objurget, quid probet illa, nota:
 Tu, quod abundet in his, remove; quod desit, adimple;
 Linque, quod objurget; quaere, quod illa probet:
 Teque illis reddas similem, qua parte juvabunt;
 Reddas dissimilem, qua tibi parte nocent.
 Et moneo in primis, fugiat ne gratia vultum,
 Seu sit Causa Domi, seu sit agenda Foro:
 Si bene Patronus sese gerat, excipe multà
 Laude patrocinium, quam meruisse vides:
Nam

Nam, seu sint juvenes, animatur laude Juventus;
 Sive senes, senibus laude fovetur honos.
 Si quis non recte Causam tutabitur, illum
 Humanis fas est admonuisse modis;
 Et praesta patienter opem, tenebrasque repelle,
 Quois forsā nolens obrutus ille jacet:
 Incolumes ostende vias, quas ire licebit,
 Ut caute obliquum vertere possit iter.
 Si tamen indocili quidam conamine pugnent,
 Allatā flecti nec ratione sinant;
 Dulciter objurges primum; dulcedine vinctus,
 Vinci qui nequeunt asperitate truci.
 Nō cedant, taceas; te namque tacente, pudebit
 Hos frustra dictis obstrepuisse diu:
 Sic odium vites; nec, quod decreveris, olli
 (Quamvis displiceat) dilaniare queunt:
 Cunctos, qui veniunt coram te, noscere cures,
 Quinam perfidiā, qui probitate valent.
 Interdum, qui voce humili, qui supplice vultu
 Accedunt, fraudes insidiasque fovēt;
 Atque coloratis fingunt mendacia verbis;
 Fucatāque dolum simplicitate tegunt.
 Hos paribus vincas armis; & suaviter artem,
 Qua pollent, superes, ut decet, arte pari.
 Excludas quodcunque petunt, si forsā iniquum est,
 Quod, vultu risum dissimulante, geras:
 Atque ita, qui veniunt deludere forte parati,
 Delusos damno cernis abire suo.
 Est tibi praeterea gravitas servanda decenter;
 Sed procul a fūco, quo nihil illa placet:
 Ingenuo pateat conjuncta modestia fastu;
 Excurrat numquam nubilus ore color;

C

Et

*Et blande accipias ; & blande redde salutem ;
 Mutuus officii conciliatur amor :
 Et quocunque loco , quocunque & tempore cunctos ,
 Ut cupiunt , sensus exposuisse , sinas .
 Nil pigre differ ; vel si differre necesse est ,
 Fac , iustas , noscat qui petit , esse moras :
 Caute promittas , sed quod promiseris , exple ;
 Posse a te fieri non facienda , nega :
 Atque nega placide ; nam grata est saepe repulsa ;
 Cum quis non tristi fronte repulsus abit .
 Si pleno fuerint tibi vota ferenda Senatu ,
 Omni decernas ambitione procul .
 Dic bene ; dic breviter ; dic omnia ; suaviter obsta ;
 Ut quibus obstabis non videare ferox :
 Utere & exemplis , ratio ni forte repugnet ;
 Utere & arbitrio , ni quis abusus erit .
 Non semper calcata aliis vestigia calca ;
 Multum etenim novitas provida laudis habet .
 Interdum tua deponas , aliena sequaris ,
 Si tua tuta minus , tuta aliena magis :
 Et quando errabis , debes te errasse fateri ;
 Parcendum errori , quem fatearis , erit .
 Nonne errore novo primus defenditur error ?
 Atque ea , quae levis est , culpa fit inde gravis ?
 Non doleas , non infleris ; contraria seu quis
 Firmet ; seu plaudens quis tua dicta probet .
 Quod tibi , quodque aliis visum est , ne pandere tentes ;
 Sed prudens tacito pectore conde tuo .
 Iudicii fit vilis honor , si arcana patebunt
 Consilia , & parvi sint ea pensa palam :
 Pascitur invidiâ , atque odii ignobile vulgus ;
 Cuncta venenato carpere dente cupit .*

O ve-

*O vere ad Patriae communia commoda natus ,
Qui sese ornatum moribus hisce gerit :
Praesertim leges rigide cum servet Honesti ;
Et scelere & vitiis immaculatus abit ;
Qui prece , vel precio non vincitur ; atque Potentum
Non amat obsequium , non timet usque minas .
Ordinibus cunctis pleno laudabitur ore ;
Atque aequè carus , quàm metuendus erit .*

E L E G I A VI.

NEC PAUPERTAS, NEC DIVITIAE.

NEC pauper, nec dives erit; qui Judicis implet
 Munus; Paupertas, Divitiaeque nocent.
 Pendet ab extremis vitium; corrumpitur omne,
 Siquid parte nimis distat utraque, Bonum.
 Si caret, aut multo si sanguine corpus abundat,
 Vitam non poterit sustinuisse diu.
 Consistunt, florentque aequali pondere vires;
 Hoc aucto, hoc pariter deficiente, cadunt:
 Utque vetus dictum est, Nimum natura repellit;
 Haec eadem, parvo debilitata, jacet.
 Is, cui res angusta domi est, qui paupere sensu
 Stringitur, officio par nequit esse suo:
 Sorte gravi afficitur, nusquam mens libera caris,
 Semper vicinis exagitata malis:
 Exigilat noctes, adverso exercita fato;
 Nec sibi tranquillos scit numerare dies:
 Et timet, & dubitat, pariter diffidit, & optat;
 Nunc spes, nunc pallor, nunc stat in ore pudor.
 Hi varii affectus, veluti tot in aequore venti,
 Conflictu assiduo saucia corda premunt.
 Tunc torpent leges; languet tunc mentis acumen;
 Tunc vultu & labiis spiritus omnis abest:
 Non faciles dubiis praestantur litibus aures;
 Nec laetâ arripitur sedulitate labor.
 Dj faxint, ne sit, qui pacto sordeat aere;
 Dignaue mercatu jura verenda facit.

In-

*Integritas raro cum paupertate cohaeret ;
 Illa animum ditat , corpus at ista premit :
 Quodque juvat , non quod melius ; quod & utile , non quod
 Est mage conveniens , quaerit & optat egens :
 Et nisi sit summis pollens virtutibus heros ,
 Difficile hos scopulos naufragiumque fugit .
 Contra , qui florens opibus , qui divite pompa
 Luxuriat , partes Judicis explet iyers .
 Otia , queis gaudet , quisnam in fastidia vertet ?
 Et quisnam vacuus sponte subibit onus ?
 Pugnant deliciis curae , solatia poenis ,
 Et pugnat bellum pace , labore quies :
 Cuique dolet noctu cubitum quam tardius ire ;
 Surgere dein cubitu , vix oriente die :
 Atque ad clamorū citius se ferro Tribunal ,
 Ardeat aut aestas , sive rigescat hiems ;
 Postque diem medium proprio decernere testō
 Jurgia , vix sumto parcius ante cibo :
 Invigilare libris , & judicialibus actis ;
 Noscere , num bene jus , num bene facta patent .
 Non haec dura sibi faciles incommoda quaerunt ,
 Qui vitā poterunt commodiore frui :
 Scilicet hos plenis oblectat scena theatri ;
 Et mulcens aures vox modulata sonis ;
 Et luxu aurato lustrantes compita currus ;
 Et , quos commendat spiritus acer , equi :
 Coetus amicorum colitur , qui tempora fallat ;
 Narrans quid sparsus rumor in urbe ferat ;
 Quique sales , mollesque jocos , jucundaque fundat
 Colloquia , ut mala sint tristitiaequae procul :
 Alea diligitur , noctis quae temperet horas ,
 Praesertim pluvias , cum juvat esse domi ;*

At.

*Atque, animis nunc huc, & nunc trepidantibus illuc;
Fortunae arbitrio diripiuntur opes.
Quid speret multos lassus qui litigat annos,
Atque gravi redimit tristius aere moras?
Orabit frustra; lacrimas miscabit inanes;
Et misere ventis irrita verba dabit.
Qui satur est, nihil alterius jejunia curat;
Qui valet, alterius nil dolet ipse malo.
Accipiet, nec enim dubito, promissa libenter;
Eheu! securam non habitura fides.
Quod si sors patitur, finire denique litem;
Seu victus, seu sit victor, abibit inops.
Optandum est igitur, quod te nec turbet egestas;
Nec tibi praegrandes insidientur opes:
Et, quantum sat erit, non quod superabit, habebis,
Non nimium dives, non nimis ipse miser.
Sic neque deliciis captus fastidia spernes;
Nec pressus dura sorte jacebis humi;
Magnanimum calcabis iter, quod gloria signat,
Paupertate carens, divitiisque carens.*

CAR-

CARMINUM

LIBER II.

NUPTIALIA.

ELEGIA I.

AD JOHANNEM BAPTISTAM VICUM.

ACCEPI tua jussa lubens; sed, *Vice*, dolebam,
Grandia me musâ paupere jussa sequi.
At tu subridens animabas laude dolentem,
Quâ, pro more tuo, me cumulare soles.
Quam dederat vir laudatus, laus ista placebat;
Tanta licet meritis non foret aequa meis.
Inde domum veni; curisque parumper ademptus,
Totus in explendis jussibus ipse fui.
Sumta lyra est, suspensa diu: quae carmina primum
Erumpunt, delet ducta litura stylo.
Et surgo, & coepi post lento incedere gressu;
Saepius incessu mens meliora parit:

Nec

* In Nuptiis Johannis Baptistae Filomarino Principis Roccae & Mariae
 Victoriae Caracciolo e Marchionibus Sancti Erasmi.

Nec bene successit; cōgor ~~desistere~~ coeptis;
 Inque ~~aliam~~ statuo sumere plectra diem.
 Interea me conveniens promissa petebas
 Carmina; respondi, quod polienda forent:
 Finximus haec (fictis renuas ne parcere verbis)
 Nescio, quis fuerat dicere vera pudor;
 Nec caruit ratione pudor, ne forte putares
 His excusatam me tibi velle moram.
 Quare iterum curo nostram tentare Camoenam:
 Nil tentata iterum nostra Camoena tulit.
 Coenatum suspensus eo; meditabar edendo:
 Sic soleo, infectum cum mihi pendet opus.
 Cum neque sperarem par quidquam effingere votis,
 Poenituit studiis, Pimpla, vacasse tuis.
 Excipior lecto dubius; somnumque petenti
 Ante oculos visus Phoebus adesse mihi:
 Nosco signa Dei, citharam gestabat, & arcum;
 Ornabant flavae laurea ferta comas.
 Ecquid, ait, mentem trahis in diversa? diuque
 Anceps condendis versibus ipse manes?
 Nunc mittas, moneo, sublimia quaerere cantu;
 Quae celebras, tenero sunt celebranda sono.
 Nonne tenes, quod dulcis Amor sibi dulcia poscat
 Carmina? quod pompae sint in Amore graves?
 Hanc sumas manibus citharam; Sponsamque Virumque
 Alloquere; & placido profer ab ore melos:
 O quos jungit Amor viridi sub flore juventae,
 Felix ad senium plurimus annus eat.
 Incipiant primis, tardis claudantur in annis
 Gaudia, quae dulcis spondet utrique Venus:
 Et citius votis donent vos sidera prole,
 Ne longâ careat posteritate Domus.

Haec

*Hacc vestra, cum tempus adest, ab imagine discat
Ad plausum gressus instituisse suos;
Immo etiam audebit famam superare Parentum;
Quorum fama haud est sic superata minor.
Finierat Phoebus; subitasque evasit in auras,
Ut levis, extincto lumine, fumus abit.
Excitus e somno, Phoebi transcribere versus;
Transcriptos statui mittere, Vice, tibi:
Tu, precor, excipias; aliis par rebus agendis
Si fuero, praebe mox nova jussa: Vale.*

D

ELE

E L E G I A II.

RAPTA sit e gremio dulcissima Nata Parentis;
 Dum patiens aetas est modo facta Viri.
 Jam de more sacer consultus nunciat Auspex,
 Omnia quaesitos fausta dedisse Deos.
 Incedat rubicunda genas, ornata capillos;
 Incedat Charitum consociata choro.
 Cum tamen incedet, nubant huic flammea vultum;
 Sic est visa minus frons pudibunda pati:
 Illud & in causa est, deceant cur flammea Sponsam,
 Ut bona perpetui sint ea signa tori;
 Namque haec Flaminicis velandi fluxit origo,
 Quaeis est conjugii solvere vincla nefas.
 Dein vivas attingat aquas, attingat & ignem;
 Omen speratae prolis utrumque fovet:
 Et calor, & mistus foetum simul educat humor;
 Hinc aqua Virginibus, tactus & ignis erat.
 Tum triplices veniant praetexta veste Puelli;
 Et studeat fungi munere quisque suo:
 Substineant gemini properanti brachia Nuptae;
 Qui supereſt, dextrâ praeferat ante facem.
 Adſit Amicorum coetus, dulcesque Propinqui;
 Dentque operam risus conciliare jocis;

Ue

In Nuptiis Andreae Coppola Ducis Canſani & Laurae Caraccio-
 lo e Marchionibus Amoruſi.

Ad veterum Romanorum Nuptiales Ritus & Formulas adlu-
 ditur.

Ut timidum Sponsae aspectum; gressusque morantes
 Ipsi animent dictis, sollicitentque prece.
 Turba Puellarum, roseis praecincta coronis,
 Clamet ovans: Hymen, o Hymenae veni.
 Post haec, infuso postes ungantur olivo;
 Uxor ab ungendo dicta sic unde, ferunt:
 Et, quas Relligio prohibet calcare Puellis,
 Exornet primas lanea vitta fores;
 Ne Virgo ingrediens, mox depositura pudorem,
 Te laedat gressu, Vesta pudica, suo.
 Tandem Sponsa Viro, sistens prope limina, dicat:
 Caja tibi fuero, si mihi Cajus eris.
 Communis rerum his verbis inducitur usus;
 Ut se communis corporis usus habet.
 Interea, Famulae, genialem sternite lectum;
 Lectus enim Genio dicitur esse sacer.
 Et vos, o Pueri, dimittite brachia Nuptae;
 Et finite, ut lecto Pronuba docta locet.
 Donet vos nutibus Sponsus, queis inter vundum
 Ludite; de facili fallitis inde viam.
 Sacra Jovi nux est, ideo spargenda Puellis;
 Cedit in obsequium nux ita sparsa Jovis.
 Quod restat; Sponsi, ad stratum concedite lectum;
 Et zonam Uxori solve, Marite, tuae:
 Atque maritalis teneant vos gaudia pacis;
 Gaudia non ullâ dissoluenda die.
 Nos tamen interea laetis speramus ab astris,
 Ne frustrare diu vos ea prole velint:
 Ut teneros blande genitorum lactet amores;
 Horum inter ludens brachia cara puer,
 Qui crescens annis spectare per atria vultus
 Majorum cupiet, queis nitet ampla domus;

D 2

Et

*Et laudum stimulis primo perculsus in aevo,
Monstret virtutis dulcia signa suae:
Ut, gestis ornans longe sublimibus Orbem,
Belli dicatur gloria, pacis honor.*

ELE-

ELEGIA III.*

AD AMICOS.

ADSUMUS, & Vestrum/numerum complemus; Amici;
 Quo nil dulce mihi creditur esse magis.
 Atque Elegos, quoscumque meum mihi suggerit oestrum,
 Non semel allatos, rursus & ipse fero.
 Forte quis objiciat, cur non Epigrammata scribam,
 Cur non & Lyricis applicuisse velim.
 Responsum accipiat: Non haec, non illa juvabunt,
 Cum mihi materies carminis exstet Amor:
 Huic facta est vario gaudens Elegeia versu;
 Induit huic mites mitior ipsa sonos:
 Et salit hic posito, demto pede decidit illic;
 Alternasque subit dispare lege vices;
 Atque ita luxuriat nativo picta lepore,
 Et movet, & motas concitat arte faces.
 His ergo numeris castos referamus Amores,
 Quos Vir, & huic sentit juncta Puella Viro.
 Et vos, o bellae Charites, Geniique benigni,
 Quis data felici cura praesse toro,
 Dicite; sic vobis vernalia per tempora flores;
 Perque humeros vestis candida semper eat;
 Dicite, qui geminum teneat cor mutuus ignis,
 Mutua qui gemino vulnera corde facit:
 Quae-

* In Nuptiis Antonii Pignatelli Marchionis Sancti Vincenzii & Annae Franciscæ Pinelli e Ducibus Acherontiae.

Quaeque in utroque vigent animoque & corpore dotes,
 Queis alternatim captus uterque capit:
 Blanditiae venereſque omnes in Virgine ludunt;
 Formaſque non alia eſt pulcra nitensque magis.
 Floret & in Sponſo ſua gratia, miſta decori;
 Gloriaſque in roſeis ſplendet avita genis.
 Hinc numquam alterius divellitur alter ab ore;
 Lumina non aliò, quam ſibi verſa tenent;
 Saepe etiam tendunt tenero ſibi brachia geſtu;
 Hic Sponſae e collo pendet, & illa Viri:
 Osculaſque accipiunt, redduntque accepta viciffim;
 Quae ſacra Conjugii datque petitque fides.
 Atque ita felices ducunt felicius horas;
 Et ſat ſorte ſua nescit uterque frui.
 O creſcens tam ſuavis Amor, creſcentibus annis,
 Corda maritali nutriet uſque face;
 Atque exſpectanti non ultra differat Orbi
 Pignora, tam multâ ſaepe petita prece:
 Fama manebit in his non interitura Parentum,
 Sudorum precio divite parta diu:
 Factaſque Majorum, factis producta Nepotum,
 Laudibus extollent ſaecula futura ſuis.
 Quo rapior? Nobis non eſt haec digna referri,
 Quae ſeſe ante oculos obtulit, ampla ſeges.
 Siſtimus hic; nec enim teneros mihi praeter Amores
 A Phoebæ majus quid ceciniffe datum.
 A vobis meliora quidem ſperamus, Amici,
 Quos meritis prima ſede locavit honor.
 Et mala, ſeu bona ſint, ſubito quae effecimus oestro,
 Appoſita his veſtri nominis umbra favet.

ELE-

ELEGIA IV.*

Mos est, qui nimium paucis hinc crevit ab annis,
 Colligere a variis carmina multa viris:
 Quodque olim raro fieri consueverat usu,
 Plus aequo in nostra redditur Urbe frequens.
 Quare semper ego nunc his, nunc poscor ab illis,
 Odas, aut Elegos, aut Epigramma dare.
 Saepe dedi, quandoque lubens, quandoque rogatus;
 Quamvis res curio nilve parumve meas.
 Nunc cuiusvis rigide statui quodcunque negandum;
 Et merito; nam sum factus in arte piger.
 Nescio quâ causâ; seu sit, quod creverit aetas;
 Et modo non placeant, quae placuere prius:
 Sive quod hoc studium nostro sit inutile saeclo;
 Partem Castalii nec juvet esse chori.
 Et sane haec visa est mihi causa potentior una,
 Quae mentem increpitans ad meliora trahit.
 Angustam rem finge domi, dic te esse Poetam;
 Ab! nihil auxilii nomen inane dabit.
 Finge, quod esurias; fructus Parnassia rupes
 Non habet, unde famem tu reparare velis:
 Solum gignit aquas; sed aquae nascuntur ubique,
 Cum quaeras avido pallere ab ore sitim.

Sunt

* In Nuptiis Cajetani Boncompagni-Ludovisi Ducis Arcis, & Laureae Chisac e Principibus Farnesis.

*Sunt ideo innuptae Musae , quia deficit illis
 Credita dos , multo sed numerata magis:
 Et quas non equidem servaret cura pudoris;
 Servat paupertas virginitatis opes .
 Phoebus amat nudus per candida membra videri:
 Dj faxint , ne se vix operire queat.
 Laurus , quae reliquis certe est minus utilis arbor ,
 Una fuit Vatum cingere nata comas .
 Non igitur , non est animi sententia fallax ,
 Si patior tacito plectra jacere situ .
 Nec male sentit in hoc vulgus , cui rectius ille ,
 Plusque sapit , qui scit consuluisse sibi :
 Et misera est merces nomen sperare superstes ;
 Spes haec praesenti tarda medela malo est !
 At quia consilii plerumque invertitur ordo ;
 Et nova res aliam suadet inire viam ;
 Nec retinetur idem , quod erat semel ante statutum ;
 Quandoquidem nihil est semper in Orbe ratum :
 Hinc ego , qui nullos decrevi condere versus ,
 Propositum cogor destituisse meum .
 Cogor ab incoepto desistere ; cogor & hostes
 Pierides humili conciliare prece :
 Parcite , clamando , varia est si nostra voluntas ;
 Et vos inconstans nunc fugit , inde vocat .
 Nam sese ante oculos occasio faustior offert ,
 In qua quaesitum me tacuisse pudet .
 Egregiae nubunt Animae , vincloque jugali
 Sese Vir magnus , magna Puella ligant .
 Vir magnus : nequeo plus dicere : magna Puella :
 Et qui plus dicit , dicet & ille minus .
 Ergo quid referam ? virtutum mole labascit
 Vena , nec est pondus sustinuisse capax .*

Aspera

*Aspera conditio! cum vellem assurgere cantu,
Impedior, coeptis nec superesse queo.
Sed magis hinc vobis succrescit gloria, Sponsi;
Dum modo nos inopes copia tanta facit.
Est vulgare decus, laudari posse; sapitque
Communem laudem, laudibus esse parem.
Quam paucis superare datum est gratissima laudum
Munera; vos solum hoc praestat honore frui.
Quisnam regales in vestro pectore mores
Depingat, queis nos sensimus usque rapi?
Quis titulos Atavum, quis tot fulgentia fastis
Nomina percurrat, vel sit Apollo, lyra?
Vani conatus, similesque volentibus undas
Aequoris exiguo composuisse cado.
Qua de re tacuisse libet; studiumque tacendi
Cedet in obsequii, non sine laude, vicem.*

E

ELE

C A R M I N U M
E L E G I A V.

A D A M I C O S.

QUO morbo afficiar, vestrum quis nescit, Amici,
Cum quibus est series saepe relata mali:
Vos dulci lenire meas sermone querelas;
Vos dubiae menti ferre soletis opem.
Quid tamen haec profunt? Ea vis est insita morbo,
Perfidus ut vinci vix ratione sinat.
E Stomachi vitio tristissima manat origo,
Qui sibi mandatum non bene manus obit.
Vespere, seu mediâ sumtum sub parte diei,
Aut raro, aut lente concoquit iste cibum:
Inde reluctando tumidus per viscera flatus
Fluctuat, ut ventis unda agitata maris;
Hic sursum saliens cerebrum vertigine torquet;
Et pallent, visu deficiente, genae.
Quam refero, minor est nostrae pars aspera labis;
Praeter id, affectus sum graviore malo:
Funesto rerum aspectu mens aegra fatiscit,
Innumera hinc illinc septa pericla timens.
Ordiri insidias ipso vel ab aëre moestus
Suspikor, & quovis occubuisse gradu.
Hinc macer est vultus, fuerat qui pinguis; & ipse
Languens, qui nituit floridus ante, color.

Ne-

* In Nuptiis Jacobi-Francisci Milano-Franchi de Aragonia Principis
Ardoris & Henricae Caracciolo e Principibus Sanctiboni.
Cum haec scriberet Auctor, hypocondriaco morbo afficiebatur.

*Nescius incedo quo vadam, aut unde revertur;
 Quos manibus premsam, cum quibus ipse loquar.
 Officiis careo; per iter plerumque salutem
 Non soleo imprudens restituisse datam.
 Seu pes, siue caput doleat, non signa doloris
 Innocui, ast reputo proxima signa necis.
 Admoveo ad pulsum digitos, trepidansque requiro,
 Num sese aequatis motibus ille ferat.
 Adstantes rident, facturi pejus & ipsi,
 Si gement vultu conditione pari.
 Quam facile est sanis, vivendi edicere leges;
 Cernere & in tuto damna aliena loco.
 Haec, durante die, cruciant incommoda; multo
 Sed pejora manent, cum tegit umbra polum:
 Discordes agitant per noctem insomnia sensus;
 Et mille ante oculos spectra timenda parant.
 Palpitat insolite circum praecordia pulmo;
 Spiritus in clauso gutture torpet iners.
 Saepe parum absuerat, tacitâ quin aure Sacerdos
 Exciperet culpas, corde dolente, meas.
 Nec solum cogor sine somno ducere noctes;
 Strata sed & nequeo membra locare toro.
 Erigor in cubitum, quo spirem laxior auras;
 Hunc posse experior sustinuisse sitam:
 Atque ita pulsantes numero nimis anxius horas;
 Et queror invisas longius ire moras.
 Mitto, qui teneat me scrupulus inter edendum:
 Nescio pene cibi quod genus ipse legam.
 Hoc leviter gusto, non tango mordicus illud;
 Omne mihi nocuum, nilque salubre reor.
 Libertas ablata, meo pro more, bibendi;
 Parcius ad potum lance probatur aqua.*

E 2

Sed

*Sed potum nimis exiguum supplere necesse est
 Potu alio, praebet quem mihi mane scyphus;
 Hic calidis lymphis herbae miscentur amarae;
 Nam vinum, quae stomacho prodest, amaror habet:
 Et doleo; tali cum sim lassatus ab usu,
 Concoctam calidam sorbitione gulam.
 Consilium a Medicis petimus, quot in Urbe morantur;
 Illis ante licet sit data nulla fides.
 Monstratae sunt mille viae; tentavimus omnes:
 Quaelibet aerumnis vana reperta meis.
 Vos unam affertis; cari, solamen, Amici,
 Quo nostra est reddi visa repente salus:
 Dicitis, egregiam Sponso nupsisse Puellam,
 Qui nostrae princeps Urbis habetur honos.
 Felix Conjugium, cui praesidet inclita Virtus,
 Incorrupta Fides, & generosus Amor;
 Felices Animae, quas in consortia vitae
 Tam suavis sancto foedere jungit Hymen.
 Vos genas invictum, vos fama, & splendor Avorum,
 Vos morum ad Superos gloria rara vehit.
 Patria quam nimium tenere vos diligit; & jam
 Dulciter impatiens pignora vestra petit.
 Gratulor, & tali gestit mens ebria plausu,
 Ut memorem morbi non sinat esse mei.
 Vos animum interea, Socii, laxate camoenis;
 Et laeti varitis luxuriate modis;
 Pars Tuscos Vates, & pars aequare Latinos,
 Graecorum incipiat pars renovare melos;
 Et quia laetitiae in partem me poscitis; ecce
 Piscantum lusus concinuisse paro.*

ECLO-

E C L O G A *

C O R Y D O N , L Y C I D A S

Piscatores.

Co. **N**ox est; o Lycida, jam desine, parce labori,
 Cui vigil hac tota, quis credat? luce vacasti.
 Hic vidi, hic certe te vidi, albescere Caelum,
 Et matutinâ crispâri fluctus ab aurâ
 Cum coepit; te nunc; occaso sole, jacentem
 Hoc etiam scopulo, sociis in tecta receptis,
 Aspicio, & miror. Ne tantas suscipe curas:
 Hisce datum satis est; capias suadentis Amici
 Consilium; hanc escam, hos calamos, & retia, & hamos,
 Haud mora, linque; domum repetas, atque otia quaeras:
 Hi pisces, nec enim pauci, quos cistula servat,
 Et nitidi, & vivi, & quales optantur, odori
 Ornabunt mensam; Phyllis tua scitula conjux
 Dexteritate suâ lepide de more parabit:
 Condimenta suis manibus suavissima callet,
 Aptâ famem revocare; fame licet ipse per omnem,
 Quam vixi, ætatem, numquam caruisse recordor;
 Et numquam, plerumque licet tentaverit ante,
 Assuesci potuit meus ad jejunia venter.
 Sed tu, quod caput est, coenae ne forte recuses
 Me

* Idem argumentum.

*Me comitem: nec erit sine dono gratia; dicam,
 Oh quid ego dicam! quod tu suspensus ab ore
 Accipies nostro; & grates mihi laetus habebis.*

LY. *O Corydon, huc summa redit, quod nostra subire
 Testa cupis, vestique his mecum piscibus optas.
 Nil renuo; sed mitte, precor, dare verba: lubenter
 Te coenae comitem excipio; nec talia certe
 Me promissa movent; nosco haec fallacia, nosco.*

CO. *O Lycida, Lycida, cur haec tibi nostra viderur
 Immerito suspecta fides? nec fallere nostrum est;
 Nec falli tu dignus eris: gravis ista tot annos
 Laedit amicitiae contractum injuria foedus.
 Non studeo ventri tam perditus ipse replendo,
 Ut fraudum auxilio coenam subducere tentem:
 Non emere hoc vili precio tua prandia curo.*

LY. *Parte tuo Lycidae, teque hoc dixisse putabam
 Confutis sine fraude dolis; ut saepe sodales
 Inter se iussisse solent: nec crimine mendax,
 Innocue cum sint mendacia ficta, notatur.
 Foedus amicitiae non his violatur ab umbris,
 Quas pariunt false dicti, & sine felle lepores.
 Pone iram, & quoniam nunc est incensa cupido
 Scire, quod ipse tenes, nihil ultra cunctor, eamus:
 Tuque viae relevés laetis fastidia dictis.*

CO. *E tristi mitem me reddis; tam bene nosti
 Te mihi mellitâ lepide excusare loquelâ:
 Da faciles aures; mox non implere recusô,
 Quod tibi promisi; remque ipsam ex ordine pandam.
 Nuper ego rediens nostrae Sirenis ab Urbe,
 Quo me contuleram, ut precio nonnulla pararem;
 Praecipiti cursu, quo saepius utor, anbelans,
 Consedî ad fontem, vitreâ qui limpidus undâ
 Erum-*

- Erumpit nitidâ e conchâ , quam candida fingunt
Marmora , Olympiacus qua belle excurrere tractus
Incipit ; hic placide prope murmur lene jacentem ,
Et flantes Caelo captantem segniter auras ,
Resque meas volventem animo , me convenit Alcon ;
Et dixit : Corydon , Corydon , quae vidimus ! O te
Quam mala sors versat , quae dulce videre negavit
Hoc tibi spectaclum : Vultu lectissima Virgo ,
Egregio conjuncta Viro , de Tibridis orâ
Huc hac adveniens , famulatu cincta superbo ,
Ibat ovans , populo circum accurrente per Urbem.*
- LY.** *Siste hic , ne pergas ultra : quam detegis , ipsam
Dudum rem teneo ; nec enim tam splendida fama
Conjugii , nostris sese celaverat aris :
Non ideo , Corydon , reddam tibi forte minores ,
Quas valeo , grates : bis terque audita placebunt ,
Quae nostrae non accipiunt ingratus aures .
Nunc per iter , quoniam haud aliud pauperrima vita
Suppeditat , cantemus ; ut haec incondita nostrum
Carmina in illustres Animas testentur amorem.*
- CO.** *Ab , Lycida , ab timeo , ne nostrum ignobile carmen ,
Et rude , & haec solitum per patria litora fundi ,
Despiciant : nostrae non est ea gloria Musae ,
Ut tantis , cum sit neglecta , superbiat ausis .*
- LY.** *Parce metu , Corydon , humiles in honore Camoenae
Sunt & apud Superos : heroo nata cothurno
Carmina , non talem sapiunt plerumque nitorem ;
Qualem sub cultu formati simplice cantus .
Eja age , conceptos jam nunc depone timores :
Incipe tu ; sequar ipse . Sed o cessate parumper
Obstreperè , & , posito tantisper murmure , donec
Tam placidum nostro mulcebimus aëra cantu ,
O sco-*

- O scopuli, o fontes, o undae, o aura, tacete:
 Co. Quam bella, & nitida est, & amabilis ista Puella:
 Diligite hanc Charites, gremioque foveate tenello.
 Ly. O quam suave micans, quam floridus iste Maritus:
 Excipite, o Genii, & tractate benignius illum.
 Co. Felix Vir, plusquam felix, semperque beatus,
 Cui datur hac formâ nimis emendata Puella.
 Ly. Fortunata quidem, tam fausto nata sub astro
 Nupta recens, talem a Superis sortita Maritum.
 Co. Utere sorte tuâ, hac uti dignissime Coniux:
 Dulcia dulticulis da dulciter oscula labris.
 L. Haec etiam est tua sors, hanc sortem amplectere, Sponsa:
 Excipe dulticulis data dulciter oscula labris.
 Co. Longius hanc vitam sis sic producite uterque;
 Atque alii ex aliis veniant felicius anni.
 Ly. Sint procul o talem quae vitam incommoda turbent;
 Laetitiaque, jocique adsint, dulcesque lepores.
 Co. Candidulae Nymphae, custodes litoris huius,
 Vota secundate, & vultu ridete sereno.
 Ly. Dj pelagi, quorum sub numine vivimus ipsi,
 Nos in spem tantam erectos firmate, precamur.
 Co. Evenere: mihi festivis vocibus Echo
 Assultat, totumque in plausus vertitur aequor.
 Ly. Evenere: novo vestitur lumine Caelum,
 Atque percussis trepidant fulgoribus undae.
 Co. Plura darem, ni tecta modo propiora paterent.
 En domus, en Phyllis recubans prope limen apertum,
 Quae tota est avide texendis dedita nassis:
 Illam importune, manibus, pedibusque frementes,
 Circumstant nati; & fictis jentacula poscunt
 Lacrimulis; negat illa, & torvo irascitur ore;
 Forte dolens operis paulum intercludere cursum:
 In-

*Instantes arcet longe; rigideque minatur,
Accusaturam patri, cum venerit, illos:
Nec nos vidit adhuc, nam certe occurreret: eja
Pergamus taciti; dabimusque repente salutem,
Quam timide accipiet subitâ conterrita voce
Illa; nes huic nostrae deerit sua gratia fraudi.*

F

RUSUS

LUSUS PISCATORIUS.

DUM procul a curis, quarum sub mole laborat
 Mens addicta Foro, studiisque assueta Clientum,
 Sole sub aestivo, me non ignava sequentem
 Ocia, Pausitypi colles & saxa tenebant;
 Ludit ubi facilis, quae spirat leniter, aura;
 Umbrosaeque virent platani; ac depicta jocosas
 Ripa coronat aquas, ridetque salubrior aër:
 Hic populi undantis clamorem oblitus, amica
 Pace fruor, molli in tumulo, quem fecerat alga:
 Grataque piscandi subeuntem munera pubem
 Proximus intueor; cujus pars aequora lustrat
 Exiguo in lembo; immittit pars retia ponto;
 Retia pars immissa trahit; pars propter arenas
 Aut legit, aut lectos componit in orbe rudentes;
 Et fallit duros cantuque jocisque labores:
 Nec minus a pueris duco mea gaudia, saltu
 Qui sese librant nudato corpore in undas;
 Et modo subter aquas se condunt; & modo supra
 Emergunt; agitantque hac, illac motibus aequor.
 Cum subito, ecce tibi, plausu sonuere Profundi
 Concava saxa; novo visum fulgere Caelum
 Sidere; & insólito vestiri lumine colles;

Pau-

* In Nuptiis Hadriani Caracae Trajecti Ducis & Theresiae Burghesae & Principibus Sulmonis.

*Pausilypique jugum, Mergellinaeque recessus,
 Et Megarae turres, & Olympica litora, & almas
 Sebethuspater, & gemina ceruice Vesevus,
 (Quae loca tam belle nitidum Cratera coronant)
 Festivos referunt festiva in imagine vultus.
 Portenti quae causa, latet: miramur: & unde
 Orta mari extemplo miracula, quaerimus omnes.
 Rem Triton aperit (Tritoni pandere cura est
 Aequeoreo in regno patriae Sirenis honores)
 Hic concham lateri appositam prius inflat, & inde
 Litoris hospitibus Nymphis, Geniisque locorum,
 Neptunoque patri: Laetis Connubia pompis
 Excipite, o, inquit, vitrei sacra Numina ponti.
 Jam jam gaudet ovans Hadriano conjuge Virgo;
 Qui Patriae splendor, nostri qui gloria seculi est;
 Quisque Carataeae superat praeconia gentis,
 Exsurgitque inter titulos sublimis avitos:
 Qualis Apollineo laurus gratissima ferto,
 Aut Pimphae ad fontem, aut Peneia litora circum,
 Ulmorum in medio, sese fert alta sub auras.
 Ergo juvat plausus cumulare, ac faustu precari
 Omina, festivisque opplere his vocibus undas:
 Vivite felicem, Vir, Sponsaque, vivite vitam.
 Nec mora: Convenere simul, qua parte marinos
 Concha dabat sonitus, Nympharum exercitus omnis,
 Lutea Cymodoce, Thetis aurea, candida Doris,
 Atque aliae, formâ egregiae, nitidaeque papillis,
 Nudae humeros, agilesque pedes, & crine soluto
 (Ut decet, ac pelagi mos obtinet) Inde, moventes
 Ad numerum gressus, exercentesque choreas,
 Tritonis roseo geminabant carmina ab ore:
 Vivite felicem, Vir, Sponsaque, vivite vitam.*

F 2

Venit

*Venit & ipse etiam magnas Regnator aquarum;
 Muscosus inter senior se extollere cautes
 Visus, arundineo frontem velatus amictu,
 Aequareisq; inuictus equis; quem millia Divum,
 Tyrrhenum quos marmor habet, comitantur eantem;
 Atque choros Nympharum inter, sua caeruleus Rex
 Subnectit, socio Divorum murmure, vota:
 Vivite felicem, Vir, Sponsaque, vivite vitam.
 Tum Piscatores tacito spectacula vultu
 Aspiciunt, gressum retrahunt, ac coepta morantur;
 Suspenduntque operi dextram, nutuque loquaci
 Hunc ille, hic illum spectat; dein ora resolvunt
 In tantus; & nos sic sic cantabimas, ajunt:
 Vivite felicem, Vir, Sponsaque, vivite vitam.
 Interea, dum tantus habet salsa aequora plausus,
 Ipse solo recubans mecum una gratulor; & si
 Forte licet, votis vota haec communibus addo:
 Ut tanto surgat generoso e germine Proles,
 Par Sponsae, atque Viro, & Majorum nominis heres,
 Nobiliumque decus; cujus virtutibus amplam
 Fata viam sternant, & honorum culmina monstrant
 Ardua, semper io augustis calcanda tropaeis;
 Quo longum valeat protendere gesta Parentum,
 Heroumque augere chorum, & felicibus ausis
 Venturum Patriae fastos ditare per aevum.
 Haec spero: ne spem, Superi, frustrate: secundis
 Hanc precor auspiciis, vultuque fovete sereno.*

LUSUS

LUSUS AGRESTIS.*

M Ollis ubi patriâ defleſcit clivus ab Urbe,
 Vestitus foliis, & amoenis obſitus umbris,
 Ruricolâs inter poſitus viret hortulus aedes;
 Dulcis conatus Naturae, optantis in unum
 Delicias conferre omnes. Hic oſia quaerens
 Sepoſitis animas poſcit requieſcere curis;
 Sive ſub æſtivis ab ſole ardentibus horis;
 Seu quanda blande placidiſſima frigora ſpirans
 Hiberni ſine nube dies, dum purior æther
 Invitat lento campeſtria viſere grefſu;
 Saepe etiam ſub vere novo; ſaepe inter amicos
 Autumni menſes, arbuſtis poma ferentes.
 Hic viridi circum diſtinguitur area buxo,
 Mille ornata viis, quas flexo induſtria gyro
 Finxerat, & vario donaverat ordine florum:
 In medio vitreâ ſerpendo it rivulus undâ,
 Qui teneras lambens herbas ferit aëra dulci
 Murmure, jácundo lactans ſata pingua curſu;
 Hunc prope, & huic ferme ſimiles imitata ſuſurros
 Ad tremulas frondes pacatis obſtrepit alis
 Sub matutinis ludens algoribus aura:
 Et, per vos etiam conſtat ſua gratia ruri,
 O ca-

* In Nuptiis Leonardi Tocchi Montis-militum Ducis & Camillae Cantelmae & Populorum Ducibus.

O carae, & timide lustrantes prata volucres,
 Quae, pictae pompâ belle variante colorum,
 Et datis, & cantu accipitis responsa vicissim,
 Quae percussa imis repetit tonvallis etho.
 Huc me praeteritis, nullo comitante, diebus
 Contuleram tardo passû, expectantis ad instar
 Incessu graviore famem: Vix fluxerat hora,
 Ac rus perveni; quo tandem ingressus, ab ipso
 Recreor aspectu; captatque hic laxias auras
 Spiritus; & paulum fessas ab itinere vires
 Frondosâ reparo, quam fecerat ornus, in umbra.
 Nonnullae hic formâ egregiae, ac aetate puellae,
 Hoc tantum ornatæ, quem dat natura, lepore;
 Vestibus his, quales fert mos agrestis, opertæ,
 Molle super gramen, qua praeterit unda, jacentes
 Neglecto teneroque situ, fastuque venusto,
 Os decorant risu, & nutu verbisque jocantur:
 Haec violam lepide pallentem carpit: & illa
 Te, tulipa, aspectu quae versicolore superba es:
 Ista rosam, cui virgineo vestita timore
 Auget nativam rubicunda modestia formam:
 Et vos, candidulo qui fidere pingitis arva,
 Gelsimini, rescant aliae accuratius ungue:
 Atque aliae e viridi decerpunt lilia trunco;
 Lilia vel puro dotem furantia lacti:
 Et simul his Florae donis se molliter ornant,
 Et specie cupiunt hac splendidior videri.
 Dein laetis omnes iterant concentibus: Hymen,
 O Hymeneae veni, spes o dulcissima amantum;
 Rumpe moras, fer laetitias, fer gaudia tecum:
 Tecum fer dulcesque jocos, mollesque lepores.
 Tu carum, tu mellitam, tu suave levamen

In

*In teneros Sponsis tenere languentibus ignes :
 O Hymen, Hymenaeæ veni; te pulchra Puella;
 Te juvenis pulcher pulchrum vocat; exsere frontem
 Festivam; placidum, qui te decet, indue vultum;
 Per te junguntur fausto Vir Nuptaque nexu;
 Per te nutritur caræ spes vivida prolis.
 Tum percussus ego rerum novitate, Quid, inquam,
 Quidne velit florum ornatus? quid risus in ore?
 Atque maritalem reddentia nomina pompam?
 Has rogo, cuncta brevi doceant. Humanius illae,
 Quam quod par fuerat, referunt mihi talia: Rumor
 Huc modo pervenit, Toccorum e stipite Germen
 Connubio stabili lectâ cum Virgine jungi:
 Nos ductæ famâ Heroum, tantique superbo
 Conjugii strepitu; quamvis sub paupere tecto,
 Fortunâque humili, nostris hic vivimus agris;
 Hoc, quodcumque sibi est, pignus præstamus amoris,
 Cantantes tenerum sparsæ per gramina carmen;
 Et prae lætitia, qua pectora nostra tenentur,
 Nostra coronantes festivo tempora flore.
 Ipse sub hæc: Nil vestra moror dulcissima coepta,
 O nimium mihi cara, tenellula turba, Puellæ;
 Sic faveat vobis Venus; & quicumque parentem
 Circumstant pueri, sibi dantes oscula, Amores;
 Ergo alacres renovate melos; lasciviat oestrum
 Molliter, & revocet faciles ad gaudia Musas:
 Nec quia fors tenuis vobis hæc suppetit, hoc sunt
 Grata minus monumenta, animi testantia plausum:
 Ipsa etiam cantus non dedignantur agrestes
 Numina; constructæque novis e frugibus aræ
 Saepius his placuere magis, quam divite cultu
 Ornatae, in pario referentes marmore fastum.*
Non

*Non deerunt, per quos Patriae sua gloria constet,
 Illustres animae, Phoebi quos altius ardor
 Tollit, & illarum veneratur nomina Pindus;
 Quae Sponsae, atque Viri, Majorumque inclita gesta,
 Quae nunc totus habet summis in honoribus Orbis,
 Exornent plectro; ut traducta Nepotibus olim
 Fama Patrum, mox magnanimos impellat ad ausus;
 Expositâque oculis Virtutis imagine, discat
 Posteritas, meritis quondam calcata tropaeis,
 Ipsa etiam calcare novis vestigia Avorum.
 Hic sistunt mea dicta: datâ, acceptâque salute;
 Distedo: Ipsae iterant laetae festiva Puellae
 Carmina; nec minus haec sapiant iterata leporem.*

EPI.

EPITHALAMIUM.

VATES, divini Vates, quos Graecia, felix
 Ingeniorum altrix, & nominis aemula Grai,
 Roma tulit, meritoque omnis venerabitur aetas,
 Et famam & laudes sublimibus inseret astris;
 Si quid adhuc vestri cineres umbraeque sepultae,
 Vittrices aevi, & rumpentes aspera fata,
 Servant Castalii, Phoebos inspirante, furoris;
 Hunc mihi paulisper concedite. Carminis amplam
 Offerri segetem video: Procul hinc rude vulgus,
 Hinc animae procul ignarae. Me insania dulcis
 Occupet; insolitoque ferar correptus ab oestro
 Per Pindi iuga, Parnassique biverticis hortos,
 Fundens grande melos. Pudet, ab pudet, inter ozantes
 Italiae plausus, humiles ad plethra Camoenas
 Postere, & e facili myrto mihi texere sertum.
 Ecce novas augusta Domus Farnesia pompas
 Explicat, & numero prolis generosa futurae
 Consulit: en faustis connubia laeta parantur
 Auspiciis; flammisque exultans ventilat Hymen,
 Indutus croceos soccos, & marcidus ebrio
 Lassatoque gradu; cui vincla e floribus unda
 Belle contextis, & suavis amaracus umbrat
 Festi-

* In Nuptiis Serenissimi Antonii Farnesii Ducis Parmae, Placentiae, Castri, &c. ac Serenissimae Henricae Estensis.

Festivo nitidam frontem sudore madentem.
Proh Superi, qui Vir qua Virgine jungitur! An vos
Huic par conjugium innumeris vidistis ab annis,
O Charites? Quot enim votis ardentibus ante
Fata laborarunt, ut suspirata rediret
Haec auro signanda dies, qua maximus Heros
Egregiam legeret vitae in consortia Sponsam.
Felix, o nimium felix, si immensa cupido,
Qua blande crucior, celebrandi divite vena
Et Sponsam, atque Virum, posset pro viribus aequis
Expleri, & chartis inseribi nobile carmen!
Nam quem te memorem, Antoni, fors unica secti,
Praefidium Latii, dulcisque & cara tuorum
Invidia, optataeque futura superbia prolis?
Non tu, non inter lusus, & inertia lecti
Commoda, non inter nugas ignobilis otii,
Pulchrae ducebas exordia prima juventae.
Credebas te deesse tuis natalibus, istud
Sectando vitae genus, oblitumque supernae
Indolis, a te ipso timide desciscere: Quare,
Qui tibi fervebat sub pectore, vividus ardor,
Impatiensque Orbis tantum hos cognoscere fines,
In quos & nutu, & sceptro dominaris avito,
Ultra pergere amans, tractus lustraverat omnes
Europae, & mores populorum, & maxima Regum
Ingenia, & quod erat spectari a Principe dignum,
Passim observabat; quo mox assuesceret ausis
Grandibus, atque annis fieret prudentia major.
Te vidit plaudens, te summo excepit honore
Imperii sedes, Germania. Te quoque vidit
Anglia, & obsequio non defuit illa dicando.
Ipsa etiam, ipsa inquam, caput Orbis, Roma, vetustos
Credi-

Credidit in te uno redivivos noscere cives,
 Insignes pace, ac bello, quorum inclyta facta
 Annales onerant, atque immortalia fulgent.
 Te cernens propius laetata est Gallia; & ipse,
 Exemplar Regum, Ludovicus, ad intima tecum
 Colloquia accedens, haud raro ostendit, amico
 Ore tuo pendere; tuaque in imagine vidit
 Nescio quid simile & genio, & virtutibus acris
 Consilii mentisque suae; & conceperat altam
 De te spem supra aetatem: nam nuncia famae
 Mox acquirendae fuerat praesentia, frontis
 In qua majestas & gratia mista nitebat,
 Incessus gravis, & dulcissima copia fandi,
 Atque gerendarum praeludens gloria rerum.
 Non secus ac, qui gramineis conspexerit arvis
 Formae insignis equum, resides cui spiritus annos
 Praevenit, elatâque animus cervice superbit
 Fervidus, & densus fumat sub naribus ignis;
 Ac standi indocilis crebro ferit ungula terram,
 Indicium ac bona spes generosi pectoris: illum
 Credit, cum patriis primum e praesepibus actus,
 Accipiens fraenum, in meliores venerit usus
 Magnanimis, euro similem, fore cursibus aptum,
 Spondet ubi meritas victoribus area palmas;
 Aut si sanguineos, oneratus milite, campos
 Lustrabit, mediosque alacer volitabit in hostes,
 Pugnaturum arvide, & terrorem in castra daturum.
 Ista tuae fuerant tenerae decora ampla juventae,
 Prima rudimenta, grandi excurrentia passu,
 Intentata aliis, opera ad sublimia cursum.
 Nam, nisi te dignum, quid non responderat istis
 Principiis, cum jam paulatim adoleverat aetas?

*Deliciae, & communis amor, fortunaque Regni
 Diceris; & quot sunt tituli, quos repperit audax
 Ambitio, merito soli tibi jure sacrantur.
 Quam pulchre Pietas animi, & Constantia recti,
 Et reſerata manus donis, & ubique paratum,
 Hinc fontes premere, hinc miſeris ſuccurrere peſtus,
 Efficiunt; ut tu, ſimul ac metuaris, ameris;
 Nullaque ſubjectas diſcordia concitet urbes.*
*Te quoque non ſileam, tanto conjuncta Marito,
 Henrica, Eſtenſi magnum de Stipite Germen,
 Et major ſexu, majorque aetate Virago.
 Noſco equidem, quam tu belle formata paterno
 Sub ſtudio fueris. Vel adhuc te infante, tenellos
 Ille tibi inſtruxit mores; docuitque videri
 Ipſo te natam patre dignam; ipſamque futurum
 Te natâ clarâ fortunatumque parentem.
 Quid mirum, ſi in te fulgent, creſcentibus annis,
 Tam raræ dotes animi, quibus omnium ubique
 Corda trahis, cunctoſque adigis te extollere Coelo.
 Traſtando facilis viſ a quocumque rogari;
 In quaecumque capis deſcendere vota rogantis.
 Hoc regnare putas, Regno clementius uti:
 Nec tibi, ſed vixiſſe aliis, hoc vivere cenſes.
 His tamen, his opibus, dederat quas maſcula Virtus,
 Junxit opes Natura ſuas; ſpeciemque decoram,
 Et pulchram; qua nil magis, addidit. Illa ruborem
 Eſt furata roſis, lac eſt furata liguſtris,
 Ut multos placido tibi ſpargeret ore lepores:
 Fingendis oculis, quicquid formoſius uſquam eſt,
 Congeſſit, fecitque duas, tua lumina, ſtellas,
 Mixta tamen ſuavi, quo creſcit gratia, riſu:
 Qualis ſaepe dies, aurora oriente, videtur*

Ful-

Fulgere, cum coelum, discussis protinus umbris
 Parius apparet, matutinaeque pruinae
 Luce reperiussae, solis quae nunciat ortum,
 Scintillant teneris diffusae molliter herbis;
 Et zephyrus leni discurrens prata susurro
 Crispat aquas rivi, cursu refoventis aprico
 Mille coloratos diverso sanguine flores.
 Haec, o Nupta, tamen dos formae augetur ab illis
 Ingeniis vitae studiis, quibus ipsa colendis
 Saepe vacas, gaudesque omnes adjungere curas.
 Praecipue, quae te saltando vincat, & artus
 Componat meliore situ, spatiumque recurrens,
 Gestum distinguat docte magis, Itala tellus
 Non aspexit adhuc, non aspectura subinde est.
 Forte minus saltu insignis, minus apta movendis
 In numerum pedibus poterat Diana videri;
 Cum Dea per Cynthi saltus, ripasque virentes
 Eurotae, nodo crines religata fluentes,
 Et nitidas rubicunda genas, risuque colorans
 Aspectum, Nymphis, vicina colentibus arva,
 Spectaculum sublime sui pulcherrima praebet,
 Exercetque choros, spectantum lumina pascens:
 Non quatit aut quærcus frondes, aut sibilat aura:
 Pigra movet sese unda: pecus non ruminat herbas;
 Nec solitis timidum solvit belatibus ora;
 Sed velut attonitum in rerum miracula, tanti,
 Gressu suspensum, veneratur Numinis artem.
 Sed quo progredior male cautus? Quis calor amens
 Me tenet? infirmasque impellit ad ardua vires?
 Ah! semper non est felix audacia: Tutum
 Non semper, fragili Oceanum tentare phaselo.
 Vos Sponsi, vosmet vobis laus amplior estis.
Alte-

*Alterius frustra laudem expectatis ab ore :
Orbi vestra satis , qui sitis , nomina monstrant ,
Et graviora imperio , & rebus majoribus apta ,
Et famam Italiae merito factura superbam.
Vestra etiam Soboles , & qui nascentur ab illa ,
Tantum victi gestorum lumine , noscent
Intactum a vobis sibi jam nihil esse relictum ,
Praeter quam stimulos imitandi exempla parentum.*

EPI.

LIBER II. 55.
EPIGRAMMA I.

DULCIS Hymen, quid agis? Teneris cur molliter herbis
Languidus ipse super ponis utrumque latus?

Ignoras, qui Vir Sponsae, quae Sponsa Marito
Jungitur? Unde tua est haec mora tanta, rogo?

Fax extincta manu est; laurus de fronte revulsa;
Nullaque laetitiae signa jugalis habes.

Nil mirum, inquit Hymen; quae sunt mea munia, Virtus.
Explicat: Huic uni sedere debueram.

EPI-

* In Nuptiis Thomae Caracciolo Marchionis Casae-Arboris & Hippolytae de Dura.

REGE *sub invito, cujus praesentia laetos
Nos reddit, quatinus, o Hymenae, faces;*

*Nobiliumque animos urge ad connubia; magnis
Ut nova perpetuo floreat Aula Viris.*

*Haec tu nostra imple, Sangri, communia vota;
Dum Sponsae illustri te sociare paras.*

*Dulce tibi solamen erit, te cernere patrem;
Et natos Regi sistere posse tuo.*

*Nec poteris donum Regi dare carius isto;
Et Rex non poteris carius accipere.*

EPI-

* In Nuptiis Reymundi Sangri Principis Sancti Severi & Carolotae Cajetanæ e Ducibus Laurentiani.

E P I G R A M M A III.

LONGA *Aetas, firmata Salus, Pax, Gaudia, Proles,*
Vos, oro, semper, Nuptaque Virque, beent.

Ista parum: majora precor sint praemia utrique,
Mentis opes, Virtus, Gloria, Plausus, Honor,

E P I G R A M M A IV. **

HAC *Virtus, & Amor coeunt in imagine: Mirum!*
Cum pugnent Virtus mascula, mollis Amor,

E P I G R A M M A V. ***

EN *Pallas redivisa, cupis si noscere mores:*
Si formam spectas, en redivisa Venus.

HEN-

* In Nuptiis Antonii Capycii-Minutuli & Principibus Canusi & Theresiae Filingeriae & Principibus Arianelli.

** Ad Viri Iconem.

*** Ad Iconem Sponsae.

H

IN te blanditiae , jocique molles
 Ludunt suaviter , elegans Puella:
 Os splendet nitidum venustulumque;
 Ridentesque superbiunt ocelli:
 Et flexi ingenio suo capilli
 Perbelle niveos cadunt per armos:
 Dulce frons decus explicat ; tuusque
 Sermo suaviloquo fluens ab ore
 Grati nescio quid sapit leporis;
 Rebus ut retrahas negotiosis
 Efficitur cupidum tui Maritum.
 Tu , solatiolum , levabis olli
 Affectus animi severiores:
 Et mox oscula tot dabis , quot ille
 Poscet ; reddet & ille , quot reposces:
 Ducetisque dies amoeniores
 Inter delicias voluptuosas.

CAR-

* In Nuptiis Andreae Coppola Ducis Canfani & Laurae Caraccio-
 lo e Marchionibus Amorusii.

CARMINUM

LIBER III.

V A R I A .

E L E G I A I.

PAX animi, qua suave mori, qua vivere dulce est,
 Cur inimica mihi, non reditura fugis?
 Aut loquor, aut scribo, aut incedo, aut forte quiesco;
 Turbant me incessus, scripta, loquela, quies.
 Infelix, lacrimans, exsanguis, pallidus, aeger
 Et vivo, & vitae taedet ubique meae.
 Haec merito eveniunt: Argentum amissimus: et quis
 Tantaе jacturae par queat esse dolor?
 Interea, ut nimis relevarem pectora curis;
 Sebet^h ad ripas incommitatus eo:
 Atque ferens mecum suspiria; laxius illa
 Effundo ad rivum praetereuntis aquae.

Hic

* In funere Cajetani Argenti Sac. Reg. Consilii Neapolitani Prae-
 sedis.

Hic inter viridis jucunda silentia prati,
 Dum piger est ventus, dum piger amnis abit;
 Ipse sedens humili frondosae vitis in umbra,
 Lumina subclaudo, victa sopore gravi.
 In somnis rerum mihi grata occurrit imago;
 Et patrio videor jam procul ire solo.
 Incertus, timidusque vagor; feror hospes in Orbem
 Ignotum; atque oculis sunt nova cuncta meis:
 Coelum aliud, non sol idem, diversaue tellus
 Apparet; solito mitior aura strepit.
 Laeta hic planities, herbis vestita minutis;
 Cincta hinc lauretis, mollibus inde jugis.
 In medio Templum erigitur: par cognita nusquam
 Majestas; tanta mole superbit opus.
 Cujus sit Templum, ignoro; si quaerere vellem,
 Ante fores nullas, qui docuisset, erat.
 Attonito similis volvo mea lumina; qualis,
 Qui non visa prius viderat, esse solet.
 Haec inter non nota meas vox fertur ad aures:
 Templum quod spectas, hoc sibi fecit Honor.
 Pronus humi veneror sanctissima limina; nosco,
 Quantà sit plenus religione locus.
 Surgo, atque ingredior: terret reverentia tantì
 Numinis, & calco corde pavente solum.
 Singula contemplor: fumant altaria thure:
 Uritur accenso cedrus odora foco:
 Flore novo sparsa est tellus: laquearia falgent
 Ex auro; est pretium grande labore minus.
 Stant circum Heroum vultus, qui Palladis artes
 Egregie studiis excoluere suis.
 Multos praetereo; sed in his, Sapientia Legum
 Quos ornat, nimia sedulitate moror.

Ecce

*Ecce Coruncanus, qui prius in Urbe Quiritum
 Ante alios fertur Jus docuisse palam.
 Aelius hic, fraterque suus, qui paupere censu,
 Insignes fuerant a probitate viri.
 Tu quoque, Semproni, cui summa peritia, dici
 Ut mereas, nulli quod meruere, Σοφῆς.
 Dein Cato subsequitur; vitis non pigra notandis.
 Libertas, tacito non tepet ore rigor.
 Scaevola Pontificis vittâ redimitus; & ipse
 Praeturae fulgens munere Brutus adest.
 Manlius his comes est, renuit qui parcere Nato;
 Plus civis partes, quam patris esse, ratus.
 Et Draso locus est: Quid non industria vincit?
 Caecus enim Juri non sine laude vacat.
 Proximas hinc Rufus, qui firmo pectore, sortis,
 Aut durae, aut facilis, spreuit utramque vicem.
 Atque alii, quorum ingenio, ac sudore parata est
 Maxima fortunae gloria, Roma, tuae.
 Hos inter caelata basis, praecincta columnis,
 Surgebat, Statuam mox habitura super:
 Hanc Statuam multâ faber exornaverat arte;
 Pars perfecta nitet, pars rudis exstat adhuc:
 Nil fronti, nil luminibus, nil naribus, & nil
 Temporibus geminis deficit, atque genis.
 Vestis erat pro parte rudis; sed veste sub illa
 Forma magistratus coeperat esse togae.
 Attente intueor: velut is, qui noscere credit,
 Quem videt, & qui sit, voce referre nequit.
 Forte duplex cerno signatum in marmore carmen;
 Idque reponendum sub base carmen erat.
 HIC. EST. ARGENTVS. QVID. PLVRA? VEL. OMNIA. PRAESTAT
 DICERE. . VEL. NOMEN. COMMEMORASSE. SAT. EST
 Obstu-*

Obstupui, aspectuque novo gavisus, amicâ
 Sorte fruor, quae me sic inopina beat!
 Et, prae laetitiâ lacrimis mihi dulce subortis,
 Ter coepi tales fundere ab ore sonos:
 O major te ipso, cujus sub pondere laudum
 Lassâ diu, vero fama minora canit:
 O dulcem invidiam facture nepotibus; o quâ
 Grande ornamentum posteritatis eris:
 Jure quidem generosus Honor te sede sub ista,
 Pronus in obsequium, nobiliore locat.
 Cingeris hic circum tantis Heroibus; & tu,
 Ut sol, hos humiles te sociare vides.
 Haec tua, muta licet, monumenta exosculor; istas;
 Quas fundo, lacrimas, pignus amoris, habe:
 Pignus amoris, habe suspiria, queis mea pasco
 Pectora, queis alitur nocte dieque dolor;
 Ille dolor, quo confectus mox languit Orbis,
 Cum sua, te extincto, commoda lapsa gemat:
 Talia dum refero, mira dulcedine captus,
 Excitor a somno, reddor & ipse mihi.
 Non sunt, exclamo, non sunt haec somnia vana:
 Nescio quid somno faustius omen inest.
 Tu me, Phoebe, regis: duce te, spectacula novi,
 Venturis seclis non caritura fide.
 Quo non pervenient tantarum nuncia rerum?
 Quis portenti expers angulus Orbis erit?
 Immo ubicumque mihi gens conclamare videtur:
 Numquam Virtuti praemia fraudat Honor.

ELE-

ELEGIA II.

AD ALEXIUM NICOLAUM ROSSI.

NE renova luctus; durum est; quod postis, Alexi;
Ab tibi me facilem non fuit esse dolor.
Quis culpae id tribuat? Sorti tribuatur acerbae
Iste recusandi, quo premor ipse, pudor.
Me celebrare jubes Argenti funera cantus:
Desine; ne jubeas hoc mihi; flere jube.
Flere decet; nec flere mei indignantur ocelli:
Flent noctu, flendo continuantque diem.
Dum scribo hos elegos, fletu scriptura rigatur;
Nec satis agnosci, sic maculata, potest.
Abstergo lacrimas: suspiro: postea rursus
Scribo; sed rursus fletus ab ore cadit.
Tot lacrimae cursum scribendi sistere cogunt;
Cogunt e manibus deposuisse stilum:
Pagina nam spissis vitiata est tota lituris;
Nec bene formata est littera quaeque notis.
Immo aliud scriptum, quam quod scripsisse volebam,
Aspicio; & dubito, sim modo scriptor ego:
Non secus ac, alio pergens, quam pergere tentat,
Nescit num tulerit, quo tulit ipse, pedes.
Si poscam auxilium a Musis; labor irritus: illae
Non minus auxilii, cujus egemus, egent:
Quis-

Idem argumentum.

Quisnam qui doleat, poterit lenire dolentem?
 Vel quis opem flenti, cum fleat ipse, ferat?
 Tunc una mecum, jam spe dejectus ab omni,
 Hos trepidâ incipio mittere voce senos:
 Ab nimis est jactura gravis! Venientia quaenam
 Secula Virum, Superi quem rapuere, dabunt?
 Ab nimis est jactura gravis! Sperare licebit;
 Sed tantum haud facile est, obtinuisse Virum.
 Jam video, nostrae quae lux erepta sit Urbi;
 Quive malis terror, praesidiumque bonis.
 Illam quis dabit erectam ad sublimia mentem,
 In qua nescio quis spiritus intus erat?
 Spiritus ardentes fundens per lumina flammæ,
 Queis alitur virtus, nec pigra serpit humi:
 Quem merito vidit sublimi sede locatum
 Curia, Jus sancte reddere cuique suum;
 Et regere affictos, & ubique levare jacentes;
 Et praesto cunctis ferre libenter opem.
 Haec dico, haec semper turbatâ mente revolvos:
 Haec flendi causam dant, iterantque mihi.
 I, fletum cohibe? potius nec flamma feratur
 Sursum; nec jactus tendat ad ima lapis:
 Luce sua potius careat sol, aequora motu;
 Et retro fontes, unde oriuntur, eant.
 Ergo privato, lacrimae, me pascite luctu;
 Moestitiae comites sitis ubique meae.
 Dilectae lacrimae, puro de sanguine natae,
 Doctae, cum fas est, largius ire genis,
 Tum, sino, cessetis, cesset cum causa dolendi;
 Duretis, duret si tamen illa, volo:
 Vos tenere amplector; vestros exosculor imbres:
 Poena sit, aut ea pax, quam datis, una placet.
 Hoc

*Hoc habeo, quod Alexi, tibi referare necessum est:
Parcas, implevi si tua jussa minus.
Qua causa impediar, nostis. Damnaveris illum,
Proclivis qui vult esse, sed esse nequis?*

AD JOHANNEM BAPTISTAM CAPASSUM.

QUID jussu, Capasse, tuo me cogis amico,
 Rursus nostra rudi sumere pleetra manu?
 Non ea, non equidem est neglectae gloria Musae,
 Quo valeat jussus illa subire tuos.
 Jamque diu annosa pendet mea fistula quercu;
 Fistula vulgari nonnisi facta sono.
 Jamque diu studiis animum gravioribus orno;
 Seria post lusus jam tenere locum:
 Nostraque non ultro facili mens fertur ab oestro;
 Et nec sponte sua carmen ab ore fluit:
 Immo etiam numeros, quos aure probavimus olim,
 Conor nunc digitis saepe probare meis:
 Ah! metuens, ne forte mihi contraktior alter;
 Neu versus justo longior alter eat.
 Phoebus ob id procul a Pimplae me detinet unda;
 Clamosique jubet limen adire Fori;
 Cultus ubi sermonis adest; ubi gratia Musis
 Nulla patet; Vari nullas habetur honos:
 Atque ubi fas, posito libris evolvere pleetra,
 Sive, o Balde, tuos, Bartole, sive tuos.
 Ergo quid tantis comitem me Varibus optas?
 Turpe est tot claros inter adesse Viros.
Quem

* Dum Johannes Baptista Salernus e Societate Jesu sacra Purpura insignitur.

Quem canis, ac cecinisse jubes, sublimia poscit.
 Materies non est viribus aequa meis.
 Quære alios famâ insignes, curisque solutos;
 Quique inter ducunt ocia docta dies;
 Majoresque ævo Phoebeâ tempora lauro
 Impediunt, patrios nobilitantque lares.
 Hos tecum socios suscepto adjuuge labori:
 Horum ope ne pigeat grandia coepta sequi.
 Altius assurgat felici Egyptius oestro;
 Cantet & betrustâ carmina comæ lyra:
 Vicus, noster amor, dicendi excultus in arte,
 Exsuperet versus, blande Catulle, tuos:
 Carus & in primis revocet Galitia Musam;
 Et breve, more suo, sed grave, gignat opus:
 Scribat & egregius lepidam Mazochius Oden,
 In qua sint veteres, queis scatet ille, sales:
 Spagnolus, dulces Vates dulcissimus inter,
 Itala suscipiat plectrâ movere manu:
 Tuque etiam, Fraterque tuus, sociusque Cyrillus,
 Non semel auditum fundite ab ore melos;
 Quale decet famam, quæ vos super æthera tollit;
 Et quæ vos dignos posteritate facit:
 Ac plausu unanimi percurrите gesta Salerni;
 Gesta triumphali concelebranda tubâ:
 Cui modo, quæ meritis longe sublimibus emta est,
 Ornatura humeros Purpura sacra venit:
 Cui non quaesitos Virtus largitur honores;
 Spretaque sed capiti debita ferta parat.
 Dicite, mox Orbi quantum decus afferet Heros,
 Magnus consilio, nec pietate minor:
 Dicite, quale sibi tutamen habebit in illo
 Relligio, adscribat quem sibi Roma Patrem.

68 C A R M I N U M

*Atque hac, atque aliâ subnectite laude coronâs;
 Quas lege, quas lectas, huic age siste Viro:
 Meque finas iterum sedes lustrare Forenses;
 Et terere arreptas, auspice sorte, vias.*

ELE-

ELEGIA IV. *

NON semper nostras postunt Connubia Musas;
 Vertimus Aonias ad sacra Clausura fides:
 Non habita egreditur molli vestita Poësis,
 Qualis visa eadem saepius ante fuit:
 Non, Hymen, Hymenaeæ veni, modo verberat aures;
 Et neque per Vatum pleetra triumphat Amor,
 Altius assurgit carmen; meritoque superbit
 Noster materiâ splendidiore stilus.
 Ipsa suo tandem splendori reddita Virtus
 Jam datur in summo concelebranda Viro.
 De te, qui claros gestis sublimibus ortus,
 Brancati, superas, conscius ipse loquor;
 Natus ad ornandum, quod nos modo vivimus, ævum,
 Laude quidem fulges, invidiaque super:
 Hinc bene transactos studio, ac pietate labores
 In primo annorum flore coronat bonos.
 Jam meritas ultro veniens tegit Infula crines;
 Jam Pastoralis virga gerenda datur:
 Haec primaeva sacri collata insignia fastus
 In te quam belle, Vir generose, niteant.

Te

* Dum Archangelus Brancatius Ordinis D. Benedicti, Abbas Monasterii Montis Cassini eligitur.

Te spectaturi per totam accurrimus Urbem;
 Et tu spectantes visus ubique beas:
 Majestas & Amor, raro simul ire reperti,
 Concordes in te foedus inire student.
 Discimus hinc, quam rara tuam Prudentia mentem
 Occupat, & morum quis tibi Candor inest.
 Sed non hic, mihi crede, morabitur impigra Virtus;
 Jam mox ulterius progredietur bonos:
 Dulce rudimentum meditantis grandia famae
 Sunt haec, quae nuper praemia sponte dedit.
 Nunc quasi secretâ tibi gloria ludat in umbra;
 Post toto pompas explicet orbe suas.
 Jam properant primas tua maxima gesta Tiaras;
 Teque sacrum exspectant plurima regna ducem.
 Nec, nisi me fallit sententia, longius ibit,
 Cum dabit & plausus incluta Roma suos;
 Acceptura magis, quam collatura decorem,
 Purpura circum humeros ambiat ire tuos.
 Quin liceat sperare, tuam labentibus annis
 Virtutem excelsa sede videre sitam.
 Tunc a te totus votis ardentibus Orbis
 Accipiet leges cernuus ante pedes:
 Incipient iterum tunc aurea currere secla;
 Secla sub auspiciis aurea facta tuis.
 Haec vacuis, plerumque domi, quibus ocior, horis
 Exciderant plectro carmina pauca meo:
 Ibam excusatum Sociis repetentibus illa,
 Quod sint tam celebri non ea digna Viro;
 Et simul erubui, clarissima lumina Vatum
 Ipsorum numero me residere, pati:
 Dum me pene fugit Latii sermonis imago,
 Qua, pro more, loqui turba Forensis amat:
Atque

*Atque laborando; versus vix integer exit,
 Deficiente aliquo, vel superante pede:
 Sed tandem officiis cari vicere Sodales;
 Quorum, non levis est gloria, jussa sequi.*

ECLO.

MYLCON, ET MOPSVS.

AD Melitae vitreas Mylcon confederat undas
 Piscator; zephyrosque leves, & amabilis ocs?
 Captabat vacuus placido solatia cantu;
 Muscus ubi vivo de pumice spirat odorem,
 Et mites venti strepitu per inane loquaci
 Inter se belle ludunt; atque ipsa jocosae
 Lympha furens, lambit virides nitidissima ripas:
 Ac vicinus ubi mons luxuriantibus arvis
 Vestitur, platanusque apricas commodat umbras,
 Queis tremula aspectu vario depingitur unda.
 Ille suos auris hic commendabat amores;
 Et qua fervet amans, dulci languebat ab ira:
 Olli praeruptae rupes, scopulique sonantes
 Acceptas socio reddebant murmure voces.
 Interea celeri sulcabat remige pontum
 Mopsus, perque fretum nudus sudabat agendo
 Magna vi cymbam; qui vix, Mylcone reviso,
 O Mylcon, Mylcon, iterumque iterumque vocabat:
 Postea cum litus tenuit; te quaerimus inquit
 O Mylcon, animae Mylcon pars altera nostrae.
 MYL. Quid postis, queis esse parem me rebus agendis;
 Mopse, putas? adsum, jubeas, ubicumque necesse est.
 Omnem

* Dum Princeps Antonius Emanuel de Vilhena Magnus Sacrae Religionis Hierosolymitanae Magister eligitur.

*Omnem suscipiam tecum comitante laborem.
At modo quid causae est, cur has perductus ad undas,
Insolitum laeto risum portendis in ore?
Pande, quid hoc sibi vult: certe, ni fallimur, affers
Huc aliquid tu forte novi, quod gratius aures
Accipient: an rem propius tetigisse videbor?*

MOPS. *O si tu, mancant quae nos modo gaudia, scires;
O inquam, si tu scires, mille oscula, mille
Amplexus sine fine dares; similisque furenti
Nunc hac, nunc illac sine lege, sine ordine, Mylcon
Saltares, caneres, impleres omnia plausu.*

MYL. *Dic mihi, Mopse, oro, totis conatibus oro,
Haud mora, laetitiae cunctas ab origine causas.*

MOPS. *Ille Heros (hunc nonne tenes?) ille inclutus Heros
Cui nomen ... Sed non sat nominis ipse recordor;
Et labiis habui nuper primoribus illud:
Quantum non meminisse dolet! sed siste parumper,
Fac, dextrâ fronti appositâ, meditantis ad instar,
In mentem hoc revocetur ... at at jam suppetit: Ille
Emanuel, famâ insignis, rebusque peractis,
Quem saepe audieras referentem ex hoste triumphos,
Et meritâ ornantem victricia tempora lauro;
Ille est, ille inquam (sic tota accepimus Urbe)
Tot tantosque Viros inter, qui temperet unus
Hanc Urbem lectus, nostrum tueatur & aequor:
Hic bene nos sperare jubet; felicia spondet
Tempora; non umquam tristi turbanda dolore.*

MYL. *O piscatores socii, seponite curas;
Huc properate: O quam laetus defertur ab Urbe
Nuncius: ad Coelum geminas extollite palmas:
Reddite Coelitibus grates: cursabimus undas
Non ultra timidi; quique has crudelius oras*

K

Inf.

Inficiet, jam nullus erit : Pax laeta vigebit
 Litoribus nostris : Solus vim sentiat hostis,
 Qui colit Odrysius injustis ritibus aras ;
 Ploret & infidam devicta superbia Thracum:
 Et Crux, spreta prius, Solius evecta sub altis
 Fulgeat ; atque Ducum nitido decus augeat ostro;
 Rursus & a toto victrix, Oriente subacta,
 Excipiat cultum, & pristino se reddat honori;
 Ac libertati sese sacra Numinis Urna
 Restituat : Syrias pavidus nec lustret arenas
 Tristis ab extrema veniens regione viator,
 Cara Dei visuras ibi vestigia mortis:
 Sed nos quid cessamus adhuc ? Cur promere tantus
 Non liceat, laudesque Viri percurrere ? ut aequor
 Emanuel distat tractus resonare per omnes;
 Nomine & a tanto percussa superbiat aura.
 MOPS. O utinam, Mylcon, non impar viribus esses
 Hoc opas : anne decet tenui cecinisse camdena
 Quem non ipse quidem posset crinitus Apollo?
 At nos vix miseri sarcire haec retia docti,
 Moribus imbuti piscantum, atque arte natandi,
 Queis cultus natus abest, ac gratia dictis,
 Verbaque ab ore fluunt nullo condita lepore,
 In medium, dic, quos tantas proferre valemus?
 MYL. Mopse, metæ parcas : non is sibi grandia postit.
 Exiguus in rebus inest sua saepe voluptas:
 Et quo simplicius, tanto est optatius olli
 Carmen ; & hos nostros non dedignatur honores.
 MOPS. Vera putas, Mylcon; sed cras meditata canemus,
 Et meliora. Domum, sole inclinante, vocamur.
 Hic ubi me cari cara cum conjuge Nati
 Apposita parvis dapibus jam paupere mensa
 Jejuni

*Jejuni expectant foribus, vacuoque morantem
Frustrant ventre famem; patrio proin ductus amore
Consulere his studeo: verum cum cingar ab illis,
Ad mensam de more sedens, haec inter edendum
Narrabo: tum quisque meo pendebit ab ore,
Prandia majori gustans aspersa sapore.
MYL. Hic cras te expecto: quovis, non immoror, ito.*

E P I G R A M M A I. *

INGREDERE hoc Templum, Dius cui praesidet Ales,
CAROLE, festiva nunc redeunte die.

Ille tuus Dux est, medio quem pectore gestas:
Hoc Duce bella geres; hoc duce victor eris.

Nec Siren tantum te Rege superbiet; ultra
Grandius extendes Nomen & Imperium.

E P I G R A M M A II. **

HAEC nova praeteritis addit Spectacula Siren,
Quo fauste celebret Regia vincla tori.

Quaevis materia, quaevis nitet arte supellex;
Sparsa alibi, hoc uno tota coacta loco est.

Inclyte Rex, & par Regi letissima Conjux,
Pascite in hoc rerum lumina vestra sita.

Nunc damus haec: dabimus majora, faventibus astris;
Altera cum Genitrix, cum Pater alter erit.

EPI-

* Rex noster Carolus Borbonius adit Templum Spiritus Sancti, ejus die festo.

** In Arcu dextero Fori, ubi institutae sunt Nundinae Neapoli apud Castrum novum, ob Nuptias ejusdem Regis nostri Caroli Borbonii cum Maria Amalia Walburga.

E P I G R A M M A III.*

HOC variâ expositum vendendâ merce Theatrum,
Laetitiae, & Pacis praemia cara notat.

*Arma jacent: Tormenta silent: dominantur Amores;
Jam Sponsus Rex est: Belliger ante fuit.*

*Nunc transacta placent sub Marte pericla, labores;
Dum festivus Hymen patria tecta beat.*

*Haec duo firmandis conducunt Numina Regnis:
Regna parat Mavors; Regnaque servat Hymen.*

E P I G R A M M A IV.**

NON frustrata diu communia vota fuere:
Conjugii domis incipit Aula frui.

*Jure igitur tanto surgunt Spectacula fastu,
Duratura parum, sed renovanda brevi.*

EPI.

* In Arcu opposito.

** In Foribus Regii Palatii, ob natam Primogenitam Regis Caroli Borbonii.

E P I G R A M M A V. *

CAROLE, jam Pater es: jam Mater AMALIA: dici
 Nil mage jucundum, nil mage dulce potest.

*Gloria regnandi felices reddidit ambos;
 Sed non regnandi gloria sola juvat.*

*Haec fato tandem cedit, ni vita Parentum
 Perpetuo in Natis sit rediviva suis.*

E P I G R A M M A VI. **

PLAUDITE: luce novâ Solium Regale coruscat:
 Matre suâ Proles, & Patre digna venit.

*Post hanc Natorum longus numerabitur ordo;
 Quis olim Deus haec, & nova Regna dabit:*

*Ue toto super Orbe potentibus imperet armis
 Nullo Progenies interitura die.*

EPI-

* Latere ex uno.
 ** Altero ex latere.

EPIGRAMMA VII.*

TURRIS, quam tolli Rex imperat, indicat Orbi,
Fortiter a tanto Principe cuncta geri.

*At quia nascuntur fortes e fortibus; ibunt
Invicti ad Natos haec documenta Patris.*

EPIGRAMMA VIII.**

NON oculis tantum subiecta cibaria, merces:
Haec manibus, Cives, integra praeda data est.

*Dicite, dum rapitis: Vivat Rex, Sponsaque, Proles;
Atque cito haec redeant gaudia Prole novâ.*

EPI-

* In elata Turri.

** Ubi Congiarium Populo datum.

E P I G R A M M A IX.*

BINA venena juvant, Dictum vetus : Ergo bibamus;
 Nam duplex recreat languida membra calor.

*Si Calor aestivus minuit de corpore vires;
 Vires laeta suo Vina calore foveant.*

E P I G R A M M A X.**

NATURAE victrix, ratione carentia bruta,
 Ars facit, ut distent a ratione parum.

*Saepius haec narrata solent portenta refelli:
 Hic testes oculi, si dubitabis, erunt.*

EPI-

* In Cella Vinaria Nundinarum, quae aestivis temporibus actae ad Sebethum.

** In loco, qui apud easdem Nundinas extructus est, ubi equus mira praebebat spectacula.

EPIGRAMMA XI.

AULA patet: quod postis, habes: decumbere fas est:
Stare licet: datur hic ludere, sive loqui:

*Dulce est arbitrium, quo fert sua quemque volaptas,
Hoc vario aspectu, deliciisque frui,*

EPIGRAMMA XII. **

ARTOCREAS gusta: calidum sartagine fumat;
Et multo eximius certat odore sapor.

*Non semel, aut iterum, sed terque quaterque placebit
Gustare; & saturo ventre redire domum.*

EPI-

* In harum Nundinarum Pinacotheca.

** Ibidem, ad Crustulariam tabernam.

32 C A R M I N U M

E P I G R A M M A XIII.

O BELLAE, & carae, cultum quae pingitis agrum,
Seu niveae sitis, purpureaeve rosae;

*Ab! sinite, ut manibus possim vos carpere: vestrae
Non fur, sed custos virginitatis ero:*

*Vester erit melior, quam qui fuit hactenus, usus;
Et mage vester erit nobilitatus honor:*

*Amplius haud molles lasciviet inter amores
Gratia, quae in foliis, quaeque in odore viget:*

*E vobis sertum intexam; capitiq; Puellae
Imponam, quae nunc tota sacrata Deo est.*

*Id lucro cedit; nam vestra fugacior, uno
Duratura die, vita perennis erit.*

EPI.

• Ob Puellam, quae sacris in Claustris se Deo devover.

L I B E R III.

83

E P I G R A M M A XIV.*

SCIPIO *hic est; non Is, quo victa est Africa; at Ille,
Aeternum pariet cui Cleopatra decus.*

E P I G R A M M A XV.**

HOSPES, *quaere locum, qui sit formosior isto;
Tum dic, si qua Domus pulchrior esse potest.*

*Ingredere, & specta colles, mare, litus, & Urbem:
Quid, quod delicias addere possit, habes?*

E P I G R A M M A XVI.***

ORATOR *primus coetu appellaris ab omni:
Postremus (cum non sis imitandus) eris.*

EPI-

* In Iconem Scipionis Cigalae, e Principibus Tirioli, quae est ap-
pista Tragoediae typis editae, cui titulus, *Cleopatra*.

** Ante fores Domus, Neapoli in litore Olympiaco positae.

*** Ad P. Bernardum-Mariam Giacchi e Capuccinorum familia.

64 C A R M I N U M

E P I G R A M M A XVII.

HÆC aqua pura, salit quæ puro e marmore, paras
Nos Coeli Sponso posse placere, docet.

E P I G R A M M A XVIII.

OH! quanto meliora dabit solatia Coelum,
Si Fons deliciis tanta dat iste suis.

E P I G R A M M A XIX.

IGNIS sub forma Dius sese exhibet Ales,
Cujus in Aede sacra, docte Philippe, tonas.

Ut Terræ, Coeli sic ignis, lucet, & ardet;
Nostro in corde ardet; lucet in ore tuo.

EPI.

* Ad fontem in sacris Virginum Claustris Ialientem.

** Idem argumentum.

*** Ad P. M. Philippum Gaeti, Ordin. Divi Augustini, sacrum
Oratorem in Templo in Spiritus Sancti Neapoli.

EPIGRAMMA XX.

CUR modo dicendi languescere cernimus *Artem*?
En tibi causa: Quod ars nesciat arte tegi.

Dic, quis doctus in hoc? dubio procul, Angelus hic est.
Quis par huic? Famam consale: Nullus, ait.

EPIGRAMMA XXI. **

SI quis scire cupit, quid bello, aut pace gerendum est,
Ut sibi grande decus mente, manuque paret;

Hic oculos paullum Montalti in Stirpe moratus,
Gesta imitanda magis, quam superanda notet.

EPI.

* Ad P. Michaelem - Angelum e Rhegio, Capuccinorum famil. sacrum Oratorem in Majori Neapolitana Ecclesia.

** In vestibulo Historiae Familiae de Montalto ab Auctore conscriptae.

86 C A R M I N U M

E P I G R A M M A XXII.

H^{AEC} *ingens Arbor ubi confita? Monte sub alto:
Cum crescet, quo se proferet? Astra super.*

E P I G R A M M A XXIII. **

F^{AC}, *simus sine labe, Parens dulcissima: Quis det
Hoc, nisi tu, fecit quam sine labe Deus?*

E P I G R A M M A XXIV. ***

N^{ON} *quod, Virgo, meres; quod possumus, accipe Sertum:
Cor dantis munus, non leve munus ama,*

EPI-

* In Arborem Familiae *Montalto*.

** Deiparae Immaculae.

*** Aureo Serto Deipara praecingitur.

EPIGRAMMA XXV. *

Si privata hominum, si publica vota valerent;
Non foret heu! lacrimis tristitiaque locus.

Viveret egregius, nuper quem amisimus, Heros
Bervikius, bello maximus, atque domi.

Sed si forte parum nobis sit vivere visus;
Et famâ, & meritis vixerat ille diu.

Sic praestat vixisse; ut non, quos vivimus, animâ;
Sed longam vitam vivere, gesta probent.

EPI-

* Tumulo Ducis Bervikii.

AUGUSTI Cineres, magni pars una superstes
Bervikii, brevis haec quos tegit urna sinu,

*Ne procul hinc migrate; licet suprema voluntas
Defuncti Herois non ita praecipiat.*

*Sic nostrum vulnus minus insanabile; tanti
Sic jactura Viri fiet acerba minus:*

*Atque Italas quicumque plagas lustraverit hospes,
Dicet: In hoc Virtus marmore clausa latet.*

JURE-

* Ibidem: Adhucitur ad testamentum, quo jussit, suos cineres Neapoli ad Hispanias traducendos.

JURECONSULTO INCOMPARABILI
JOSEPHO AURELIO DE JANUARIO,
ADVOCATO NEAPOLITANO

S. P. D.

FRIDERICUS OTTO

M E N C K E N I U S.

J. U. D.

uo nuper absentem me , nec forsân
nisi nomine tibi cognitum donaveras;
en redit ad te doctissimus liber tuus,
etsi formâ aliâ , alioque habitu indu-
tus . In quo tametsi nihil mihi esse
juris videbatur , quippe tuo , & in
futuras aetates omnes habituro laudum tuarum abun-
dantissimam materiam ; postulavit tamen a me par-
tim ipsius libri , quo non legisse me umquam elegan-
torem memini , praestantia , partim cognoscendi ejus
desiderium publicum , partim etiam amplificandae fa-
mae tuae , quo ferri me sentio , honestum studium ,
ut ,

* *Epistola , Operi praefixa , quod inscribitur , JOSEPHI AURELII
DE JANUARIO RESPUBLICA JURISCONSULTORUM , denuo Li-
pssae excuso an. CXCXIII. curante Cl. V. Friderico, Ottone
Menckenio.*

M

ut , vel incio ac per modestiam fortassis renuente te , spe ineundae a te gratiae incertâ , potestatem aliquam exercerem in Rempublicam tuam ; & , velut in sublimi monumento , spectandum Germanis meis admirandumque praerberem partum ingenii tui pulcherrimum . Et videbar mihi ejus rei , non minus pro gloria tua , quam pro commodis civium meorum , susceptae , impetraturus a te veniam hoc promtorem esse ; quo certius ita futurum intelligis , ut , quae continere se nescit intra unius fines Italiae , jam , ruptis velut carceribus , in remotas diffusasque regiones fama ingenii ac doctrinae tuae exeat , & universam primum Germaniam occupet , deinde recto itinere ad ceteras Europae cultioris gentes transeat . Nam , si recte te puto ex candidissimis moribus gentis tuae , non tu ejus ingenii vir es , cui prae paternis ruribus fordeant exterorum alia omnia ; aut qui turpe ac indecorum putes , ipsis innotescere Germanis nostris ; nec , quos decrevimus tibi , ferre plausus & acclamationes possis . Est ea inde ab aliquo tempore Italiae tuae , florentissimae terrae , nec nunc procul adeo remotae ab antiquo decore fastigioque suo , prae finitimis multis disjunctisve nationibus laus singularis ac praecipua ; quod , nullâ loci , unde quis ortum duxit , aut quo sedem fortunarum fixit , ratione habita , ut quemque meritis conspicuum illustremque doctrinâ cernitis ; ita amore dignum judicatis , ita in sinu vestro fovetis , ita consiliis opibusque adjuvatis , & tamquam civem aut colonum vestrum praeconiis publicis , & exquisitis laudibus ornat . Quo fit , ut , cum alto supercilio res nostras reliquarum gentium non paucae fastidiant , hisque stipites

pites ac trunci putemur, per Italiam tuam suus Germano nomini honor constet, gloriamque nostram ab importunis aliorum obtrectionibus vindicetis : quin dignitatis & honoris vestri publicos nos saepe arbitros ac iudices poscatis . Atque haec causa est, cur nos, a moroso illo & intolerabili aliorum fastu alienissimi, cum nec in hoste vituperare virtutem ausi umquam simus; in vos praesertim, optimum nobisque amicissimum genus hominum, oculis animisque convertamur : nec quidquam existimationi vestrae a nobis immineat periculi, sed liberale Musis vestris, tamquam arctissimo cognationis vinculo nobiscum conjunctis, praebeamus hospitium; & in humeris vestris repositam salutem literarum existimemus; felicissimosque in reducendo veteris Latii splendore conatus vestros collaudemus publice : nec collaudemus tantum, sed in exemplum etiam, quod imitentur sedulo, proponamus Germanis nostris . Quae cum ita sint, a virtute gentis tuae degenerasse te unicum hoc minus arbitror; quo certius, quam sis ingenio polito, & ad urbanitatem omnem composito, ipse testatur aureus libellus tuus; in quo cum velut pro rostris constitutus iudex omnium saeculorum, Terrarumque Jureconsultos vocaveris in jus tuum, & de his libere dixeris sententiam; perquam honorifice a te dimissos Germanos nostros: aut, si quos ex his venia vix dignos judicaveras, hos molli saltem brachio objurgatos, & magis non laudatos, quam vituperatos, sunt, qui existimant . Denique cum ipse carere nos eruditissimo libro tuo nolueris, quin de prelo adhuc sudantem, & vix cognitum tuis, statim commigrare Lipsiam, nostrumque subire tribunal jufferis,

ris, quid aliud ex eo colligam, quam invidere te nobis tantae doctrinae tuae usum nolle; cupidissimumque assensus nostri esse, forsân etiam a iudicio nostro aliquam famae tuae accessionem expectare? Sunt haec ita comparata, ut, nisi me prorsus fallat opinio, a te, cive Italo, hoc est, summae viro humanitatis ac prudentiae, facillime impetrare mihi operis jam suscepti possint veniam. Alia supersunt, quae gratiam laudemque mihi non a Germanis tantum, sed ab Eruditis ad unum omnibus, ad quos demum liber iste tuus pervenerit, certissimam promittunt. Rempubicam, non Italorum, non Neapolitanae gentis, sed Jureconsultorum scribis, amplissimam profecto, nec ullis locorum terminis circumscribendam. Non sola Italia aut olim habuit, aut nunc habet Jurisperitos. Pertinet ad complures gentes, maxime ad Germanos, ea gloria, &, si qua in re alia, certe in doctrina legum, aequamus famam vestram. Non ita olim forsân: sed factum est postea, nescio culpane magis, an facto aliquo vestro, ut, quam destituisse vos videbamini, Germani occupasse spartam dicerentur. Et, quantum in nobis, eam laudem tuemur ad hunc diem; &, si finitimis Belgis sanguini Germano associemur, reviviscere inter nos aetatem Justinianeam putes. Non haec praepostero quodam patriae amore, sed veri scribo: &, si receptorum magis, quam veterum Jureconsultorum Rempubicam scripsisses, nominandi tibi primo loco Heroes Germani fuissent. Jam pertinere haec ad eos omnium maxime crede, qui ad dignitatem veterum quam proxime accedunt. At rabulis haec forsân & causidicorum faci-

ci 2

ci a te scripta dicis ? Neque vero minus foecundus horum in Germania proventus est , nec eo nomine vobis palmam cedimus . Vix numerum eorum in eas ; adeo Curiae omnes , adeo fora & senacula omnia insano horum latronum murmure personant . Quos ubi tu de jure loquentes audias , ingemiscas Arti tuae , crudelissime tractatae ; quin pulsam finibus nostris Justitiam , ignavum Jurisprudentiae nomen , putabis . Et multum falleris , si ab his nobilissimi laboris tui gratiam expectas . Diris te illi devovebunt cum inutili tua Jurisprudentia ; & manu ostentantes panem ereptum clientulis , ridebunt esurientem Rempublicam tuam . Vaeh bonis literis , vaeh Sacrae Themi , vaeh nobis omnibus , qui Deam hanc reverenter colimus , si furor iste pestilentissimorum hominum per scholas nostras , aut per fora principatum olim obtineat ; & ab horum unice arbitrio jus fasque nostrum pendeat . Sed ita nos fata nostra amant , ut robur aliquod supersit armis nostris , quo debellari fortiter haec monstra possint , & radicitus extirpari haec quantumvis inveterata barbaries . Quod , etsi laboris summi , non desperatum tamen opus est ; & purgatum hoc Augiae stabulum , ita certissime auguror , aetas postera gaudebit . Vides , quam nihil dissimulem ; sed poscit id honor gentis meae . Plura accipe , quae tu ipse poscis . Invidemus Italiae tuae civem talem , quem unum opponere jam turmis Germanorum potest . Habet illa , cur auspicato te natum fidere putet , post tot seculorum tenebras . Habet jam , cur in spem magnam sese erigat ; & brevi reditura per te speret Alciatorum , A-
veranorumque tempora . Qui si pergas ita propitias
tibi

tibi Musas habere , & incumbere in gloriam gentis tuae , & Romanae Jurisprudentiae restituere nitorem pristinum ; non erit postea , cur prae Italibus tuis efferrant se multum Germani nostri . Sane , quae inter gentem utramque erit , mire provehet Artem nostram , & in pudorem conjiciet ignavum vulgus , aemulatio . Et tamen tenerrime te amo , & crucior desiderio videndi tui , & in os laudandi . Malim ego unam Rempublicam tuam , quam Bartolos sexcentos , legere : in qua si tamquam in speculo intueri licet ingenium tuum , jam , quem conferam , quem anteponam tibi , non invenio . Tui similes vix aetas praesens adhuc multos protulit ; certe inter paucissimos , qui tanto operi sufficerent , unus tu fuisti , qui calcata nulli adires viam tandem . Est hic torpor seculi , & assuetudo turpis ineptiarum . Dignus tu , qui in Republica Jureconsultorum Dictator , aut supremus Judex constituere . Una haec nostrorum hominum (& quidni tuorum ?) vox est ; & , si in suffragia eatur , neminem habebis non plaudentem tibi . Adeo nihil est in doctissimo libello tuo , quod non placeat mirifice , & supra vulgarem sensum sit longissime . Rara haec Scriptoris felicitas , probari ab omnibus , & in omnium amorem atque gratiam venire ; hac praesertim tempestate , qua nemo est , qui non suas magis , quam alienas , laudes confectetur ; & laboris nostri frustra ab Eruditis merces expectatur . Noveras scilicet , si unum id ageres , ut doceres lectores tuos , & severa fronte ad interpretanda Jura te converteres , habiturum te ex gente nostra , si non superiores , certe pares aliquos . Itaque callido artificio , urbanitate gravitatem temperasti ,

rasti ; & id , quod suave ac jucundum est , in horrida dumeta legum intulisti ; ut quae fuerat rugosa nuper , & austero vultu inceserat , amabilis per te facta sit & venusta Jurisprudencia . Quem enim non argumenti statim , in quo versaris , partim novitas alliciat , partim elegantia delectet ? Aut quis tam morosus est nostrum , qui incognitam huc usque , & tot pulcherrima spectacula praebentem , Rempublicam lustrare , aut confabulantibus tam docte auditorem se dare omnis aevi Jureconsultis nolit ? Adhaec , in ipsa Reipublicae sacra & intimos recessus intromissus , quis non majestatem & splendorem loci admiretur , & delatum se in ipsos hortos Venerum ; aut longius progressus , constitutum in medio consortio Deorum putet , nec adscisci hic in civitatem cupiat ? Quis vidisse se umquam pulchrius quid elegantissimis illis , artificiosissimeque pictis , & ad vivum expressis prorsus veterum Jureconsultorum imaginibus , & exquisitis earum coloribus , dicat ; nec in his omnibus dexterrimi manum artificis agnoscat ? Denique , quem mollissimi cantus illi , haud extra hanc Rempublicam auditi umquam , nec nisi Ovidianis citharis accomodati , in quibus omnem ingenii tui vim expertus , omne laudum & praeconiorum superasse genus videris , non ita demulceant dulcedine ac suavitate sua , non ita extra se rapiant totum ; ut pedem referre ex amoenissima hac regione nesciat ; & , quasi alligatus his deliciis , aeternum sibi in Jureconsultorum Republica domicilium cooptet ? Ego sane cum per alia negotia pervolutare magis , quam perlegere , libros novos , saepissime nec dignos lectione , soleam ; cum primum ex Italia ad me venit

nit Respublica tua ; ita statim affixus ei haesi , ita manibus meis tenui ; ut in legenda ea dies noctesque integras consumserim , & non tam legere , quam devorare , librum visus sim . Postea ad ejus lectionem vice plus una redii ; nec dies abiit , quo non amoenitate loci invitatus , jucundissimum in Republica tua secessum habuerim . Et , quoties me contuli in haec vireta , toties exosculatus sum absentem te ; cujus quippe factum humanitate sit , ut , quae reclusa civium meorum nulli esset , uni mihi ex omnibus huc via pateret . Quem nuper privatum mihi , nunc publicum feci ejus voluptatis usum : & quod partim vehementer exposcebat amor patriae , partim tui ipse , honore hoc dignissimus , jubebas , id quidem a Menckenio , in tuis futuro semper , jam vides praestitum . Age , dignissimos jam tanti operis , tamque excellentis doctrinae tuae fructus collige ; & e longinquo acclamantes Musis tuis , & certantes inter se plausibus , Germanos audi . Habet & nostra suffragatio ad nominis tui immortalitatem pondus aliquod : nec , quae scribimus jam in laudes tuas , ex merito tuo scripta , sera dubitabit posteritas . Tu vero ; quod ingressus es nuper , iter nobile honorum atque gloriae proseguere ; idque tibi datum negotii puta , ut , quae maximum in te firmamentum habet , porro nequissimorum hominum fordibus purgata , magis in dies per te floreat Respublica Jureconsultorum . Vale , praestantissime Vir , resque tuas feliciter in posterum , & ex Orbis eruditi voto , age . Dabam Lipsiae Cal. VI. Nov. An. C1D1DCCXXXIII.

ELE-

E L E G I A .

NOSTRA haec, Menckeni, tibi reddit *Epistola grates,*
 Reddere quas praesens *fusus ipse velim;*
Inclyte Menckeni, nostri lax splendida secti,
Nate instaurandis Artibus ingenuis.
Sed parcas, si sim reddendis gratibus impar:
Qui multum debet, solvit & ille parum:
Maxima sunt odio benefacta obnoxia, quando
Victus quis nequeat par tribuisse pari.
Haec est conditio nostri miseranda pudoris,
Quod saepe ingrati sustinet ille notam.
Hoc tamen, hoc ipsum vultu moerente fateri,
Efficit, ut videar demeruisse minus:
Culpatur nolens; non est culpabilis impos:
Hic veniâ dignus; criminis ille reus.
Et sane, quo non teneor tibi nomine! quantum
Conaris famae consuluisse meae!
Vix Jurisconsultorum Respublica nostra
Prodiit, & patrios illa reliquit agros;
Italiam egressa est; medias pertransiit Alpes;
Venit & ad sedes, Lipsia docta, tuas:
Ibat inops meriti, timida ac pudibunda, patronos
Quaerebat, fato non bene tuta suo:

Desi-

* Cl. V. Friderico Ottoni Menckenio Auctor rescribit.

N

Deficere hos metuit , qui sint laudare parati;
 Non defecturos , qui laniare student:
 Conscia , quo vitio plures , de more , laborent ;
 Qui , spretis aliis , se superesse putant.
 Sed tales inter dum pergeret acta timores ,
 Pene insperanti dulce levamen adest :
 Te felix reperit : tu humanius excipis illam ;
 Illam nec tristem plus latitare finis.
 Et , quod non meruit , curas , ut splendeat inter
 Germanos , vestris illa recusa typis .
 Multum ibi praefaris mecum ; & sermone decoro
 Praeconem ostendis nominis esse mei.
 Ingenium extollis : caperis novitate ; poësi
 Alliceris : gaudes iudicioque gravi .
 Nostraque diligitur nimium Respublica ; & illuc
 Qui veniunt , sacrum credis adire locum ;
 Inque hortos Venerum , atque ipsa in consortia Divum
 Admitti ; censes , deliciisque frui .
 Atque horum , per quos Legum sapientia culta est ,
 Colloquiis aures dulce beare suas .
 Dein dulces aperis non ficto pectore sensus ;
 Queis mea nescio quo nectare corda trahis .
 Me dicis (dictum quam suave !) tenerrime amare :
 O utinam hoc vere dignus amore forem :
 Meque videre cupis , propiusque agnoscere vultus ;
 Et laudes nostro fundere in ore tuas .
 Cumque novos libros potius percurrer a te ,
 Affirmes , quam cum sedulitate legi ;
 Seu quia multoties sit lectio inutilis horum ;
 Seu quia sistere in his te graviora vetent ;
 Non ita de nostro : cum vix acceperis illum ,
 Inquis , mirifice te rapuisse statim :

Hec

*Haerens fixus in hoc , non tam legisse fateris ;
 Quam desiderio cuncta vorasse tuo .
 Non es diffusus te continuare legendo
 Perpetuas noctes , perpetuosque dies .
 Quodque semel lectum est , relegis bis terque lubenter ;
 Nec fugit ulla dies , quo nihil ipse legas .
 Ah ! nimium abriperis quodam ferventius oestro :
 Debitus haud certe est hic mihi tantus honos .
 In me quae spectas , ea te feliciter ornant :
 Quae tua sunt mentis lumina , nostra facis .
 Atque tuis radiis videor clarescere ; dives
 Credor , divitiis non tamen ipse meis :
 Non secus ac nubes adverso sole coruscans ,
 Luce carens , solis luce superba , micat .
 Tu colere , ac valide defendere Palladis artes ,
 Et contra ignaros , & rude vulgus amas :
 Totque Opera egregia , & fati victura furorem ,
 Longâ posse frui posteritate dabunt :
 Quaeque tibi faciles veniunt ad plectra Camoenae ,
 Intexunt sacris laurea ferta comis .
 Nostraque praesertim Jurisprudencia debet
 Virtuti , quod sit splendida facta , tuae .
 Tu sordes aufers , quibus obscurata jacebat ,
 Contendens decori restituisse suo :
 Et quicquid scriptum est , purgato examine librans ,
 Docte , quae bona sunt , quae vitiosa , vides :
 Atque ipsos (Patriae neglecto prorsus amore)
 Germanos , si qui non valuerunt , notas :
 Deposito livore , Italos tot honoribus auges ,
 Quos commendandos Juris in Arte putas .
 In te judicium nulla re flectitur : In te
 Est Veri potior , quam Regionis amor .*

N 2

Quam

*Quam rarum exemplum! sola ratione moveri;
 Dumtaxat meritum pendere lance pari.
 Hinc non solus ego, verum gens nostra superbit,
 Quas late cumulas, laudibus innumeris.
 Nec grates a me tantum, sed rectius omni
 Praestat ab Italia, quae celebratur, agi.
 Atque tibi fas est monumentum extollere: nostris
 Menckenium fastis inseruisse juvat.
 Ut quae nunc per te quaesita est gloria nobis,
 Integra in Auctorem sit reditura suum.
 Haec scripsi; & doleo, quod non, ut scribere vellem,
 Prorsus te digno sint ea scripta stilo.
 Nec modo scripsissem, nisi te laesisse viderer;
 Et saltem haec, quamvis sint minus apta, darem.
 Passus sum, nec enim mea forsitan opinio fallit,
 Deficere ingenio, non tamen officio.
 Perge ergo, ut bene coepisti; tua gloria crescat
 In majus, meritis semper adaucta novis.
 Quod gestum est, aliis est conjectura gerendis;
 Par tibi, quod gestum est, quodque geretur, erit.
 At quia laudari dignis laus ipsa molesta est;
 In te laudando non moror ipse diu.
 Vive tibi, ac potius votis communibus: & sis,
 Ut memor ipse tui, sic memor ipse mei:
 Et quia nos tanto coelo disjungimur; ambo
 Saltem conjuncti simus amore: Vale.*

JOSE:

JOSEPHI AURELII
DE JANUARIO,
ADVOCATI NEAPOLITANI
RESPUBLICA JURISCONSULTORUM.

Neapoli, typis Felicis Muscae, **CLDCCCXXXI. 4.**

*Alph. 2. pl. 7. **

JURISPRUDENTIAE Civilis, & **J**CTORUM
 Historia tantum nostra aetate confe-
 cuta est plausum; ut illi ne videan-
 tur quidem inter **J**CTOS locum sibi vin-
 dicare posse, qui in ea excolenda da-
 ta opera non fuerunt occupati. Non
 unum tamen impedimentum est, quo minus omnes,
 qui inter Jurisprudentiae cultores suum profitentur
 nomen, ea, qua par est, industriam litterariam Juris
 persequantur Historiam. Neque dubium, quin mul-
 ti studii hujus, quod criticis, quae vocantur, care-
 re nequit Observationibus; severitate ab ejus cultu
 deterreantur. Quod quidem cum ita sese habeat,
 non possumus non doctissimo Viro juveni, *Josepho*
Aurelio de Januario, vehementer plaudere, qui in
Re-

* *Ex Novis Actis Fruditorum An. CLDCCCXXXIV. Lipsiae publicatis*
Judicium, quod tenet pag. 21. ad 27. DE REPUBLICA JURISCONSUL-
TORUM.

Repubblica sua Jurisconsultorum, cujus novam editionem, amplissimâ ad Cl. Auctorem Epistolâ ornatam, nuper demum Lipsiae *Fridericus Otto Menckenius*, Collega noster, in gratiam civium suorum curavit; id egit sedulo, ut methodo, quae ob suavitatem summam lectionis non potest non redimere fastidium, Romanae Jurisprudentiae illuminet Historiam. Instituto enim suo tam satisfecit egregie, ut dudum e litteraria Juris Historia cognitis novitatem, novis dignitatem, obsoletis nitorem, obscuris lumen, fastiditis gratiam mira suavitate atque facilitate conciliarit. Sibi fingit Cl. Auctor in Aegaeo longe post Cycladas Insulam, ubi Rempublicam optime constitutam habent vitâ functi Jurisconsulti, quibus singulari fato etiam post obitum datum est sapere. Ad eam iter facientes *J. Genutium*, *T. Numicium*, *L. Pinarium*, & *C. Nautium*, sistit. Qui quidem, sicut eo consilio iter ingrediuntur, ut pristinam Jurisprudentiae Romanae conditionem sibi cognitam reddant atque perspectam; sic etiam in itinere de rebus huc facientibus sermones jucundos miscent. In Republica vero JCtorum, quae notatu digna geruntur, observant; & ipsos JCtos conveniunt, cupidi eorum de JCtorum & Jurisprudentiae ratione judicium explorandi. Cum hac methodo Doctiss. Auctor Observationes suas, litterariam Juris Historiam illustrantes, recenscat; nemo non intelligit, numquam illi defuisse occasionem, de rebus utilissimis commode differendi, atque efficiendi, ut, quae non sine cura scripsit, non sine voluptate legantur. Utilissimas etiam Adnotationes suas Carminibus distinxit, quae uti nonnumquam argumenti se commendant dignitate,

te , sic tantam praeferunt facilitatem atque elegantiam , ut doctissimus *de Januario* ipsum referre *Catullum* non immerito dicatur . Difficile admodum , nec instituto nostro esset conveniens , singulas commemorare Observationes , quae huic Commentario decus conciliant atque ornamentum . Aliquot igitur exempli loco tantum commemorabimus , ad ipsius elegantissimi Operis lectionem eos , qui haec nostra legunt , invitaturi . In itinere , uti fingere placet *Cl. de Januario* , *Genutius* cum sociis suis *M. Minutium* convenit , atque cum eodem de naevis *JCtorum* disferit . *Minutius* , *Scriptorum* , inquit , *Juris vitia tria sunt , aut quod minute nimis ac inutiliter ; aut quod plus aequo subtiliter ac obscure ; aut denique quod barbare ac involute res pertractent .* Hoc ipsum *Minutii* judicium occasionem aperit *Cl. Auctori* amplissimam , de hisce *Jurisprudenciae Romanae* , ejusque *Interpretum* naevis egregias in medium proferendi observationes . Quemadmodum autem *Cl. Auctor* illis se profitetur insensissimum , qui , neglecto *historiarum* , & *humaniorum litterarum studio* , summos se profitentur *JCtos* ; sic ex instituto illos *JCtorum* adnotavit errores , qui ex harum litterarum ignorantia duxere originem . Ne exemplum desit ad p. 104. provocamus : *Ibi* , *Bartolus* , inquit , *parum abest , quin juret , a Tiberio Imperatore Tiberim fluvium appellatum : Castrensis , nullo perturbatus putidissimi mendacii metu , ait , ab Antonio Triumviro occisum Papinianum : Odofredus est prae caeteris suavissimus , testaturque , eadem navi Aeneam & Romulum in Italiam adventasse : Accursius , felicissimus temporum conciliator , ridicule monet , Ulpiani aetate Christum natum*

nam adhuc non fuisse ; vitamque Justinianum ante Christum vixisse ; nec alia de causa usum non esse aera Christiana : Jason acutiore invento superbus , quadam vocis affinitate captus , scribit a Numa Pompilio dictum esse Nummum . Ex quo Doctiss. Auctor usque ad p. 141. ea persecutus est , quae in itinere ad Rempubicam JCtorum notatu digna evenere ; ad ipsam Rempubicam JCtorum describendam se confert . Ut constet , quam sibi fingat Cl. de Januario () Rempubicam ; ipsa ejus verba proferemus , quibus summam ejus rationem indicat . Populum , inquit , omnem divisum novimus in Senatorium , Equestrem , Plebejunque Ordinem . Senatoria dignitate Primores Reipublicae fruebantur , veteres illi egregii Jurisperiti , a Sex. Papirio ad Modestinum usque ; cujus aetate retro collapsa jam Jurisprudentia , obmutescere JCtorum oracula coepere . Inter Equites numerabantur , qui post extinctam JCtorum successionem nudam publice docendi ac profitendi ius provinciam Romae , Constantinopoli , ac Beryti susceperunt : Hisque adjungebantur , qui ab Andrea Alciato ad nostram usque tempestatem , ingenio & cultu bonarum Artium , interpretandi munus non sine elegantia ac lepore obierunt . Plebs denique Accursium , Bartolum , & qui eos secuti sunt , concludebat : sed hi honestiori loco habiti , neque observantia Optimatum , neque honore Magistratus defraudati sunt , multis tamen aegre id ferentibus . Non ita multo post refert , Domitium Ulpianum , & Aemilium Papinianum tum in JCtorum Rempubli-*

* Pag. 177.

publica Consules fuisse, *Jacobum Cujacium* Praetorem, Censorem e patriciis *M. Porcium Catonem*, e plebejis *Martinum Fani*, & Senatus Principem *Servium Sulpicium*. Una illos enumerat, qui vel cum *Cujacio* Praetoris, vel cum *Martino Fani* Censoris dignitatem ambierunt. Atque hoc modo occasionem sibi aperit de ipso *Duareno*, *Donello*, *Hotomano*, *Franc. Balduino*, *Johanne Roberto Aurelianensi*, *Irnerio*, *Pepone*, *Johanne Imola*, *Bartolo*, aliisque JCtis, opinionibusque cuique eorum singularibus, observationes suas proferendi in medium. Quemadmodum vero Doctiss. Auctor hanc sibi legem scripsit, ut methodi varietate Scripto suo conciliaret nitorem; sic religioni sibi non ducit, narrationis seriem nonnumquam interrompere. Numquam illi hoc modo deest occasio de diversis differendi argumentis. Quodsi enim alia desit, aliquem ex iter facientibus de hac, vel illa materia JCtos in Republica sua disputantes audivisse perhibet. Ita v. g. a p. 156. ad p. 189. aliquot JCtos de Philosophiae in Jurisprudencia usu confabulantes sistit: Et *Aristotelici*, & *Stoici*, & *Cartesiani* Philosophi hic Cl. Auctori dicendi praebent an-
sam. De veterum JCtorum Philosophia etiam verba facit: atque uti multis eorum egregiam Philosophiae peritiam utiquetribuendam esse concedit; sic *Zasium*, *Alciatum*, *Ficardum*, & alios JCtos ridet, qui ineptis plane moti argumentis, veterum JCtorum in Philosophia celebrant peritiam. Eadem occasione *Everardum Ottonem* reprehendit, quem observatorem splendide minutum morum & studiorum *Papiniani* appellat. Is enim ex leg. 64. de *Evict.* eximiam *Papiniani* Matheseos scientiam probare co-

O

natus

natus est . P. 254. incipit de Jctis plagiariis doctissimas proferre Adnotationes . Commemorat *Franciscum Duarenum* , Gallum , Cenforibus auctorem fuisse , ut in Jctos plagiarios inquirerent , quo e Republica exterminarentur , veterumque Jctorum famae atque nominis celebritati consuleretur . Non enim consentaneum esse , ut in Jctorum Republica, veterum Jctorum inventis recentiores superbiant : Ipsam deinceps a Cenforibus institutam recenset inquisitionem ; atque hac occasione multis adnotatis Litterariam de Plagiariis Historiam illuminat . Ita v. g. observat *Baldum Jacobi Paliarensis* cogitata , sua fecisse : *Bartolum Francisci Tigrini* , Pisani , superbire Adnotationibus : *Alexandrum Johannis Imolae* expilasse Scripta : *Janum Vincentium Gravina* omnem suam famam *Jacobi Gothofredi* debere eruditioni : *Vinnium* , celebrem Institutionum interpretem , pleraque *Gerardi Tuningii* Scriptis referre accepta ; neque ipsum *Cujacium* ab omni furto litterario posse absolvi . Tanta fuit , ut Cl. Auctor tradit , in hujus controversiae disquisitione veterum Jctorum auctoritas , ut post multas disputationes plerique consenserint , Plagiariis in Jctorum Republica locum non esse concedendum . Id autem dum ageretur , ut vi hujus decreti ex hac Republica ejicerentur Jcti Plagiarii , repertum est , ipsum , *Duarenum* praecipuum hujus decreti auctorem , ex *Alberici Gentilis* Commentariis numero multas transcripsisse observationes . Furto igitur suo litterario detecto , ipse *Duarenus* animum mutavit ; atque id omni egit industria , ut Edictum de ejiciendis e Jctorum Republica Plagiariis nullo loco haberetur . Postquam de plagiariis Jctis

Cl.

Cl. Auctor differuit de Ludis Secularibus, in Republica JCtorum institutis, verba facit, qui ipsi ansam suppeditant, de eximio Poeseos in Jurisprudencia usu differendi. (*) Hoc ipsum argumentum singulari industria persequitur: atque, ut ipse merito atque optimo jure inter Poetas JCtos locum sibi vindicat; sic Jurisprudenciae peritiam cum Poetica facultate hoc ipso in Commentario egregie conjunxit. Videlicet octo plagulis veterem Romanorum *Nepotianus* tam eleganter versibus expressit; ut non possit non ab his ipsis cum voluptate legi, qui Jurisprudenciae Civili suam non consecrarunt operam. Ubi elegantissimum de Juribus Reipublicae Romanae Poema desinit, ibi incipit disputationis de *Triboniani* fama in Republica JCtorum institutae narratio. Summa hujus disputationis haec est: *Servius Sulpicius Tribonianum* solenni coram Senatu habita Oratione accusat, quod in veterum JCtorum sacros cineres pioque manes improbe saevierit; atque una cum illorum monumentis nomen famamque eorum nefarie extinxerit. Plerique JCti consentiunt, *Tribonianum* e Republica JCtorum esse ejiciendum: Sed *Cynus*, Pistoriensis, Tribunus Plebis obstitit huic sententiae, & *Tribonianum* defendit. Ad populum igitur res delata est, cujus erat, vel Tribuni intercessionem, vel Senatus auctoritatem comprobare. Non hic exponitur, quis victor e certamine discesserit, *Tribonianus*, an ingens manus hostium? Cum enim nondum finita esset haec controversia, *Genutius* cum

itine-

(*) Pag. 285.

Itineris fociis e Republica Jctorum abiit ; atque in patriam reversus est . Ex iis , quae modo protulimus , de ratione hujus , quem prae manibus habemus , Commentarii summatim minimum poterit constare . Plura igitur de eodem verba non facimus . Cum autem elegantissimi versus , huic Commentario hinc inde inserti , summum universo Operi concilient ornatum ; temperare nobis non possumus , quin aliquot versus speciminis loco hic exhibeamus . Illos autem exhibemus , qui primum sese nobis obtulerunt ; & quibus Juris studioforum , qui majorem cultus corporis , quam eruditionis rationem habent , characterem scite expressit ac venuste : Ita vero sese habent (*)

NUNC venio ad quosdam Juvenes ; hi ostendere sese
Pulchros , & plenos nobilitatis amant .
Hos ne tange ; cave , multo sine honore salutes ;
Quodve roges , hamili non sine voce roga .
Picta velat minio illorum resplendet imago ;
Atque viri formae plus muliebris habent .
Omne locant studium , quo belle incedere possint ;
Brachia , crura , pedes , os , caput , arte movent .
Albescit niveo mendax coma pulvere sparsa :
Emicat alterno barba recisa die .
Vestis it ex humeris formas imitata recentes ,
Sive , o Galle , tuas , sive , Britanne , tuas .
Pileus haud geritur , ni longo advectus ab Orbe ,
Et ni forte novo more revinctus eat .
Quae-

(*) Pag. 31.

*Quaeruntur missa a Batavis subtegmina lini:
 Gemmato digitos annulus orbe premit.
 Et crepidae est sua cura, manu quae suta sagaci,
 Ne quae pelle super ruga sit ulla, vetat.
 Machina, distinguens animatis motibus horas,
 Praesto est, ut, quotanam lapsa sit hora, sciant.
 Ne desit naso contriti pulveris usus,
 Hunc ex argento capsula parva gerit;
 Capsula, quae nimio sit reddita pumice levis,
 Cui ductum ex omni sit bene parte latus;
 Vel testudineo quae sit de cortice facta,
 Et micet argenti desuper aucta notis.
 Ab misera! ab! quanto pascis te errore, Juventus:
 Respuit has veneres blanditiasque Forum.
 Aspice Majorum vestigia? Dic, ubi luxus?
 Dic, ubi femineus tantus in ore lepos?
 Ludimus? Anne Foro tractamus seria? Nilne
 Discrepat a scenis Curia, Jura jocis?
 Sed quid ego? Mala difficile est evellere, quando
 Coeperunt speciem jam retinere boni.*

ELE-

E L E G I A . *

E GREGII doctique Viri , qui scribitis Acta
 Horum , qui studiis ingenioque valent ;
 Et famam Auctorum mensurâ penditis aequâ ,
 Censôres Meriti , quod sibi quisque parat .
 Nosco , quot fusc nobis cumuletis honores ;
 Et quanti nostrum vos faciatis Opus ;
 Quo plausu excurrat Respublica nostra per Orbem ,
 Judicio vestro nobilitata nimis :
 Ut quaesita avide , ut laudata superbiat ; utque
 Laetetur fato se superesse suo .
 Haud erat haec merces speranda laboribus : haud haec
 Debita futilibus gloria rebus erat .
 Sat fuerat , misere si non jacuisset in umbra ;
 Nec staret tacito pulverulenta situ .
 Sat fuerat , si quis nostris ignosceret ausis ;
 Et facile mendis parceret ille meis .
 Nunc desideria major fortuna paratur ,
 Sub vestra quovis tempore tuta fide .
 Nostrum venturo nomen memorabitur aëvo ;
 Atque ultra patrios pervolitabit agros .
 Haec vestris certe referenda est gratia Scriptis ,
 Quorum ope , post mortem non moriturus ero ;
 Nec

* Ad Clarissimos Viros , qui Acta Eruditorum Lipsiae conscribunt ,
 Auctoris Epistola .

*Nec nostros cineres invisere negliget hospes ;
 Nec maneam Elysia vilior umbra domo .
 O mihi sufficerent tales in pectore vires ,
 Ut possem grates reddere laude pari :
 Quam sese ingenium diffunderet ubere venâ ,
 Ne foret obsequii , quale meretis , inops .
 Sed spectate animum , si vox me deficit : illo
 Quos condit sensus , haec aperire nequit .
 Velle & posse simul raro conjungitur : ergo
 Si non posse datur , sit voluisse satis .*

JOSE-

JOSEPHO AURELIO

DE JANUARIO

J. C. CLARISSIMO

LUDOVICUS ANTONIUS MURATORIUS

S. P. D. .

ERO accepi , acceptum serius significo librum tuum de Republica Jurisconsultorum , diu exoptatum , atque avidissime a me lectum . Quod me illo donatum volueris , magnificentiam tuam miratus sum : nihil enim egeram , quo tua erga me beneficia allicerem . Uberiores propterea gratias ago pro hujusmodi dono ; quo nihil gratius contingere mihi poterat : Quae vero fuerit mea de tuo libro sententia , paucis accipe . Ingens tua laus est , tanta eruditione argumentum tuum exornasse , neque illa vulgari , aut Historiam tantummodo Jurisprudentiae complexa ; sed quae in amplissimos tum Graecorum , tum Latinorum ritus excurrit , & Scriptorum optima habet . Ad haec , precium operis mirifice augent judicia tua
aeque

* In hac Epistola Cl. V. Ludovicus Antonius Muratorius judicium
suis de REPUBLICA JURISCONSULTORUM.

aeque de vetustis, ac de recentioribus Jurisconsultis, quae hominem produnt jamdudum in Jurisprudentiae penetralia ingressum. Attamen, quod super omnia me in libro hoc legendo oblectatione mira affecit, stilus ille tuus fuit, quam Latinus! quam elegans! Bone Deus! Videbar mihi legere Plantum, aut Terentium soluta oratione loquentes: & si quando in carmina crumpebas, Catullianam, aut Propertianam sentire mihi videbar elegantiam. Nihil tamen secius unum superest, quod me prae ceteris in stuporem conjecit; nempe audere te tanta potuisse ea aetate, qua reliqui scire incipiunt. Equidem Neapolitana ingenia maximi semper feci, a natura videlicet ad grandia nata; & quibus fraeno potius, quam calcaribus sit opus. Tu sane, quid ea possint, aperuisti. Proinde tibi summopere gratulor; & si quidem hortamentis indiges, auctor tibi sum, ut jam exploratas ingenii tui vires ad alia argumenta transferas; quibus & nomini tuo major gloria, & Reipublicae litterariae Italorum novum decus accedat. Mihi sane, si quando de Jurisprudentiae defectibus agendum erit, non excidet elegantissimi Operis tui mentionem facere, & Auctoris meritum commendare: quippe hanc provinciam meditor, & si vita supererit, tentabo. Me felicem, si tecum coram loqui, teque in ea adeo versatum consulere liceret! Sed quando tantum coelum nos dividit; rogatum te saltem velim, ut me tui admiratorem in tuorum quoque Amicorum coetum pro tua humanitate referas: Vale.

P

ELE-

E L E G I A *

QUOD legis, & laudas nostrum, Ludovice, libellum,
 Summus amor tuus hic, fors quoq. summa mea est:
 Alter nil minuit decoris tibi; sed mihi multum
 Altera, quo possim laetior esse, parit:
 Et secum placide pugnant, & suaviter obstant
 Plausus cum nostra debilitate tui.
 Hoc ego non merui, cui dos pauperrima mentis,
 Et cui doctrinae suppetit arcta penus:
 Hoc tu non debes, stadiis qui grandibus addis
 Ingenium, & famâ splendidiore mites:
 Quodque magis miror; solidâ, non laude fugaci,
 Hasce leves nugas tollis ad astra meas.
 Cum tibi mos non sit, quem laudas fallere; dicam,
 Quod tuus erga me, te modo fallat amor;
 Purus amor, non ore tenus, sed pectore ab imo
 Natus, adulandi suspitione carens.
 Nosco, quod hac facili Sapientes indole gaudent:
 Quippe Opera alterius, quam sua, pluris habent.
 Ta mihi doctrinae fontes, ta mentis acumen,
 Rerum delectum, iudiciumque probas:
 Amplos Graecorum ritus, ritusque Latinos,
 Scriptorumque, inquis, me meliora sequi:

O

* CL. V. Ludovico Antonio Muratorio Auctor respondet.

Ob linguae cultum veneresque, Terentius alter,
 Judice te, videor, Plautus & alter ego;
 Et videor, te teste, Propertius, atque Catullus;
 Dum metro adstrictos dat mea Musa sonos:
 Tantaque complecti primis juvenilibus annis,
 Dum reliqui incipiunt, me potuisse stupes:
 Tum spondes, de me dicturum plurima, quando
 Perficies Juris, quod meditaris, Opus;
 Hic ubi defectus tantae monstraveris Artis,
 Vitet ut incolumis dira pericla Themis.
 His tu me velles sociare laboribus; & me
 Consulere, ac mecum fundere colloquia.
 Ah! praeter meritum nostra in praeconia ferves;
 Et famae nostrae satque superque faves.
 Nunc ego non reddam grates, quas ipse repellis;
 Quois ego reddendis non satis esse queam.
 Hortor dumtaxat, summis & viribus hortor,
 Hoc ne Juris Opus deseruisse velis:
 Prosequere, atque unus par es, nulloque sodalis
 Auxilio, quo sis magna daturus, eges;
 Atque meo certe multo minus; omnibus expert
 Cum sim luminibus, jam tibi sorte datis.
 Sic plenis fiet testatum plaustibus Orbi,
 Hanc quoque materiem non latuisse tibi:
 Totque argumentis, quois tu celebraris ubique,
 Hoc addes reliquis nobilitate pari:
 Ut faustis avibus videaris ad omnia natus;
 Nec pro communi dignus obire bono.
 Ergo vive diu; ne quae, te sospite, florent
 Artes ingenuae, te moriente, cadant.
 Non erit Italiae venturo gloria seculo
 Egregie scriptis interitura tuis:

Quin

*Quin decus haec ingens, quod barbaram sustulis aetas,
Fenore tu posthac uberiore dabis:
Ut nequeant feri damnum lugere nepotes.
Quod nostri, adversâ sorte, tulere patres.*

F I N I S.

AD CL. V. ELEGANTEM POETAM, ET IN PHILOSOPHIA
: ΠΕΝΤΑΘΛΟΝ

JOSEPHUM AURELIUM DE JANUARIO

FRANCISCI GALLUPPI J. C. ET ADVOCATI NEAPOLITANI,
URBIS AD TROPAEA PATRITII

EPIGRAMMATA.

I.

TE generum, Vates, sibi vult emere omnibus undis
Hippocrenaeis aurea Mnemosyne.
Teque virum, cui fata favent, dum sistit Athenas,
Credite, dotales, dia ² Minerva petit.
Duxeris hanc; referes redivivum mente Platonem:
Si ³ Musam; Latio carmine Phoebus eris.

Q

Ab

: ΠΕΝΤΑΘΛΟΝ) Sic dixere Democritum Abderitam. Laërtius lib. IX, segm. XXXVII: καὶ ἦν ὡς ἀληθὲς ἐν φιλοσοφίᾳ πένταθλος. καὶ γὰρ φυσικὰ (ex Suida in πένταθλος supplet Casaubonus, ἡσχυροὶ γὰρ αἱ φυσ.), καὶ αἱ ἡθικά, ἀλλὰ καὶ αἱ μαθηματικά, καὶ τοὺς ἐγκυκλίους λόγους, καὶ πρὸς τεχνῶν πᾶσιν ἔχεν ἱκανότητα. Et erat revera in Philosophia quinque certaminum peritus. Callebat enim Physica, Ethica, Mathematica, & disciplinas liberales, omniumque artium peritus erat.

² Minerva) Nuptiae Minervae non sunt insolentes. M. Annaeus Seneca in Suasoria I, pag. V, & VI editionis Elsevir. CID IOC LXXII: Nam cum Antonius vellet se Liberum patrem dici, & hoc nomen statuis subscribi juberet, habitu quoque & comitatu Liberum imitaretur. Athenienses dixerunt despondere ipsos in matrimonium Minervam suam, & rogaverunt ut duceret. Ac Antonius ait ducturum, sed dotis nomine imperare se illis mille talenta.

³ Musam) Nec Musae dedignantur maritos. Oeagrus enim ex Cal-

II.

*Ab ne te capiant Aëtaeae dona Minervae:
 Parthenope quaerit te dea nostra virum.
 Haec tibi dotalem offert Craterem, atque repostas
 Euboici gazas ambitiosa maris.
 Forte Aganippaeas petis undas? en tibi dulcis
 Sebethus: Parnassum? En tibi Pausilypus.*

III.

*1 Tercentum potuere viri, quis crederet? 2 arma
 Barbara in Oetaeis spernere Thermopylis.
 Unus homo Latiam Musis dum restituis rem,
 Ipse potes cunctam vincere barbariem.*

IN-

Calliope suscepit Orpheum. Apollonius Rhodius Argonauticorum lib. I, v. XXIII, XXIV, XXV:

Πρῶτα γὰρ Ὀρφεὺς μνησάμεθα, πὺν γὰρ ποτ' αὐτῇ
 Καλλιόπῃ θρήνη φασίγεται ὑμνῶν
 Οἱάγρ' σκοπιῆς Πιμπλίδος ἄγχι στείδαι.
 Principio igitur Orphei meminimus, quem ipsa
 Fertur Calliope, cum sui fecisset copiam Thraci
 Oeagro, genuisse prope speculum Pimplae.

1 Tercentum) Spartani scilicet, quorum omnium nomina se sciscitatum fuisse testatur Herodotus in Polymnia cap. CCXXIV edit. Gronov. ἐπυδόμην δὲ καὶ ἀπάντων τῶν τεμνοσίων (Σπαρταντῶν καὶ οὐνόματα).

2 Arma) Idem paullo ante: ἄτε γὰρ ἐπιστάμενοι πὺν μέλλοντι σφίσι δάνατον ἐκ τῶν περιόντων τὸ οὖρον, ἀπεδείκνυντο ῥώμῃς ὅσον ἔχον μέγιστον ἐς τοὺς βαρβάρους, παραχρῆμαί τε, καὶ ἀπέκονον. Δόρατα μὲν γὰρ τοῖσι πλείοσι αὐτῶν τρυκαύται ἐτύγχανε κατεργασα ἤδη, οἱ δὲ τοῖσι ἕτεροις διεργάζοντο τοὺς Πέρσας. Quumque scirent impendere sibi necem ab iis, qui montem circumvenerant, quantum maxime roboris poterant, id in barbaros ostendebant, ingruentes ac sese intrudentes. Quorum plerisque quum iam lanceae diffractae essent, illi vero gladiis Persas obtruncabant.

INGENUARUM ARTIUM XENIA.

SCHEMATA QUINQUE : PYTHAGORICA.

IV.

*Schemata quinque sumus : 2 naturae arcana retecta
3 Timaeus nobis debet , & ipse probas .*

SPHÆ.

1 *Pythagorica*) Veterum Philosophorum epigramma apud Michaëlem Psellum in Geometrica συνόλη inventionem Pythagorae vindicat quinque schematum , quae vulgo quinque corpora regularia Platonis dicuntur , & de quibus agit Euclides in Stereometria , libro scilicet XIII , XIV , XV , & XVI ,

Σχήματα πέντε πλατωνος , ἃ Πυθαγόρας σοφός εὔρε ,
Πυθαγόρας σοφός εὔρε , Πλάτων δ' ἀεὶ δὴλ' εἰδίδασκεν ,
Εὐκλείδης ἐπὶ τοῖσι κλίος περιέλαβεν ἐπιτελεῖν .

Vertit Gulielmus Xylander pag. LII edit. Elzevir. CIO IOC XLVII,

*Pythagorae inventum sapientis , quinque Platonis ,
Pythagoras reperit , Plato quas docuitque , figurae :
Proximus Euclides celebre est his nomen adeptus .*

2 *Naturae*) Timaeus in dialogo , cui Plato huiusce Locri Pythagorei Philosophi nomen inscripsit , Coelo , & quatuor elementis dicta quinque schemata attribuit : igni scilicet pyramidem , seu Tetraëdron : aëri Octaëdron : aquae Icosaëdron : cubum five Hexaëdron terrae : Coelo denique Dodecaëdron . Late haec ibidem sunt pertractata , & copiosius apud Platonicos ; strictim vero apud Psellum .

3 *Timaeus*) De eo en illustre Platonis testimonium in Timaeo , seu verius in commentario ad Timaei librum , qui extat , περι Ψυχῆς Κόσμου , καὶ Φύσεως , de Anima Mundi , id est , Natura , pag. MXLI edit. Francof. MDCII : Τίμαιός τε γὰρ ὁδε , ὑπομονῆς ὡς πόλει ὥς ἐν Ἰταλίᾳ Λοκρίδος , οὐσίᾳ καὶ γένει οὐδενὸς ὑπερος ὢν πᾶν ἐκεῖ , οἷς μεγίστας μὲν ἀρχάς τε καὶ αἰμᾶς ἐν τῇ πόλει μεταχειρίζεται , φιλοσοφίας δ' αὖ , κατ' ἐμὴν δόξαν ἐπ' ἄκρον ἀπάσης ἐλήλυθε . Nam & Timaeus hic cum esset e Locris civitate in Italia , optimis legibus fundata , neque quoquam civium aut divitiis aut genere inferior , summos in ea civitate & honores & magistratus gessit , & ut ego arbitror , ad summum in omni philosophia fastigium pervenit . Et pag. MXLVI : Εἰδοξε γὰρ ἡμῖν Τίμαιος μὲν , ἅτε ἀστρονομικώτατον ἡμῶν , καὶ περι φύσεως τοῦ παντὸς εἰδέναι μάλα ἰσχυρῶς πεποιημένος ,

πρῶ-

SPHAERA ARCHIMEDIS.

V.

*Ecce Syracosii tibi daedala Sphaera magistri,
Aemula quae coelo territat astra Jovi.*

PHILOLAUS.

VI.

*Quae scripsit Philolaus habes, olim emta Platonis
Et venit ad pluteos Graecia magna tuos.*

TELESCOPIUM GALILEI.

VII.

*Quo Medicea Jovis mireris sidera volvi,
Heros Lynceus mittit ab axe tubum.*

PRIS.

πρῶτον λέγειν, ἀρχόμενον ἀπὸ τοῦ τοῦ κόσμου γενέσθαι, τελευτῶντα δὲ εἰς ἀνθρώπων φύσιν. *Visum est enim nobis, ut Timaeus, utpote in Astronomia nostrorum omnium peritissimus, & qui in scientia naturae Universi potissimum operam collocavit, primas dicendi partes sustineret ab ipsa mundi generatione incipiens, & in hominum procreatione finiens.*

1 *Philolaus*) Hujusce Crotoniatae Philosophi Pythagorei scripta aetatem non tulere; ejus tamen sententia de Mundi Systemate inquam plurimis Astronomorum libris vivit. Hinc Ismaël Bullialdus quatuor libros *De vero Mundi Systemate* Philolaum inscripsit, jam Amsterodami editos MDCXXXIX, & deinde Parisiis anno MDCXLV ejusdem Astronomia Philolaica in duas luminis oras exorta est.

2 *Emta*) Laërtius lib. VIII, segm. LXXXV: γίγνεται δὲ βιβλίον ἐν ᾧ, ὃ φησιν Ἑρμιππος λέγειν ἀπὸ τῶν συγγραμμάτων, Πλάτωνος τὸν φιλόσοφον παραγενόμενον εἰς Σικελίαν πρὸς Διονύσιον ἀνίστασθαι παρὰ τῶν συγγενῶν τοῦ Φιλολάου, ἀργυρίου Ἀλεξανδρινῶν μὲν μ'· καὶ ἐν αὐτοῖς μεταγράψαι τὸν Τιμαίον. *Scripsit autem librum unum; eum autem, ut Hermippus quempiam scriptorem dixisse refert, Platonem Philosophum, cum in Siciliam ad Dionysium profectus esset, emisse a Philolai consanguineis argenti minis Alexandrinis quadraginta: atque inde transcripsisse Timaeum. Minae autem quadraginta, ut ibidem annotat Aldobrandinus, ad pecuniae nostratis rationem revocebantur, nummos aureos quadringentos efficiunt.*

PRISMATA VITREA.

VIII.

*Accipe quae varios aduerso Sole colores
Iridis in terras vitra trigona trahunt.*

PYXIS NAUTICA.

IX.

*Quas dedit, ut pergas dotales Pallas Athenas,
Duxque comesque viae nautica Pyxis ero.*

LYRA.

X.

*Otia qua possis, Et tristes fallere curas,
Orpheos ecce Lyram detulit Uranie.*

TABULA CHOROGRAPHICA.

XI.

*Hanc tibi do tabulam, qua tota est Graecia picta,
Pallados illa tuae regna, Geographia.*

LIVIUS.

XII.

*Ipsa tibi Decadas Romae, quas scripserat omnes
Livius, Heroum porrigit Historia.*

R

THEO-

¹ Orpheos) M. Manilius Astronomicorum libro primo vers.
CCCXXIV - - - CCCXXX:

*At Lyra diductis per coelum cornibus inter
Sidera conspicitur, qua quondam ceperat Orpheus
Omne quod attigerat cantu, manesque per ipsos
Fecit iter, domuitque infernas carmine leges.
Huic coelestis honos, similisque potentia caussae
Tunc silvas, & saxa trabens, nunc sidera ducit,
Et rapit immensum mundi revolubilis orbem.*

THEOPHRASTUS IN MEMBRANA.

XIII.

1 Ο, ττι ποι ἐν μεγάροις κακόν τ' ἀγαθόν πύτυται,
O te felicem! 2 Tyrtamus edocuit.

XENOPHON IN MEMBRANIS.

XIV.

*Alter eris nobis Xenophon: salve 3 Attica Musa:
 Salve Parthenopes gloria, delictum.*

CLEPSYDRA.

XV.

*Scedat 4 Clepsydra, foro dum differis: hora
 Est brevior nobis integer ipse dies.*

CA-

1 Ο, ττι) Quod fit in aedibus, illud sitne bonumve, malumve:
 Designatur moralis Philokopia hoc versu Homeri CCCXCII
 Odyss. IV, quem Socrates prae omnibus semper rebus sibi esse cor-
 di dicebat, ut refert Gellius lib. XIV, cap. VI. Sextus Empiricus
 lib. VII adversus Logicos pag. CCCLXXIV, sect. XXI edit. Fa-
 brie. καὶ δὲ καὶ ὁ Σωκράτης παρήγγαλλε μηδὲν ἄλλο ζῆτῶν εἰ μὴ

Ο, ττι ποι ἐν μεγάροις κακόν τ' ἀγαθόν σε τίτυται.

Quamobrem praecipiebat quoque Socrates nihil aliud quaerere, prae-
 terquam

Aedibus in nostris quae prava, aut recta gerantur.
 Scripsit Theophrastus, teste Laërtio lib. V, segm. XLVII, Ἡθι-
 κῶν σχολῶν, α', Scholarum moralium librum unum, qui perit.
 Extant hodie ejusdem Morum descriptiones, Ἡθικοὶ Χαρακτῆρες, ibi-
 dem memorati, sed pro dolor! mutili, ut in Prolegomenis ostep-
 dit Isaacus Casaubonus, qui aureo commentario illos illustravit.

2 Tyrtamus) Laërtius lib. V, segm. XXXVIII: Τοῦτον, τύρτα-
 μον λεγόμενον, Θεόφραστος διὰ τὸ τῆς φράσεως θυσίας ἀριστοτέλους με-
 τώμασεν. Eum, cum antea Tyrtamo illi nomen esset, ob divi-
 nam elocutionem, Aristoteles Theophrastum appellavit.

3 Attica Musa) Laërtius lib. II, segm. LVII: ἐκλήθη δὲ καὶ
 (Ξενοφῶν) Ἀττικὴ μουσα, γλυκύτητα τῆς ἑρμηνείας. Appellabatur au-
 tem (Xenophon) Musa Attica, ob eloquentiae dulcedinem.

4 Clepsydra) Cui non dictus Hylas? mos videlicet, ut ad Clep-
 sydrum

CATENA AUREA.

XVI.

*En tibi largitur Pitbo sua signa : ¹ catena est
Aurea, quae linguae pendet ab ore tuae.*

PARMENIDES.

XVII.

*Unum, te docuit, quid sit, ² velut alter Apollo,
Illita & his chartis dogmata Parmenides.*

LE-

sydram Oratores & Graeci, & Latini dicerent. Unus pro mil-
libus sit vir magnus Budaeus noster Annotat. in Pandectas pag.
CCCLXXII, & CCCLXXIII edit. Basil. MD LVII.

¹ Catena) Lucianus in Praefatione seu Hercule Gallico pag.
CCCLXVI tom. II edit. Batavae M DC LXXXVII : ὁ γὰρ δὴ
γέρων Ἡρακλῆς ἐκείνος, ἀνδρῶτων πάντοτε πλεῖστος ἰλκα, ἐκ πάντων ὄντων
ἀπαντα δαδμένους. δισμα δὲ οἷσιν οἱ, σπραί λεπτὰί χρυσοῦ, καὶ ἡ-
λίκτρον ἀργασμένα, ὅμοιοι ἰοκλῆαι ποῖς καλίστοις. Senex ille Hercules
hominum ingentem multitudinem trahit, omnes ab auribus revin-
ctos. Vincula, quibus id facit, tenues sunt catenae, auro electro-
que confectae, pulcherrimis monilibus affimiles. Et paullo post : οὐ
γὰρ ἔχων ὁ ζωγράφος ὅθεν ἐξέλκῃ ταῖς σπραίς ποῖς πάντων δισμών ἀρχαῖς,
αὐτὸς ποῖς δεξιῇ μὲν, ἔδν τὸ ῥάπαλον, ποῖς λαίᾳ δὲ, πὺ τόξον ἐχού-
σης, τρυπίσας τοῦ θεοῦ πὺν γλῶτταν ἀκρὰν, ἐξ ἐκείνης ἰλαομένους αὐ-
τοῖς ἔποιετο, καὶ ἐτίερατται γὰρ αἰς τοὺς ἀγομένους μεδιῶν. Cum non
haberet pictor, unde catenularum summas ansas nefferet, videlicet
dextra jam clavam, sinistra arcum tenente : perforata summa Dei
lingua, ex hac illos trahi fecit : atque hic conversis ad eos, quos
ducit, oculis arridet. Hinc suum effinxit Emblema CLXXXI Al-
ciatus noster, qui primus, barbarorum sordis, deus absterfis, Roma-
nae Jurisprudentiae pristinum nitorem restituit, & Musas, quas
colimus, amavit.

² Velut alter Apollo) Oraculum primae Philosophiae est Acade-
mici Eleates Parmenides Platonis.

LEGES XII TABULARUM.

XVIII.

- 1 *Eunomia*, & *Themis* ipsa tibi dat Δωδεκάθελον,
Quam cultam 2 *Latio carmine reddideris*.

ASPHODELUS.

XIX.

- 3 *Asphodelum*, longo vigeas ut flore juventae,
Hippocrates 4 *campis mittit ab Etyfsis*.

NO-

1 *Eunomia*) Filia scilicet Themidis. Pindarus Olympionic. Od. IX, antistroph. I, vers. VIII, IX, X urbem Opuntem laudans infit:

Αἰ Θέμις θυγάτηρ αἰ οἱ
 Σώτερὰ λείλογχον
 Μεγαλόδοξος Εὐνομία.
Quam Themis & filia ejus
Servatrix sortita est,
Magni nominis Eunomia.

2 *Latio carmine*) Eunomiae, & Themidis tibi iussa capeffere fas fuit in vetere Νομοθεσίᾳ S. P. Q. R. Hanc exosculati sumus insertam, pag. CCXCVII - - - - CCCLX, immortalis tuae Reipublicae Jurisconsultorum, quam candidi ingeniorum aestimatores Viri principes Academiae Lipsiensis in Actis Eruditorum anni MDCCXXXIV summis laudibus extulerunt. Jam antea eorum collega clarissimus Fridericus Otto Menkenius statim post primam Neapolitanam, alteram tanti Operis έκδοσιν Lipsiae elegantissima ad te epistola instructam in gratiam Germanae gentis curaverat.

- 3 *Asphodelum*) Hesiodus ἐν Ἔργου, καὶ Ἡμίρας vers. XL, XLI:

Νήπιοι· οὐδ' ἴσασιν ὅσῳ πλέον ἡμῖν παντός,
 Οὐδ' ὅσον ἐν μαλαχῇ σὺ καὶ ἀσφοδέλῳ μὲν ὄνταρ.
Stulti: neque sciunt quanto plus dimidium sit toto,
Neque quam magnum in malva, & asphodelo bonum.

Memor est Hesiodi Theophrastus Histor. Plant. Lib. VII, cap. XII, pag. CXLVII edit. Heins. πολλά δὲ αἰ τροφήν (ὁ ἀσφόδελος) παρέχεται χρῆσιμα. καὶ γὰρ ὁ ἀνθήσκων ἐδωδιμος σαθρόμενος, καὶ πῶ σπέρμα φρυγόμενον. πάντων δὲ μάλιστα ἡ ῥίζα κοπταμένη μετὰ σίκου καὶ πλέσσει ὀνησιν ἔχει καδ' Ἡσιόδου. Per multa ad cibum (asphodelus) affert utilia. Quippe albucum tostum in cinere manditur, & semina

torrefactum usui est. Sed radix tusa cum ficu in usum maxime omnium venit, & utilitatis plurimum, authore Hesiodo, praebet. Hic Theophrasti locus, unde sua corrasit Suidas in voce Ἀσφοδέλος, fugit diligentiam doctissimi Ludolphi Kusteri in notis ad illum Lexicographum.

4 *Campis mittit ab Elxsis*) Apud inferos Homericos incedunt Heroës per pratum, ubi asphodeli proveniunt, Odyss. XI, vers. DXXXVII, DXXXVIII:

Ὡς ἐφάμην · Λυχὴ δ' ἐποδάμιος Αἰακίδαο

Φοῖπα, μακρὰ βιβῶσα, κατ' ἀσφοδελὸν λαιμῶνα.

Sic dicebam; anima autem pedibus celeris AEacidae

Abibat magnifice incedens per pratum, ubi asphodelus nascitur.

Perperam vertunt interpretes, etiam Josua Barnes in nitidissima sua Homeri editione, per herbosum pratum. Et vers. DLXXI, DLXXII:

Τόνδε μετ' Ὀρέϊωνα πελώριον εἰσενόησα

Θῆρας ὁμοῦ εἰλεῦντα, κατ' ἀσφοδελὸν λαιμῶνα.

Post hunc, Orionem ingentem animadverti

Feras simul venantem per pratum, ubi asphodelus nascitur.

Non sunt heic fidi interpretes, qui reddunt, per floridum pratum. Et XXIV, vers. XIII --- XVIII:

... αἶψα δ' ἵκοντο κατ' ἀσφοδελὸν λαιμῶνα,

Ἐνθα τε ναίουσι Λυχαί, εἰδωλα καμόντων.

Εὖρον δ' ἑλὺν Πηλεΐαδω Ἀχιλλῆος,

Καὶ Πατροκλῆος, καὶ ἀμύμονος Ἀντιλόχοιο,

Αἰαντός δ', ὃς ἄριστος ἐν ἡδὸς τε, δέμας τε

Τῶν ἄλλων Δαναῶν, μετ' ἀμύμονα Πηλεΐωνα.

... statimque pervenerunt in pratum, ubi asphodelus nascitur,

(rursus peccant interpretes, per herbosum pratum)

Ubi habitant animae, simulacra mortuorum.

Invenērunt autem ibi animam Pelidae Achillis,

Et Patrocli, & strenui Antilochi,

Aiacisque, qui optimus erat specieque, corporeque

Aliorum Danaorum, post strenuum Peliden.

Recte Suidas: Ἀσφοδέλος, πο φύτον. Ἀσφοδέλος δ' ἐ, ὁ λαιμῶν. Ἀσφοδέλος. Planta, quae vocatur asphodelus. At ἀσφοδέλος, pratum, in quo asphodelus nascitur. Et paullo post: προπαροξυσμένως δ' ἀγνώσκον.

Οὐδ' ὅσον ἐν μαλαχῇ τε καὶ ἀσφοδέλῳ μέγ' ὄνειαρ.

πὸν δ' ἐ τόπον, ἐν ᾧ φύεται, ὀξυτονήτεον. ὡς καὶ παρ' Ὀμήρῳ. Κατ' ἀσφοδελὸν λαιμῶνα. Scribendum est (ἀσφοδέλος) cum accentu in antepenultima (Hesiodus:)

Neque sciunt quam suaviter & jucunde mala, & asphodelo

S

vi-

NOVEM MUSARUM IMAGINES AD ARAM DELIACAM.

XX.

*Phoebus habet templum: in medio 1 Ara est Delia: vota
2 Pro te Musarum nuncupat alma cohors.*

vivatur. At cum significat locum, in quo asphodelus nascitur, scribendum est cum acuto in ultima, ut apud Homerum: In prato, in quo asphodelus nascitur. Ασφodelός Homeri est idem ac ασφodelός καπνιστός, ut distincte loquitur Lucianus De Lusu tom. II, pag. CCCI: παραυδίντας δὲ τὴν λίμνην εἰς τὴν εἰσὼν, λαμῶν ὑποδέχεται μέγας, ὅς τις ασφodelός καπνιστός. Jam eos qui transmissa palude sunt ingressi, pratum amplum excipit asphodelo constitum. Et in Me-nippo seu Necyomantia tom. I, pag. CCCXXXII: εἰπομένη δ' ἐγὼ καπνὶν ἐχόμενος αὐτοῦ, ἵως πρὸς λαμῶνα μέγιστον ἀφικνούμεθα, τὸ ἀσφodelός καπνιστός. Ego autem pone ipsi adhaerens sequebar, quoad in pratum quoddam maximum, & asphodelo constitum pervenimus. Hinc Alphodelus, ut ad rem notat ibidem Suidas, est planta Proserpinae, & Manibus sacra: & Rhodii Proserpinam, & Dianam asphodelo coronant: Περσεφόνης, καὶ χθονίων (φύων) ἱερὸν. καὶ Ρόδιοι τὴν Κόρην, καὶ τὴν Ἀρστέμην ἀσφodelός εἰσφουσι.

1 Ara est Delia) Jamblichus De vita Pythagorae cap. V, sect. XXV edit. Kusteri: λέγεται δὲ περὶ τὸ αὐτὸν χρόνον δαυματοῦναι αὐτὸν περὶ τὴν Δῆλον, προσελθόντα αὐτὸν πρὸς τὸν ἀνάκτορον λεγόμενον, καὶ τοῦ Γενέτορος (rectius legas καὶ τὸν τοῦ Γενέτορος) Ἀπόλλωνος βωμὸν, καὶ οὐκ ἔστιν ἀπαρτίσασθαι. Eodem tempore & Delus admirabatur Pythagoram: cum ille scilicet ad Aram incruentam Apollinis Genitoris accederet, eamque coleret. Hanc Aram ipse Medicinae, & Poëseos inventor Apollo, quum suis civibus Deliis, dum a peste vexabantur, duplari imperasset, toto terrarum orbe celeberrimam reddidit, ob geometrarum conatus, quos refert Eutocius Ascalonica commentario in librum secundum Archimedis De Sphaera & Cylindro pag. XII --- XXIII edit. Basil. M D XLIII. Notatu sunt digna, quae de confugientibus Deliis ad Platonicos Academiae geometras Eratosthenes in epistola ad Regem Ptolemaeum scribit, apud eundem pag. XX: μετὰ χρόνον δὲ ἀνὰ φασὶν Ἀθηναῖς ἐπιβαλομένης νόσου καὶ χρησμοῦν διπλασιῶσαι ἀνὰ τὸν βωμὸν ἐπιταχθέντας, ἐμπισθὶν εἰς τὸ αὐτὸ ἀτόρημα. διαμεμειμένους δὲ πρὸς τὰς παρὰ τὴν Πλάτωνα ἐν ἀκαδημαίᾳ γεωμέτρους, ἀξιοῦν αὐτοὺς εὐρεῖν τὸ ζητούμενον. Tempore autem quodam post ferunt Delios, quum a peste vexarentur, jussos per Oraculum duplare quandam Aram, in

in hanc difficultatem incidisse, implorantes autem eos, qui tunc apud Platonem erant in Academia, postulare, ut quaesitum ab eis inveniretur. Haec autem Ara erat Cubica, ut ait Plutarchus *De Genio Socratis* pag. D LXXIX edit. Francof. M DC XX: & Duplicatio Cubi, vere dixerim, est illa altera Penelope, quam tot antiqui Sapientes proci, immo & ipse Plato, si fides Eutocio, qui pag. XIII ejus exhibet tentamen, deperierunt. At Plutarchus ibidem testatur Platonem rem ad Discipulos retulisse, & Deliis, quid sibi vellet Oraculum, explicasse: *ἡμῖς δὲ καὶ ὥστε λίγην καλῶς ἠγούμεθα πὸν Χόουφιν, καὶ μάλλον ὀπνηίκα κομιζομένοις ἡμῖν ἀπ' Αἰγυπτου, περὶ Κασίαν Δηλίαν ἀντὶ ἀπήντων, δεόμενοι Πλάτωνος, ὡς γεωμετροῦ, λῆσαι χρησμόν αὐτοῖς ἀποκρίν ὑπὸ τοῦ θεοῦ προβεβλημένον. ἦν δὲ χρησμός, Δηλίοις καὶ τοῖς ἄλλοις Ἑλλήσι παύλαν πὸν παρόντων κακῶν ἐστῆδε διπλασιασάσι πὸν ἐν Δήλῳ βωμόν. οὕτω δὲ πὸν διανοίαν ἡμεῖς συμβάλλαν δύναμενοι, καὶ περὶ πὸν τοῦ βωμοῦ κατασκευὴν γαλδία πάσχοντες, (ἐκάστη γὰρ πὸν σισσάρων πλευρῶν διπλασιαζομένης ἐλαδον πρὸ αὐξήσεως πόνον εὐρεῖον ὀκταπλάσιοι ἀπεργασάμενοι, δι' ἀπαρίαν ἀναλογίας, ἢ πρὸ μῆκος διπλασιοι παρήχεται) Πλάτωνα πὸς ἀπορίας ἐπακολουθῶν βουδόν. ὁ δὲ, πὸν Αἰγυπτου μνηδῆς, προσπαύζαν ἴδη πὸν θεῶν Ἑλλήσι, ὀλιγορούσι παιδείας, ὅσον ἐφουβερίζοντα πὸν ἀμαθίαν ἡμῶν, καὶ κλυτὸν γεωμετρίας ἀπασσάσαι μὴ παρήγου. οὐ γάρ ποί φάλλον οὐδ' ἀμβλύ διανοίας ὀράσιν, ἀκρις δὲ πᾶς γραμμάς περικυμένης ἔργον εἶναι, καὶ δυὶν μίσυν ἀνάλογον λήϊν. ἡ μοιγὴ διπλασιάζεται. χῆμα κυβικοῦ σώματος, ἐκ πᾶσης ὁμοίας αὐξομένου διαστάσει. οὕτω μὲν οὖν Εὐδόξου αἰτοῖς πὸν Κνίδιοι, ἢ πὸν Κυζικηνὸν Ἑλλήνων συντελέσαν, μὴ οὕτω δέισσαι χεῖρνας ποδῶν πὸν θεῶν, ἀλλὰ προσέειπεν Ἑλλήσι πᾶσι, πολέμου καὶ κακῶν μεθυμένους, μούσαις ὀμιλεῖν, καὶ διὰ λόγων καὶ διὰ μαθημάτων πᾶν πᾶν καταπραΰνοντας, ἀβλαβῶς καὶ ὀφελίμως ἀλλήλοις συμφέρασαι. Nos & tunc Chonuphis sententiam probavimus, & magis etiam cum nobis ex Aegypto accessis, & circa Cariam navigantibus, occurrerunt Delii quidam, qui a Platone, utpote rerum geometricarum perito, flagitarent Oraculi explicationem, quod insolens ipsis Deus edidisset. Erat autem Oraculi haec sententia: Deliis, & aliis Graecis, calamitatum finem fore praesentium, si Aram, quae in Delo erat Cubica, duplicarent. Cujus cum sententiam assequi non possent, & in Altaris structura ridiculum quid ipsis contigisset; singulis enim ex quatuor lateribus duplicatis, spatium solidum octuplo imprudentes auxerunt, ignoratione proportionis, qua duplicari magnitudo posset; Platonis opem in hac difficultate explicanda imploraverunt. Ille vero Aegyptii istius recordatus, ludi a Deo Graecos dixit, qui eruditionem negligerent, eorumque insultari infestitiae, mandarique, ut serio Geometriae operam darent non enim ingenii leviter aut*

aut segniter perspicacis, sed in tractandis lineis maxime exercitati opus esse, datis duabus lineis, alias duas, quae continua proportione inter has intercedant, invenire: quae quidem unica sit Cubi duplicandi ratio, ex aequo omnibus ejus auctis dimensionibus: rem iis ab Eudoxo Cnidio, (qui Platonis fuit auditor, ut ait Laërtius lib. VIII, segmento LXXXVI) aut ab Helicone Cyziceno confectum iri. Neque vero Deum hanc Arae duplicationem requirere, aut desiderare: sed universis praecipere Graecis ut bellis & miseriis ea comitantibus vitatis, Musis sese dedant, ac litterarum & doctrinae usu sedatis animi turbulentis motibus, innoxie & utiliter inter se conversentur. O praeclara verba divini Philosophi, & aeterna memoria dignissima!

2 Pro te) Pro tua salute, Vir praestantissime, qui publico bono natus, & a Sapientissimo Rege nostro CAROLO Judex electus in magno Neapolitano Dicasterio jus suum cuique tribuis. Vale carum caput, & me amare pergas.

INDEX

I N D E X.

JOHANNIS ANTONII SERGII AD LECTOREM
EPISTOLA.

In princ.

JOSEPHI AURELII DE JANUARIO

CARMINUM LIBER I.

M A G I S T R A T U S.

Elegia I.	M Unus difficile.	Pag. 1
Elegia II.	Mens.	4
Elegia III.	Ingenuae Artes.	8
Elegia IV.	Jurisprudentia.	12
Elegia V.	Mores.	16
Elegia VI.	Nec Paupertas, nec Divitiae.	20

CARMINUM LIBER II.

N U P T I A L I A.

Elegia I.	A d Johannem Baptistam Vicum, in Nuptiis Johannis Baptistae Filo- marino Principis Roccae & Mariae Victoriae Caracciolo e Marchionibus Sancti Erasmi.	23
Elegia II.	In Nuptiis Andreae Coppola Ducis Can- sani & Laurae Caracciolo e Marchio- nibus Amorusii.	26
Elegia III.	Ad Amicos, in Nuptiis Antonii Pigna- zelli Marchionis Sancti Vincentii & Annae Franciscas Pinelli e Ducibus Acberontiae.	29

T

Ele-

Elegia IV.	<i>In Nuptiis Cajetani Boncompagno-Ludovisi Ducis Arcis & Laurae Cbisiae e Principibus Farnesiis.</i>	31
Elegia V.	<i>Ad Amicos, in Nuptiis Jacobi Francisci Milano-Franchi de Aragonia Principis Ardoris & Henricae Caracciolo e Principibus Sandiboni.</i>	34
Ecloga	<i>Idem Argumentum.</i>	37
Lusus Piscatorius	<i>In Nuptiis Hadriani Carasae Trajecti Ducis & Theresiae Burghesiae e Principibus Sulmonis.</i>	42
Lusus Agrestis	<i>In Nuptiis Leonardi Tocchi Montis-militum Ducis & Camillae Cantellinae e Populorum Ducibus.</i>	45
Epithalamium	<i>In Nuptiis Serenissimi Antonii Farnesi Ducis Parmae, Placentiae, Castri &c. ac Serenissimae Henricae Estensis</i>	49
Epigramma I.	<i>In Nuptiis Thomae Caracciolo Marchionis Casae-Arboris & Hippolytae de Dura.</i>	55
Epigramma II.	<i>In Nuptiis Raymundi Sangrii Principis Sancti Severi & Carolottae Cajetanae e Ducibus Laurentiani.</i>	56
Epigramma III.	<i>In Nuptiis Antonii Capycii-Minutuli e Principibus Canusii & Theresiae Filingeriae e Principibus Arianelli.</i>	57
Epigramma IV.	<i>Ad Viri Iconem.</i>	ibid.
Epigramma V.	<i>Ad Iconem Sponsae.</i>	ibid.
Hendecasyllabi	<i>In Nuptiis ejusdem Andreae Coppola Ducis Casani & Laurae Caracciolo.</i>	58

C A R M I N U M L I B E R I I I.

V A R I A.

Elegia I.	I N funere Cajetani Argenti Sac. Reg. Consilii Neapolitani Praefidis.	59
Elegia II.	<i>Idem argumentum, ad Alexium Nicolaum</i>	

Elegia III.	<i>colatum Rossi.</i> <i>Ad Johannem Baptistam Capassum,</i> <i>dum Johannes Baptista Salernus in</i> <i>Societate Jesu sacrâ Purpurâ in-</i> <i>gnitur.</i>	63
Elegia IV.	<i>Dum Archangelus Brancatius Ord-</i> <i>inis D. Benedicti, Abbas Monasterii</i> <i>Montis Casini eligitur.</i>	66
Ecloga	<i>Dum Princeps Emanuel de Vilbena</i> <i>Magnus Sacrae Religionis Hieroso-</i> <i>lymitanae Magister eligitur.</i>	69
Epigramma I.	<i>Rex noster Carolus Borbonius adit</i> <i>Templum Spiritus Sancti, ejus</i> <i>die festo.</i>	72
Epigramma II.	<i>In Arcu dextero Fori, ubi institu-</i> <i>tae sunt Nundinae Neapoli apud</i> <i>Castrum novum, ob nuptias ejus-</i> <i>dem Regis Caroli Borbonii cum</i> <i>Maria Amalia Walburga.</i>	76
Epigramma III.	<i>In arcu opposito.</i>	ibid.
Epigramma IV.	<i>Ob natam Primogenitam ejusdem Re-</i> <i>gis, in foribus Regii Palatii.</i>	77
Epigramma V.	<i>Latere ex uno.</i>	ibid.
Epigramma VI.	<i>Altero ex latere.</i>	78
Epigramma VII.	<i>In elata Turri.</i>	ibid.
Epigramma VIII.	<i>Ubi congiarium populo datum.</i>	79
Epigramma IX.	<i>In Cella Vinaria Nundinarum, quae</i> <i>aestivis temporibus actae sunt ad</i> <i>Sebethum.</i>	ibid.
Epigramma X.	<i>In loco, quâ apud easdem Nundinas</i> <i>exstructus est, ubi equus mira prae-</i> <i>bebat spectacula.</i>	80
Epigramma XI.	<i>In harum Nundinarum Pinacotheca.</i>	ibid.
Epigramma XII.	<i>Ibidem, ad Crustulariam Tabernam.</i>	81
Epigramma XIII.	<i>Ob Puellam, quae sacris in Clausiris</i> <i>se Deo devovet.</i>	ibid.
Epigramma XIV.	<i>In Iconem Scipionis Cigalae, e Prin-</i> <i>cipibus Tirioli, quae est appicta</i>	82

	<i>Tragoediae typis editae , cui ti- tulus Cleopatra.</i>	83
Epigramma XV.	<i>Ante fores Domus , Neapoli in lito- re Olympiaco (vulgo Chiaja) posita.</i>	ibid.
Epigramma XVI.	<i>Ad P. Bernardum Mariam Giacchi e Capuccinorum familia.</i>	ibid.
Epigramma XVII.	<i>Ad fontem in sacris Virginum clau- stris salientem.</i>	84
Epigramma XVIII.	<i>Idem argumentum.</i>	ibid.
Epigramma XIX.	<i>Ad P. M. Philippum Gatti Ordin. Divi Augustini , sacrum Oratorem in Templo Spiritus Sancti, Neapoli.</i>	ibid.
Epigramma XX.	<i>Ad P. Michaelem Angelum e Regino, Capuccinorum famil. sacrum Ora- torem in Majori Neapolitana Ec- clesia.</i>	85
Epigramma XXI.	<i>In vestibulo Historiae Familiae de Montalto, etruscae ab Auctore con- scriptae.</i>	ibid.
Epigramma XXII.	<i>In Arborem Familiae de Montalto.</i>	86
Epigramma XXIII.	<i>Deiparae Immaculae.</i>	ibid.
Epigramma XXIV.	<i>Aureo Serco Deipara praecingitur.</i>	ibid.
Epigramma XXV.	<i>Tumulo Ducis Beronikii.</i>	87
Epigramma XXVI.	<i>Ibidem.</i>	88
Epistola	<i>Clar. Friderici Menckonii ad Aucto- rem.</i>	89
Elegia	<i>Auctor rescribit.</i>	97
Judicium	<i>Clarissimorum Virorum , qui Lipsiae Eruditorum Acta conscribunt , de Republica Jurisconsultorum.</i>	101
Elegia	<i>Auctor iisdem Clar. Viris respondet.</i>	110
Epistola	<i>Cl. Ludovici Antonii Muratorii ad Auctorem.</i>	112
Elegia	<i>Eidem doctissimo Muratorio Auctor respondet.</i>	114

FRAN-

FRANCISCI GALLUPPI

AD AUCTOREM EPIGRAMMATUM.

Epigramma I.	117
Epigramma II.	118
Epigramma III.	ibid.

INGENUARUM ARTIUM XENIA.

Epigramma IV.	<i>Schemata quinque Pythagorica.</i>	119
Epigramma V.	<i>Sphaera Archimedis.</i>	120
Epigramma VI.	<i>Philolaus.</i>	ibid.
Epigramma VII.	<i>Telescopium Galilei.</i>	ibid.
Epigramma VIII.	<i>Prismata vitrea.</i>	121
Epigramma IX.	<i>Pyxis nautica.</i>	ibid.
Epigramma X.	<i>Lyræ.</i>	ibid.
Epigramma XI.	<i>Tabula Chorographica.</i>	ibid.
Epigramma XII.	<i>Livius.</i>	ibid.
Epigramma XIII.	<i>Theophrastus in membrana.</i>	122
Epigramma XIV.	<i>Xenophon in membranis.</i>	ibid.
Epigramma XV.	<i>Clepsydra.</i>	ibid.
Epigramma XVI.	<i>Catena aurea.</i>	123
Epigramma XVII.	<i>Parmenides.</i>	ibid.
Epigramma XVIII.	<i>Leges XII Tabularum.</i>	124
Epigramma XIX.	<i>Asphodelus.</i>	ibid.
Epigramma XX.	<i>Novem Musarum imagines ad Aram Deliacam.</i>	126

EMI-

EMINENTISS. SIGNORE.

Giovanni de Simone , Stampatore in questa Città , supplicando espone a V. E. come desidera dare in luce un volume di *Poesie Latine* del Giudice della G. C. della Vicaria D. Giuseppe Aurelio di Gennaro . Ricorre perciò da V. E. e la supplica della licenza , che riceverà a grazia , ut Deus.

Dominus Canonicus D. Alexius Symmachus Mazochius, in Regia Universitate Primarius Antecessor revideat , & in scriptis referat . Datum Neapoli hac die 2. Junii 1742.

D.CARMINUS GIOFFI EPISC. ANTINOP. VIC. GEN.
Can. Julius Tornus Dep.

EMINENTISSIME PRINCEPS.

Quae duae res in poëtica ratione singulae non minimum poëtae decus conciliant , aut prodesse aut delectare , quod summus ejus disciplinae artifex docuit : eae porro si in unum conferantur ; tum vero existit nescio quid illud magnum ac singulare , quod in arte omnium difficillima , tamen queas dicere numeris omnibus absolutum ; quodque non modo homines capiat , sed & feras ipsas molliat ac mansuetas efficiat . Ac sane quidem legenti mihi iussu Tuo *Josephi Aurelii de Januario* J. C. clarissimi atque eruditissimi *Carmina* , cum simul equidem intima voluptate perfunderer , simul ex ea lectione quotidie doctior moratiorque discederem ; venit in mentem cogitare , hoc illud esse , de quo idem summus facultatis hujus Magister pronuntiavit (1)

Omne tulit punctum qui miscuit utile dulci ,

Lectorem delectando pariterque monendo.

Hic meret aera liber Sosis : hic & mare transit ,

Et longum noto scriptori prorogat aevum .

Quo-

(1) *In Arte* v. 343.

Quocirca gratulor huic Civitati; quod sicut olim, vix dum
renascentibus litteris, Aëtios, Pontanos, Rotas, totque alios
primi subsellii vates protulit; sic ne nunc quidem ab ea lau-
de desciverit, sed in ea optime gradum ac dignitatem suam
tueatur. Ceterum quod ad editionem horum praeclari fimo-
rum *Carminum* attinet; tantum abest, ut ei editioni vel mi-
nima iudicio meo afferatur mora, ut potius per ea in non
minus Divinae Religionis atque honestatis, quam rei littera-
riae rationibus consultum iri, augurer. Datum Neapoli VII.
Idus Jul. An. 1742.

Humillimus, Addictiss. & Obsequentiss. cliens
Alexius Symmachus Mazochius.

Attenta relatione Domini Revisoris, Imprimatur. Datum
Neapoli hac die 20. Jul. An. 1742.

D. CARMINUS CIOFFI EPISC. ANTINOP. VIC. GEN.

Can. Julius Tornus Dep.

S. R. M.

Giovanni de Simone, pubblico Stampatore Napoletano umil-
mente rappresenta a V. M., come desidera dare alle
stampe *Le Poesie Latine* del vostro Giudice della G. C. della
Vicaria D. Giuseppe Aurelio di Gennaro. Supplica perciò la
M. V. commetterne a chi meglio le parerà la revisione; af-
fin di ottenerne il suo Real beneplacito, ut Deus.

D. Nicolaus Capassus, Primarius Juris Civilis Professor
videat, & in scriptis referat. Neapoli die 26. Junii 1742.

C. GALIANUS ARCHIEP. THESSALON. CAP. M.

S. R. M.

S. R. M.

Quoniam imperium tuum, DOMINE, pro meo jure exequi deberem, sedulo perlegi librum, quo D. Josephi Aurelii de Januario M. C. Vicariae Judicis Poëmatia continentur. Ibi quod Regio Juri adversetur, ne per umbram quidem deprehendere quidquam licuit. Quod vero ad mores attinet, nullum prorsus verbulum offenditur (rarum in poëtis exemplum.) quo modestia pudorve vel minimum labefactentur. Cum igitur auctor solertissimus in dubium nos adduxerit, sit ne in Juris Consultorum Republica, in qua laudes a praestantissimis Insubriae, Germaniaeque viris insigniter obtinuit, an in Literatorum Senatu, ubi tot dignae jam pridem munera explevit, ille prior evaserit, poterit ad publicos usus hoc Opus operis typographicis in vulgus prodire; si meae huic sententiae Suprema Tui auctoritas accesserit, cujus Regale Solum animo veneror demisso. Neapoli Nonis Quintilibus A. 1742.

*Humillimus Subditus, atque Addictissimus Servus
Nicolaus Capassus.*

Die 24. Mensis Julii 1742. Neapoli.

Viso rescripto S. R. M. sub die 18. currentis mensis, ac Relatione facta per D. Nicolaum Capassum, de commissione Reverendi Regii Capellani Majoris, praevio ordine praefatae Majestatis.

Regalis Camera Sanctae Clarae providet, decernit, atque mandat, quod imprimatur cum inserta forma praesentis supplicis libelli, & approbationis dicti Revisoris; & in publicatione servetur Regia Pragmatica. Hoc suum.

MAGIOCCO DANZA CASTAGNOLA.

Ill. Marchio de Ipolito Praefes S. R. C. & Ill. Marchio Fragianni tempore subscriptionis impediti.

Athanasius.

